

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 1/66

**MINISTERUL SĂNĂȚĂȚII, MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
„NICOLAE TESTEMIȚANU”**

FACULTATEA DE REZIDENȚIAT

**PROGRAM DE INSTRUIRE
PRIN REZIDENȚIAT LA SPECIALITATEA
REUMATOLOGIE**

Codul specialității: 0912.1.46

Durata de studii: 4 ani

Chișinău 2020

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 2/66

COORDONAT

**Ministrul Sănătății, Muncii și
Protecției Sociale al RM**

„_____” _____ **20** _____

APROB

**Rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”
dr. hab. șt. med., profesor universitar
Emil Ceban**

„_____” _____ **20** _____

Programul a fost discutat și aprobat la:

ședința Consiliului de Management al Calității
din „_____” _____ 20 _____ proces verbal nr. _____
Vicepreședinte Consiliului de Management al Calității,
dr. hab. șt. med., prof. univ., **Cernețchi Olga** _____

ședința Consiliului Facultății de Rezidențiat
din „_____” _____ 20 _____ proces verbal nr. _____
Decanul Facultății de Rezidențiat
dr. hab. șt. med., prof. univ., **Grib Liviu** _____

ședința Comisiei Metodice de Profil Medicina Internă
din „23”noiembrie 2020 proces verbal nr.1
Președintele Comisiei Metodice de Profil
dr. hab. șt. med., prof. univ., **Matcovschi Sergiu** _____

ședința *Disciplinei de reumatologie și nefrologie*
din „03” iulie 2020, proces verbal nr.10
Șef disciplină, d.h.ș.m., prof. univ. **Groppa Liliana** _____

Programul a fost elaborat de colectivul de autori:

d.h.ș.m., prof. univ. **Groppa Liliana**, Disciplina de reumatologie și nefrologie
dr. med., conf. univ. **Agachi Svetlana**, Disciplina de reumatologie și nefrologie
dr. med., conf. univ. **Rotaru Larisa**, Disciplina de reumatologie și nefrologie
asistent universitar **Chiaburu Lealea**, Disciplina de reumatologie și nefrologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Revenco Valeriu**, Disciplina de cardiologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Matcovschi Sergiu**, Disciplina sinteze clinice
d.h.ș.m., conf. univ. **Tcaciuc Eugen**, Disciplina de gastroenterologie
d.h.ș.m., conf. univ. **Vudu Lorina**, Catedra de endocrinologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Iavorschi Constantin**, Catedra de pneumoftiziologie
d.h.ș.m., conf. univ. **Robu Maria**, Disciplina de hematologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Melnic Eugen**, Catedra de morfopatologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Rotaru Natalia**, Catedra de radiologie și imagistică
d.h.ș.m., prof. univ. **Cojocaru Victor**, Catedra de anesteziologie și reanimatologie nr. 2
d.h.ș.m., prof. univ. **Pascal Oleg**, Catedra de reabilitare medicală, medicină fizică și terapie manuală
d.h.ș.m., prof. univ. **Bețiu Mircea**, Catedra de dermatovenerologie
d.h.ș.m., prof. univ. **Ojovan Vitalie**, Catedra de filosofie și bioetică
d.h.ș.m., prof. univ. **Ciubotaru Anatol**, Curs de chirurgie cardiovasculară

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 3/66

I. SCOPUL SPECIALITĂȚII

Reumatologia este specialitatea care se ocupă cu depistarea, diagnosticarea, tratarea și recuperarea bolnavilor care suferă de boli ale aparatului locomotor și ale țesutului conjunctiv, prin mijloace nechirurgicale.

Scopurile didactice principale în pregătirea postuniversitară a medicilor reumatologi sunt: acumularea deprinderilor profesionale, concomitent cu amplificarea în continuare a cunoștințelor teoretice (fundamentale, preclinice și de specialitate) pentru a efectua independent și la un nivel modern activități prevăzute de standardul de pregătire profesională a medicilor reumatologi în rezidențiat, adoptat de MSMPS al Republicii Moldova.

II. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL SPECIALITĂȚII:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- cunoașterea principiilor de management ale maladiilor reumatice;
- înțelegerea rolului și poziției medicului reumatolog în sistemul de sănătate pentru prestarea serviciilor în domeniul ocrotirii sănătății populației;
- identificarea factorilor de risc pentru pacientul cu maladii reumatice;
- însușirea particularităților consultului centrat pe pacient în cazul maladiilor reumatice;
- studierea metodelor moderne de diagnostic și tratament ale pacienților cu maladii reumatice;
- însușirea principiilor de prescriere a medicamentelor pacienților cu maladii reumatice;
- cunoașterea și utilizarea clasificărilor CIM-10/DSM-V și criteriilor de diagnostic și clasificare internaționale;
- cunoașterea actelor legislative, care reglementează reformele în sănătatea publică în Republica Moldova;
- conștientizarea fenomenelor de stigmatizare și discriminare a pacienților cu maladii reumatice;
- identificarea necesităților pacienților cu maladii reumatice
- aprofundarea cunoștințelor reglementate în actele normative de stat și PCN/PCI.

La nivel de aplicare:

- aplicarea metodelor moderne pentru diagnostic precoce al pacienților cu maladii reumatice;
- identificarea factorilor de risc pentru maladiile reumatice;
- realizarea supravegherii și monitorizării pacienților cu maladii reumatice;
- implementarea prevederilor actelor legislative și normative care reglementează conduita pacienților cu maladii reumatice în practica medicului reumatolog;
- respectarea normelor morale și etice de comportament în domeniul abordării pacientului cu maladii reumatice;
- implementarea abilităților de comunicare cu pacientul cu maladii reumatice;
- realizarea metodelor de diagnostic și tratament pentru pacientul cu maladii reumatice la diferite etape ale acordării asistenței medicale;
- aplicarea prevederilor PCN și PCI.

La nivel de integrare:

- cultivarea atitudinii pozitive față de pacienții cu maladii reumatice;

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 4/66

- abordarea centrată pe pacient și familie în cazul pacienților cu maladii reumatice;
- integrarea cunoștințelor și abilităților pentru conduita corectă a pacienților cu maladii reumatice la nivel comunitar.

III. CONȚINUTUL DE BAZĂ AL PROGRAMULUI DE INSTRUIRE

LA SPECIALITATEA REUMATOLOGIE

A. STRUCTURA PE ANI A PROGRAMULUI DE STUDII

Anexa 1. Structura programului de studii pe ani

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
				curs	lucrări practice	seminare			
1.	Reumatologie	I	45 săpt.	225	225	225	675	945	1620
2.	Reumatologie	II	26 săpt.	130	130	130	390	546	936
3.	Pneumologia	II	3 săpt.	14	16	15	45	63	108
4.	Ftiziologia	II	2 săpt.	9	11	10	30	42	72
5.	Cardiologia	II	4 săpt.	19	21	20	60	84	144
6.	Gastroenterologia și hepatologia	II	3 săpt.	14	16	15	45	63	108
7.	Nefrologia	II	4 săpt.	19	21	20	60	84	144
8.	Endocrinologia	II	2 săpt.	10	10	10	30	42	72
9.	Hematologie	II	1 săpt.	5	5	5	15	21	36
10.	Reumatologie	III	17 săpt.	85	85	85	255	357	612
11.	Medicină Fizică și Reabilitare	III	4 săpt.	20	20	20	60	84	144
12.	Imagistica musculo-scheletală	III	6 săpt.	29	31	30	90	126	216
13.	Dermatologia	III	3 săpt.	14	16	15	45	63	108
14.	Cardiochirurgia	III	2 săpt.	9	11	10	30	42	72
15.	Bioetica	III	1 săpt.	11	11	14	36	-	36
16.	Stagiul practic raional	III	12 săpt.	60	60	60	180	252	432
17.	Reumatologie	IV	31 săpt.	155	155	155	465	651	1116
18.	Cardiochirurgia	IV	2 săpt.	9	11	10	30	42	72
19.	Stagiul practic raional	IV	12 săpt.	60	60	60	180	252	432
Total			180 săpt.	900	900	900	2700	3780	6480

Anexa 2. Repartizarea modulelor conform bazelor clinice

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Baza clinică
1.	Reumatologie	I	45 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de reumatologie și nefrologie
2.	Reumatologie	II	26 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de reumatologie și nefrologie
3.	Pneumologia	II	3 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina sinteze clinice
4.	Ftiziologia	II	2 săpt.	Catedra de pneumoftiziologie
5.	Cardiologia	II	4 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de cardiologie

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 5/66**

Nr d/o	Denumirea modului	Anul de studii	Durata, săptămâni	Baza clinică
6.	Gastroenterologia și hepatologia	II	3 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de gastroenterologie
7.	Nefrologia	II	4 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de reumatologie și nefrologie
8.	Endocrinologia	II	2 săpt.	Catedra de endocrinologie
9.	Hematologie	II	1 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de hematologie
10.	Reumatologie	III	17 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de reumatologie și nefrologie
11.	Recuperare, Medicină Fizică și Balneologie	III	4 săpt.	Catedra de reabilitare medicală, medicină fizică și terapie manuală
12.	Imagistica musculo-scheletală	III	6 săpt.	Catedra de radiologie și imagistică
13.	Dermatologia	III	3 săpt.	Catedra de dermatovenerologie
14.	Cardiochirurgia	III	2 săpt.	Curs de chirurgie cardiovasculară
15.	Bioetica	III	1 săpt.	Catedra de filosofie și bioetică
16.	Stagiul practic raional	III	12 săpt.	Spitale raionale
17.	Reumatologie	IV	31 săpt.	Departamentul de Medicină Internă, Disciplina de reumatologie și nefrologie
18.	Cardiochirurgia	IV	2 săpt.	Curs de chirurgie cardiovasculară
19.	Stagiul practic raional	IV	12 săpt.	Spitale raionale

B. PLANUL TEMATIC AL CURSURILOR, SEMINARELOR ȘI A LUCRĂRILOR PRACTICE PE ANI DE STUDII

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
Anul I							
Modul de specialitate: ÎNTRUCEREA ÎN REUMATOLOGIE							
1.	Structura și funcțiile aparatului locomotor	4	4	4	12	16,8	28,8
2.	Structura și funcțiile țesutului conjunctiv	4	4	4	12	16,8	28,8
3.	Structura și metabolismul osului	4	4	4	12	16,8	28,8
4.	Complexul major de histocompatibilitate și bolile reumatice	3	3	3	9	12,6	21,6
5.	Imunitatea umorală și celulară în reumatologie	3	3	3	9	12,6	21,6
6.	Autoimunitatea	3	3	3	9	12,6	21,6
7.	Inflamația	3	3	3	9	12,6	21,6
8.	Semiologia reumatologică	5	5	5	15	21	36
9.	Principalele sindroame reumatologice	5	5	5	15	21	36
10.	Explorări paraclinice ale maladiilor reumatice	5	5	5	15	21	36
11.	Tratamentul nemedicamentos ale maladiilor reumatice	5	5	5	15	21	36

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 6/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
12.	Tratament simptomatic al maladiilor reumatice	5	5	5	15	21	36
13.	Glucocorticoizii în reumatologie	5	5	5	15	21	36
14.	Medicamente modificatoare de boala (remisive) în reumatologie	5	5	5	15	21	36
15.	Terapia biologică în reumatologie	5	5	5	15	21	36
16.	Metodele extracorporale de tratament	2	2	2	6	8,4	14,4
17.	Recuperarea pacienților reumatici	2	2	2	6	8,4	14,4
	Total ore modul	68	68	68	204	285,6	489,6

Modul de specialitate: REUMATOLOGIA CLINICĂ

18.	Artrita reumatoidă	20	20	20	60	84	144
19.	Boala Still a adultului	10	10	10	30	42	72
20.	Artrita juvenilă idiopatică	5	5	5	15	21	36
21.	Febra reumatismală acută	15	15	15	45	63	108
22.	Spondiloartropatiile seronegative, generalități	5	5	5	15	21	36
23.	Spondilita anchilozantă	15	15	15	45	63	108
24.	Artrita psoriazică	15	15	15	45	63	108
25.	Artrita reactivă	15	15	15	45	63	108
26.	Spondiloartropatiile enterale	5	5	5	15	21	36
27.	Spondilartrita seronegativă nediferențiată	5	5	5	15	21	36
28.	Artritele infecțioase	15	15	15	45	63	108
29.	Artritele microcristaline	15	15	15	45	63	108
30.	Osteoartrita	15	15	15	45	63	108
31.	Colocviu modul	-	2	1	3	4,2	7,2
	Colocviu anual	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	155	159	157	471	659,4	1130,4

Anul II**Modul de specialitate: REUMATOLOGIA CLINICĂ**

1.	Lupusul eritematos sistemic	40	40	40	120	168	288
2.	Sindromul antifosfolipidic	20	20	20	60	84	144
3.	Sclerodermia sistemică	20	20	20	60	84	144
4.	Sindromul Sjogren	20	20	20	60	84	144
5.	Miopatiile inflamatorii idiopatice	20	20	20	60	84	144
6.	Maladia mixtă a tesutului conjunctiv	5	5	5	15	21	36
7.	Overlap sindroame	5	5	5	15	21	36
8.	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	130	130	130	390	546	936

Modul conex: PNEUMOLOGIA

1.	Pneumonia comunitară	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Pneumonia nosocomială	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Pneumonia la gazda imunocompromisă	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Bronhopneumopatia obstructivă cronică	1	1	1	3	4,2	7,2

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 7/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
5.	Astmul bronșic	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Cancer bronho-pulmonar și tumori pulmonare metastatice	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Afectarea plămânilor, pleurei și a diafragmului în boli difuze ale țesutului conjunctiv	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Afectarea pulmonară în vasculite	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Sarcoidoza	1	1	1	3	4,2	7,2
10.	Pneumopatiile interstițiale idiopatice	1	1	1	3	4,2	7,2
11.	Hipertensiunea pulmonară secundară	1	1	1	3	4,2	7,2
12.	Supurațiile bronhopulmonare (bronșiectaziile, abcesul pulmonar, empiemul pleural)	1	1	1	3	4,2	7,2
13.	Eozinofiliile pulmonare	1	1	1	3	4,2	7,2
14.	Insuficiența respiratorie acută și cronică	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	14	16	15	45	63	108

Modul conex: FTIZIOLOGIA

1.	Tuberculoza pulmonară	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Complicațiile tuberculozei pulmonare	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Tuberculoza extrapulmonară	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Afectarea aparatului locomotor în tuberculoză	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Tuberculoza la gazda imunocompromisă	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Infecția tuberculoasă latentă	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Boli micobacteriene non-tuberculoase	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Particularitățile tratamentului antituberculos la pacienții reumatici	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	9	11	10	30	42	72

Modul conex: CARDIOLOGIA

1.	Endocardita infecțioasă	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Bolile necoronariene ale miocardului. Miocardite. Cardiomiopatii.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Valvulopatiile dobândite.	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Cardiopia ischemică	4	4	4	12	16,8	28,8
5.	Tulburări de ritm și de conducere	2	2	2	6	8,4	14,4
6.	Patologia pericardului	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Edemul pulmonar	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Insuficiența cardiacă	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Hipertensiunea arterială esențială și secundară	2	2	2	6	8,4	14,4
10.	Ateroscleroza	1	1	1	3	4,2	7,2

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 8/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
11.	Arteriopatii periferice	1	1	1	3	4,2	7,2
12.	Boala tromboembolică	1	1	1	3	4,2	7,2
13.	Riscul cardiovascular la pacienții reumatici	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	19	21	20	60	84	144

Modul conex: GASTROENTEROLOGIA ȘI HEPATOLOGIA

1.	Boala de reflux gastroesofagian						
2.	Ulcer gastric și duodenal	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Gastritele acute și cronice	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Patologia sistemului biliar	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Pancreatitele cronice	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Icterul și hiperbilirubinemia	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Hepatitele cronice virale B, C, D	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Hepatita autoimună	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Ficatul și medicamentele	1	1	1	3	4,2	7,2
10.	Cirozele hepatice	1	1	1	3	4,2	7,2
11.	Bolile hepatice metabolice	1	1	1	3	4,2	7,2
12.	Ficatul gras non-alcoolic	1	1	1	3	4,2	7,2
13.	Patologia intestinului subțire	1	1	1	3	4,2	7,2
14.	Boala Crohn	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	14	16	15	45	63	108

Modul conex: NEFROLOGIA

1.	Sindroamele renale	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Nefropatii glomerulare	4	4	4	12	16,8	28,8
3.	Nefropatii tubulointerstițiale	3	3	3	9	12,6	21,6
4.	Nefropatii medicamentoase	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Litiază renală	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Insuficiența renală acută	2	2	2	6	8,4	14,4
7.	Boala cronică renală	3	3	3	9	12,6	21,6
8.	Complicații reumatice la pacienții dializați	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Afectarea renală în cadrul maladiilor reumatice	2	2	2	6	8,4	14,4
10.	Manifestări reumatice la pacienții renali	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	19	21	20	60	84	144

Modul conex: ENDOCRINOLOGIA

1.	Diabetul zaharat, clasificare, etiopatogenie, manifestări clinice, paraclinice, complicațiile. Modificări osteoarticulare în diabetul zaharat.	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Tratamentul diabetului zaharat.	1	1	1	3	4,2	7,2

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 9/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
3.	Comele diabetice: etiopatogenie, manifestări clinice și paraclinice, tratament.	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Bolile hipotalamo-hipofizare: cauze, manifestări clinice, inclusiv osteoarticulare și paraclinice, diagnostic diferențial, tratament.	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Bolile tiroidei: clasificare. Tireotoxicozele și hipotiroiziile. Modificări osteoarticulare.	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Gușa endemică. Tiroiditele. Gușile nodulare. Cancerul tiroidian. Modificări osteoarticulare.	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Bolile suprarenale: clasificare, etiopatogenii, diagnostic, afectări osteoarticulare, tratament.	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Bolile gonadelor: clasificare, diagnostic, modificări osteoarticulare, tratament.	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Obezitatea și subnutriția: cauze, clasificări, diagnostic, defecte osteoarticulare, tratament.	1	1	1	3	4,2	7,2
10.	Aspectul exterior al pacienților cu diverse boli endocrine. Osteoporoza endocrină.	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu						
	Total ore modul	10	10	10	30	42	72

Modul conex: HEMATOLOGIA

1.	Anemii	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Leucemii și limfoame	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Afectări hematologice la pacienții reumatici	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Afectări reumatice la pacienții hematologici	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Sindromul paraneoplasic	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu						
	Total ore modul	5	5	5	15	21	36

Anul III**Modul de specialitate: REUMATOLOGIA CLINICĂ**

1.	Vasculitele sistemice	40	40	40	120	168	288
2.	Polimialgia reumatică	5	5	5	15	21	36
3.	Maladii ale osului	20	20	20	60	84	144
4.	Fibromialgia	15	15	15	45	63	108
5.	Sindromul Raynaud	5	5	5	15	21	36
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	85	85	85	255	357	612

Modul conex: MEDICINĂ FIZICĂ ȘI REABILITAREA

1.	Noțiuni de bază ale medicinei fizice și de reabilitare.	2	2	2	6	8,4	14,4
----	---	---	---	---	---	-----	------

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 10/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
2.	Organizarea și practica serviciului de reabilitare medicală în sistemul de sănătate. Echipa multidisciplinară de reabilitare.	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Bazele teoretice și principiile generale de aplicare a factorilor fizici. Noțiuni de electroterapie, termoterapie, fototerapie, aerosolterapie, hidroterapie. Aplicarea în reumatologie.	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Obiective terapeutice în kinetoterapie. Mijloacele fundamentale ale kinetoterapiei. Tehnici de bază în kinetoterapie. Aplicarea în reumatologie.	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Balneoterapia. Organizarea serviciului balneologic în Republica Moldova. Climatologia medicală. Spelioterapia. Talasoterapia. Aplicarea în reumatologie.	2	2	2	6	8,4	14,4
6.	Evaluarea clinico-funcțională a sistemului osteoarticular și muscular.	2	2	2	6	8,4	14,4
7.	Reabilitarea medicală în afecțiunile inflamatorii articulare.	2	2	2	6	8,4	14,4
8.	Reabilitarea medicală în patologia degenerativă articulară.	2	2	2	6	8,4	14,4
9.	Reabilitarea medicală în afecțiunile țesuturilor moi abarticulare.	2	2	2	6	8,4	14,4
10.	Managementul reabilitării medicale pentru pacienții cu afecțiuni reumatologice.	2	2	2	6	8,4	14,4
	Colocviu						
	Total ore modul	20	20	20	60	84	144

Modul conex: IMAGISTICA MUSCULO-SCHELETALĂ

1.	Generalități despre ecografie	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Anatomia ecografică a aparatului locomotor	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Ecografia în reumatologie	5	5	5	15	21	36
4.	Tumori și pseudotumori ale aparatului locomotor	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Noțiuni de imagistică intervențională	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Radiografia convențională în diagnosticul bolilor reumatologice (articulații periferice, sacroiliace, coloana vertebrală)	5	5	5	15	21	36
7.	Cuantificarea și stadializarea semnelor radiografice în monitorizarea bolilor reumatologice (scoring)	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Afecțiuni metabolice, endocrine și toxice ale aparatului locomotor	1	1	1	3	4,2	7,2
9.	Aportul tomografiei computerizate în reumatologie	5	5	5	15	21	36

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 11/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
10.	Rezonanța magnetică în reumatologie	5	5	5	15	21	36
11.	Scintigrafia scheletului în reumatologie	1	1	1	3	4,2	7,2
12.	Angiografia în reumatologie	1	1	1	3	4,2	7,2
13.	PET CT în reumatologie	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	29	31	30	90	126	216

Modul conex: DERMATOLOGIA

1.	Dermatozele proliferative de etiologie neprecizată: psoriazisul, lichenul plan	2	2	2	6	8,4	14,4
2.	Manifestările cutanate ale maladiilor reumatice	2	2	2	6	8,4	14,4
3.	Manifestările ale lupusului eritematos cutanat	1	1	1	3	4,2	7,2
4.	Forme cutanate ale sclerodermiei localizate	1	1	1	3	4,2	7,2
5.	Angeiite cutanate, eritem nodular, Dermatozele buloase majore: pemfigusurile	2	2	2	6	8,4	14,4
6.	Infecțiile ale pielii la pacienții reumatici	2	2	2	6	8,4	14,4
7.	Afecțiunile imuno-alergice cutanate: urticaria și angioedemul Quincke, eczemele, eritemul polimorf, vascularitele alergice. Manifestări cutanate postmedicamentoase, sindromul Stevens-Johnson și Lyell	1	1	1	3	4,2	7,2
8.	Infecțiile transmisibile sexual: sifilisul, gonoreea, infecțiile negonococice. Manifestări cutaneo-mucoase în HIV/SIDA.	2	2	2	6	8,4	14,4
9.	Afecțiunile cutanate precanceroase și tumorile cutanate	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	14	16	15	45	63	108

Modul conex: CARDIOCHIRURGIA

1.	Istoria chirurgiei cardiovasculare. Metodele de diagnostic neinvaziv și invaziv în chirurgia cardiovasculară	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Cardiopatia ischemică Tratamentul chirurgical în angina pectorală. Complicațiile infarctului miocardic	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Patologia aortei și vaselor mari	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Vicii cardiace dobândite –patologiile valvulare	2	2	2	6	8,4	14,4
5.	Managementul valvulopatiilor în timpul chirurgiei non-cardiace	1	1	1	3	4,2	7,2
6.	Managementul valvulopatiilor în timpul sarcinii	1	1	1	3	4,2	7,2
7.	Prevenția endocarditei bacteriene la pacienții cu valvulopatii	1	1	1	3	4,2	7,2
	Colocviu	-	2	1	3	4,2	7,2
	Total ore modul	9	11	10	30	42	72

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 12/66**

Nr d/o	Denumirea modului și a temelor	Ore didactice			Total ore didactice	Activitate clinică (ore)	Total ore
		Curs	lucrări practice	seminare			
Modul conex: BIOETICA							
1.	Introducere în Bioetică	1	1	2	4	-	4
2.	Greșeli și erori în practica medicală	2	1	4	7	-	7
3.	Relația medic-pacient	2	2	2	6	-	6
4.	Probleme etice: la finalul vieții, în transplantul de țesuturi și organe umane, în genetică și genomică	5	5	5	15	-	15
5.	Etica cercetării pe subiecți umani. Colocviu	1	1	1	3	-	3
Total ore modul		11	11	14	36	-	36

Anul IV**Modul conex: CARDIOCHIRURGIA**

1.	Malformații cardiace congenitale cianogene	1	1	1	3	4,2	7,2
2.	Malformații cardiace congenitale necianogene	1	1	1	3	4,2	7,2
3.	Malformații cardiace congenitale la adulți	2	2	2	6	8,4	14,4
4.	Anatomia chirurgicală a sistemului vascular arterial. Metodele specifice de diagnostic instrumental al pacienților cu patologii vasculare. Ischemia acută arterială. Arteriopatii cronice obstructive	3	3	3	9	12,6	21,6
5.	Patologia chirurgicală vasculară venoasă. Leziunile vasculare limfatice	2	2	2	6	8,4	14,4
Colocviu		-	2	1	3	4,2	7,2
Total ore modul		9	11	10	30	42	72

Modul de specialitate: REUMATOLOGIA CLINICĂ

1.	Maladii autoinflamatorii	40	40	40	120	168	288
2.	Sindrom paraneoplazic	40	40	40	120	168	288
3.	Manifestări reumatice în cadrul altor maladii	40	40	40	120	168	288
4.	Reumatismul abarticlar	15	15	15	45	63	108
5.	Tumori în reumatologie	5	5	5	15	21	36
6.	Maladii congenitale în reumatologie	15	15	15	45	63	108
Colocviu		-	2	1	3	4,2	7,2
Total ore modul		155	155	155	465	651	1116

C. DESCRIEREA DESFAȘURATĂ A MODULELOR DE SPECIALITATE LA PROGRAMUL DE INSTRUIRE**Anul I****ÎNTRUCEREA ÎN REUMATOLOGIE**

1. Structura și funcțiile aparatului locomotor. Clasificarea articulațiilor: diartroze (articulații sinoviale), sinartroze: sinostoza, sincondroza, sindesmoza, gomfoze. Clasificarea diartrozelor din punct de vedere morfologic, de tipul suprafețelor articulare, de tipul de axa mișcării.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 13/66

Structura și funcțiile (de unire a oaselor într-un schelet integru, de creștere, de amortizare, de asigurare a stabilității corpului, de locomoție) articulațiilor. Dezvoltarea articulațiilor în filo-și ontogeneză. Cartilajul articular, structura și funcțiile. Capsula articulară, structura și funcțiile. Membrana sinovială, structura și funcțiile. Lichidul sinovial, componente, funcțiile (de locomoție, de amortizare, metabolică, trofică/de nutriție, de lubrifiere, de protecție (fagocitoza). Țesutul muscular, clasificarea morfologică și histogenică, structura și funcțiile. Elementele auxiliare ale diartrozilor: ligamentele, discurile, meniscurile, oasele sesamoide, burelete fibrocartilaginoase, bursele sinoviale. Biomecanica (kineziologia) articulațiilor.

2. Structura și funcțiile țesutului conjunctiv. Clasificarea țesuturilor conjunctive propriu-zise și scheletale. Structura țesutului conjunctiv fibros lax. Celulele țesutului conjunctiv fibros lax. Structura și funcțiile fibroblastului, fibrocitului, macrofagului, sistemului monocitar-macrofagic, plasmocitului, mastocitului, adipocitului. Componente organice ale substanței fundamentale. Structura și funcțiile fibrelor de colagen. Structura și funcțiile fibrelor de reticulină și fibrelor elastice.

3. Structura și funcțiile osului. Structura scheletului axial și complementar. Clasificarea oaselor. Macro- și microstructura osului. Dezvoltarea oaselor. Anomaliile de dezvoltare ale țesutului osos. Influența diferitor factori ai mediului intern și extern asupra dezvoltării și modificării postnatale a oaselor. Funcțiile mecanice ale osului: de sprijin, de aparat antigravitar, de locomoție, de protecție a organelor și a măduvei osoase. Funcțiile biologice ale osului: organul principal al metabolismului sărurilor minerale din organism, depozit al sărurilor minerale din organism, necesare procesului de hematopoieză; funcția hematopoietică; măduva osoasă sursa de celule imunocompetente din organism; depozit de sânge, capacitatea de creștere și regenerare; unul din componenții principali necesari în dezvoltarea normală a celulelor măduvei osoase; participarea la histo-geneza țesutului hematopoetic.

4. Complexul major de histocompatibilitate și bolile reumatice. Definiție. Funcții: în boli infecțioase, în respingerea transplantului, în autoimunitate, în oncologie, în selectarea partenerului. Clasificare: nomenclatură; variabilitate: tabele de alele care prezintă variații, trăsăturile secvenței și tipul mutației, alele comune bine documentate și alele rare, tabelul alelelor HLA din fiecare categorie de prevalență. Examinarea tipurilor de HLA: serotipul și numele alelelor, serotipare, tiparea celulară, secvențierea genei, fenotiparea, haplotipuri. Rolul variației alelice. Anticorpi.

5. Imunitatea umorală și celulară. Definiția aspectelor generale ale răspunsului imun: Imunitatea innăscută, Imunitatea dobândită, Selecție clonală, Imunitatea umorală și celulară, Migrarea limfocitelor în țesuturile limfoide, Centre germinale, Celulele dendritice foliculare, Sistemul imunitar la nivelul mucoaselor. Originea, destinația și structura celulelor și țesuturilor sistemului imunitar: Măduva osoasă, Celule stem, Eritropoieza, Granulocitopoieza, Eozinofile, Bazofile, Neutrofile, Limfopoieza, Celulele Natural Killer, Monocite, Celule dendritice, Timus, Noduli limfatici, Splina, Țesut limfoid asociat mucoaselor (MALT), Circulare și Recirculare. Antigenul: Definiție, Imunogenitate, Specificitate, Determinanți antigenici, Superantigenii, Structura și funcție, Imunizare, Vaccinare.

6. Autoimunitatea. Toleranța imunologică: Delecție clonală, Anergie clonală, Modelarea receptorilor, Sechestrare limfocitară. Toleranța imunologică de tip central. Toleranța imunologică periferică. Toleranța imunologică prin celulele supresoare. Autoimunitatea: mecanismele reacțiilor autoimune, cecanismele prin care autoanticorpii produc leziuni: Liza celulelor cu ajutorul complementului, Fagocitoza și citotoxicitatea prin activarea macrofagelor de către autoanticorpi, Formarea complexelor imune, Inhibarea sau activarea receptorilor prin reacțiile dintre auto-anticorpi și receptorii endogeni, Interacțiunea dintre autoanticorpi și proteinele self.

7. Inflamația. Definiția răspunsului inflamator. Agenții flocojeni endogeni și exogeni.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 14/66

Actorii implicați în dezvoltarea răspunsului inflamator (participarea celulară, modificări vasculare, alterări ale matricei extracelulare, sinteza factorilor/mediatorilor biochimici). Clasificarea procesului inflamator. Semne principale ale inflamației. Inflamația acută: componentele majore, răspunsul vascular, celular, chemotaxia, activarea leucocitelor, fagocitoza, mediatorii chimici, exudatul inflamator, rezoluția și consecințele inflamației acute. Inflamația cronică: cauzele cronicizării, clasificarea, substratul morfologic, rolul macrofagelor activate. Alte tipuri de inflamație: fiziologică, septică, aseptică, inflamația ca reacție sistemică.

8. Semiologia reumatologică. Anamneza reumatologică. Simptome majore articulare. Aprecierea tipului afectării articulare (localizarea, simetricitatea, caracterul etc). Afectarea axială: tipul durerii, iradierea, fenomene neurologice asociate. Afectarea membrelor periferice: etiologia (articulară, musculară, cutanată, vasculară, neurologică, osoasă, structuri periarticulare). Anamneza heredocolaterală. Examenul fizic reumatologic: postura, mersul, deficitul funcțional, deformări, inpecție, palpare, testarea ratei mișcărilor active și pasive. Structura și reguli de completare a unei fișei medicale de observație.

9. Principalele sindroame reumatologice. Sindromul dureros (sindromul dureros cronic difuz, sindromul dureros regional complex, sindrom dureros musculo-scheletic localizat, sindromul de hipermobilitate, sindromul articular, osos, muscular), sindromul sistemic, sindromul febril, sindromul hemafagocitic (de activare macrofagală), sindromul funcțional somatic.

10. Explorări paraclinice ale maladiilor reumatice. Teste de laborator: autoanticorpi, indici nespecifici ale inflamației, hemoleucograma, probe funcționale ale organelor interne, indici metabolici, minerali, examenul lichidului sinovial, biomarkeri. Investigații imagistice: radiografia, ultrasonografia, densitometria, tomografia, rezonanța magnetică, scintigrafia scheletului, endoscopia, artroscopia, capilaroscopia, biopsia țesuturilor.

11. Tratamentul nemedicamentos ale maladiilor reumatice. Principia de școlarizare a pacientului reumatic. Dietoterapia individualizată în dependență de maladia reumatismală. Igiena somnului. Controlul stresului și tehnici de relaxare. Kinetoterapia dirijată și autonomă. Orteze, fixatori, dispozitive auxiliare pentru mers și alte activități.

12. Tratament simptomatic al maladiilor reumatice. Antiinflamatoarele nonsteroidiene: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Analgezice: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Miorelaxante: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Condroprotectoare: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Tratament antibacterian: indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Tratament simptomatic local: unguente, creme, geluri, aplicații, iniecții intra- și periarticulare.

13. Glucocorticoizii în reumatologie. Tratament sistemic: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea în dependență de activitatea bolii, efectele adverse și profilaxia lor. Tratament local intraarticular, periarticular, topic cutanat, ocular: indicații și contraindicații, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor.

14. Medicamente modificatoare de boala (remisive) în reumatologie. Imunosupresori și citostatici: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Remedii în tratamentul gutei: clasificarea, mecanismul de acțiune, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Remedii în tratamentul antiosteoporotic: clasificarea, mecanismul de acțiune, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor.

15. Terapia biologică, moleculară și genică în reumatologie. Remedii biologice și

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 15/66

biosimilare: mecanismul de acțiune, clasificarea, indicații și contraindicații, căi de administrare, dozarea, efectele adverse și profilaxia lor. Terapia moleculară și genică – noi opțiuni în tratamentul maladiilor reumatice.

16. Metodele extracorporale de tratament. Plasmafereza: mecanismul de acțiune, tehnica efectuării, indicații și contraindicații, efectele adverse și profilaxia lor. Imunosorbția: mecanismul de acțiune, tehnica efectuării, indicații și contraindicații, efectele adverse și profilaxia lor. Hemosorbția: mecanismul de acțiune, tehnica efectuării, indicații și contraindicații, efectele adverse și profilaxia lor. Limfocitofereza: mecanismul de acțiune, tehnica efectuării, indicații și contraindicații, efectele adverse și profilaxia lor. Iradierea cu raze ultraviolete și laser a sângelui: mecanismul de acțiune, tehnica efectuării, indicații și contraindicații, efectele adverse și profilaxia lor.

17. Recuperarea pacienților reumatici. Bilanț și evaluare în bolile reumatologice. Tehnici fundamentale în kinetologie: principii generale, indicații și contraindicații. Factori fizici naturali și artificiali în recuperarea afecțiunilor reumatologice: principii generale, indicații și contraindicații. Masajul medical clasic în bolile reumatologice: principii generale, indicații și contraindicații. Kinetoterapia în afecțiunile aparatului locomotor: principii generale, indicații și contraindicații. Recuperarea în afecțiuni reumatismale degenerative și tulburări de statică vertebrală: principii generale, indicații și contraindicații. Recuperarea în reumatismul abarticlar: principii generale, indicații și contraindicații. Recuperarea în afecțiuni reumatismale inflamatorii și metabolice: principii generale, indicații și contraindicații. Ortezarea și terapia ocupațională în afecțiunile reumatismale: principii generale, indicații și contraindicații.

REUMATOLOGIA CLINICĂ

- 1. Artrita reumatoidă.** Definiția. Incidența, epidemiologie. Etiologia: rolul factorilor genetici și virali, proteinelor de șoc termic, superantigenelor. Patogenia: rolul celulelor sinoviale de tip A și de tip B, macrofagelor și celulelor dendritice sinoviale, limfocitelor T și B, plasmocitelor responsabile de secreția de limfokine sau de Ig, leucocitelor polimorfonucleare, celulelor endoteliale vasculare, sistemele biologice humorale, sinovita inflamatorie, distrucția osului și cartilajului, fibroza. Anatomia patologică: alterarea sinoviale, cartilajului și osului, nodulii reumatoizi, afectarea vasculară, modificările musculare, leziunile viscerale. Tabloul clinic: Simptoamele de debut. Perioada de stare. Afectarea: articulară, musculară, tegumentară, cardiovasculară, pulmonară, renală. Manifestările: neurologice, oculare, adenopatia, vasculita. Complicațiile precoce și tardive. Cercetările paraclinice: Cercetări hematologice. Indicii statusului imun: factorul reumatoid, anticorpi către peptidul ciclic citrulinat, alții autoanticorpi, crioglobulinele, activitatea hemolitică a complementului. Cercetarea generală și imunologică a lichidului sinovial. Radiografia articulațiilor: stadiile afectării. Ultrasonografia articulară. Scintigrafia. Biopsia sinovială. Artroscopia. Forme clinice: particularități. Sindromul Felty. Artrită reumatoidă seronegativă. Clasificarea. Diagnostic: criteriile diagnostice. Diagnostic diferențial: febra reumatismala acută, artritele reactive, spondilita anchilozantă, artritele microcristalice, osteoartrita, artrita psoriazică, lupus eritematos sistemic, sarcoidoză, amiloidoză, boli infecțioase, maladii oncologice. Tratamentul: nemedicamentos, medicamentos, chirurgical, ortopedic. Tratamentul medicamentos: antiinflamator (antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii), remisiv (imunosupresorii, terapia biologică), local. Evoluție, prognostic.
- 2. Boala Still a adultului.** Definiția. Epidemiologia. Clasificare, variante clinico-evolutive. Etiopatogenie. Manifestările clinice. Complicații. Criterii diagnostice. Diagnosticul

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 16/66

diferențial. Diagnosticul paraclinic. Tratamentul nemedicamentos și medicamentos. Evoluție, prognostic.

3. **Artrita juvenilă idiopatică.** Definiția. Epidemiologia. Clasificare, variante clinico-evolutive. Etiopatogenie. Manifestările clinice. Complicații. Criterii diagnostice. Diagnosticul diferențial. Diagnosticul paraclinic. Tratamentul nemedicamentos și medicamentos. Evoluție, prognostic.
4. **Febra reumatismală acută.** Definiția. Incidența, epidemiologia. Etiologia: rolul streptococului B-hemolitic, rolul factorilor genetici, factorilor de mediu. Patogenia: rolul antigenilor încrucișați, limfocitelor T, proteinei M streptococice, anticorpilor anticardiaci. Modificări anatomopatologice: leziuni inflamatorii exsudative, leziuni inflamatorii proliferative granulomatoase: nodulul Aschoff, leziuni interstițiale difuze, leziuni ale țesutului de conducere. Afectarea miocardului, endocardului, pericardului, articulațiilor, vaselor, sistemului nervos central și țesutului subcutan. Tabloul clinic: poliartrita reumatică; cardita reumatică: endocardita, miocardita, pericardita; cardita primară și recidivantă. Coreea Sydenham. Nodulii subcutanați. Eritemul marginat. Afectarea organelor interne: sindromul abdominal, afectarea pulmonilor, rinichilor. Cercetările paraclinice: analiza generală a sângelui, fibrinogenul, seromucoïdul, proteina C reactivă, proteinograma, statusul imun: anticorpii antistreptococi, CIC, Ig A, Ig M, Ig G, anticorpi anticardiaci, ECG, FCG, Echocardiografia, cercetări radiologice. Clasificarea. Diagnosticul: criteriile diagnostic D. Jones. Diagnosticul diferențial: poliartrita reumatică cu artritele reactive, artrita reumatoidă, artrita juvenilă idiopatică, lupusul eritematos sistemic, vasculitele sistemice; cardita cu cardiopatia funcțională, bolile congenitale cardiace, miocardite, pericardite virale; coreia cu ticurile funcționale, alte tipuri de coree. Particularitățile evoluției în dependență de vârstă: la copii, la adolescenți, la adulți, la bătrâni. 6.12 Tratamentul: măsuri generale, tratamentul medicamentos, balneoclimateric, chirurgical. Tratamentul în staționar, ambulator, balneosanatorial. Tratamentul medicamentos: antibioticoterapia, antiinflamatoarele nesteroidiene, antiinflamatoarele steroidiene, tratamentul simptomatic, tratamentul complicațiilor. Evoluție și prognostic. Profilaxia: primară, secundară. Evidența.
5. **Spondiloartropatiile seronegative, generalități.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiologia: factorii de mediu infecțioși, terenul genetic. Patogenia: ipotezele imunopatogenetice. Caracteristici comune grupului. Diagnostic: Criteriile Amor B. et al. (1990), criteriile ASAS.

Spondilita anchilozantă. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor genetic și infecțios. Patogenia: ipotezele imunopatogenice. Anatomia patologică: alterarea articulațiilor coloanei vertebrale și periferice. Tabloul clinic. Debutul bolii. Perioada de stare. Afectarea coloanei vertebrale: examenul fizic, simptomele principale. Alterarea articulațiilor periferice, entezopatiile. Afectarea extrascheletală: oculară, cardiovasculară, pulmonară, renală. Manifestările neurologice. Examenul paraclinic: Cercetările hematologice. Indicii statusului imun: IgA, CIC, factorul reumatoid. Testarea HLA B27. Cercetările radiologice: articulațiile sacroiliace (gradele afectării), modificările vertebrale, articulațiile periferice. Cercetările prin ultrasonografie a aparatului locomotor, RMN, tomografie, scintigrafie. Forme clinice. Diagnostic. Criteriile diagnostice. Diagnosticul diferențial: artrita psoriazică, artritele reactive, hernia de disc, hiperostoza scheletică idiopatică difuză, spondilopatii degenerative. Tratamentul. Modalitățile: nemedicamentos, tratamentul medicamentos: antiinflamatoare nesteroidiene, glucocorticoizii, imunosupresoare și terapia biologică. Tratamentul local. Recuperarea: fizioterapia, gimnastica medicală, tratamentul balneoclimateric. Evoluția și prognosticul.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 17/66

Artrita psoriazică. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor de mediu și genetici. Patogenia: rolul factorilor imunologici. Tabloul clinic. Debutul bolii. Perioada de stare: manifestările articulare (variantele clinice), tegumentare, unghiale, oculare, cardiace. Afectarea coloanei vertebrale. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, indicii statusului imun: gama-globulinele, IgA. Testarea genetică. Cercetările radiologice: articulațiilor periferice, coloanei vertebrale. Cercetările prin ultrasonografie a aparatului locomotor, RMN, tomografie, scintigrafie. Diagnostic: criteriile de diagnostic. Diagnosticul diferențial: artrita reumatoidă, sindromul SAPHO, artritele reactive, spondilita anchilozantă, osteoartroza. Tratamentul. Modalitățile: nonmedicamentoase, medicamentoase: antiinflamatoarele nesteroidiene, imunosupresoarele și terapia biologică. Tratamentul local. Recuperarea: fizioterapia, gimnastica medicală, tratamentul balneoclimateric. Evoluția și prognosticul.

Artrita reactivă. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor infecțioși și genetici. Patogenia: dereglările humorale și celulare. Clasificarea. Tabloul clinic. Artritele reactive postenterocolitice: Manifestările generale. Sindromul articular, spinal, enterocolitic. Manifestările oculare, cutanate, cardiace. Artritele reactive urogenitale: Manifestările generale. Sindromul articular. Manifestările extraarticulare: uretrita, conjunctivita, leziunile mucoase, cutanate și unghiale, alterarea cardiacă, neurologică, renală, adenopatia. Sindromul Reiter. Explorări paraclinice: cercetări hematologice, indicii statusului imun: CIC, HLA, teste microbiologice, serologice, imunoenzimatic și alte pentru confirmarea agentului infecțios. Analiza lichidului sinovial. Cercetări radiologice: articulațiile, periferice, sacroiliace. Cercetări ultrasonografice, RMN, tomografice, scintigrafice. Biopsia sinovială. Diagnostic. Criteriile diagnostice. Diagnostic diferențial: artrita psoriazică, sindromul Behcet, artrita reumatoidă, spondilita anchilozantă, artrita gonococică. Tratamentul. Modalitățile: nonmedicamentoase și medicamentoase, fizioterapeutice, chirurgicale, balneoclimaterice. Tratamentul medicamentos: antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii, imunosupresoarele, antibacteriene. Tratamentul local. Evoluție. Prognosticul.

Spondiloartropatiile enterale. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor infecțioși și genetici. Patogenia: dereglările humorale și celulare. Clasificarea. Tabloul clinic: manifestările generale, sindromul articular și spinal, enterocolitic. Manifestările extraarticulare: conjunctivita, leziunile mucoase, cutanate și unghiale, alterarea cardiacă, neurologică, renală, adenopatia. Explorări paraclinice: cercetări hematologice, indicii statusului imun: CIC, HLA, teste microbiologice, serologice. Analiza lichidului sinovial. Cercetări radiologice: articulațiile, periferice, sacroiliace. Cercetări ultrasonografice, RMN, tomografice, scintigrafice. Biopsia sinovială. Diagnostic. Criteriile diagnostice. Diagnostic diferențial: artrita psoriazică, sindromul Behcet, artrita reumatoidă, spondilita anchilozantă. Tratamentul. Modalitățile: nonmedicamentoase și medicamentoase, fizioterapeutice, chirurgicale, balneoclimaterice. Tratamentul medicamentos: antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii, imunosupresoarele, antibacteriene. Tratamentul local. Evoluție. Prognosticul.

Spondilartrita seronegativă nediferențiată. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor infecțioși și genetici. Patogenia: dereglările humorale și celulare. Clasificarea. Tabloul clinic: manifestările generale, sindromul articular și spinal. Manifestările extraarticulare: conjunctivita, leziunile mucoase, cutanate și unghiale, alterarea cardiacă, neurologică, renală, adenopatia. Explorări paraclinice: cercetări hematologice, indicii statusului imun: CIC, HLA, teste microbiologice, serologice. Analiza lichidului sinovial. Cercetări radiologice: articulațiile, periferice, sacroiliace. Cercetări ultrasonografice, RMN, tomografice, scintigrafice. Biopsia sinovială. Diagnostic. Criteriile diagnostice. Diagnostic

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 18/66

diferențial: artrita psoriazică, sindromul Behcet, artrita reumatoidă, spondilita anchilozantă. Tratamentul. Modalitățile: nonmedicamentoase și medicamentoase, fizioterapeutice, chirurgicale, balneoclimaterice. Tratamentul medicamentos: antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii, imunosupresoarele, antibacteriene. Tratamentul local. Evoluție. Prognosticul.

6. Artritele infecțioase. Definiția. Epidemiologia. Etiologia. Patogenia. Clasificarea. Tabloul clinic: sindromul articular, manifestările extraarticulare în gonoree, bruceleză, tuberculoză, sifilis, infecțiile virale, boala Wipple. Particularitățile maladiei Lyme, artritelor septice. Explorări paraclinice. Cercetări hematologice, serologice, microbiologice, teste specific pentru identificarea agentului infecțios. Analiza lichidului sinovial. Cercetări radiologice, ultrasonografia aparatului locomotor, scintigrafia scheletului, tomografia computerizată, RMN. Diagnostic diferențial: cu artritele reactive, artrita reumatoidă, spondilita anchilozantă. Tratamentul medicamentos, fizioterapeutic, chirurgical. Tratamentul medicamentos: antibacterian, antiinflamatoarele nesteroidiene, tratamentul local. Evoluție. Prognosticul.

7. Artritele microcristaline. Definiție. Epidemiologie, Clasificare.

Guta. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: cauzele producției excesive primare sau secundare a acidului uric, cauzele eliminării deficitare a acidului uric. Patogenia: mecanismul depunerii de cristale de urați; artritei acute; afectării renale. Anatomia patologică: țesuturi articulare, alterarea rinichilor. Tabloul clinic: sindromul articular acut: mecanismul atacului și manifestările; Perioada intercritică; Guta cronică: caracteristica tofilor, alterarea articulară, nefropatia, litiaza urinară. Explorări paraclinice: cercetări hematologice; examenul de urină; analiza lichidului sinovial; cercetări radiologice. Diagnostic. Criteriile diagnostice. Diagnostic diferențial: artrita septică, artropatia pirofosfatică, febra reumatismală acută, sarcoidoza, eritemul nodular, amiloidoza. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentoas, fizioterapeutic, chirurgical. Tratamentul medicamentos: antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii, uricozurice, colchicina. Evoluția. Prognosticul.

Condrocalcinoza (boala de depozitare a pirofosfatului de calciu). Definiția. Incidența. Etiologia: primară, secundară, rolul factorului genetic. Patogenia: rolul dereglărilor metabolismului pirofosfaților. Tabloul clinic: principalele tipuri clinice: pseudogutos, pseudoreumatoid, pseudoartrozic cu atacuri acute și fără, cu stigmat radiologice. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, analiza lichidului sinovial. Cercetările radiologice. Biopsia sinovială. Diagnostic. Criterii diagnostice. Diagnostic diferențial: guta, artrita reumatoidă, artrita septică. Tratamentul: antiinflamatoarele nesteroidiene, colchicina, tratament local, fizioterapic. Principii de recuperare. Evoluția. Prognosticul.

Bolile cu depuneri de cristale de apatită. Definiția. Incidența. Clasificarea. Particularitățile tabloului clinic. Sindromul Milwaukee. Explorări paraclinice: cercetări hematologice. Analiza lichidului sinovial. Cercetări radiologice. Tratamentul nonmedicamentos și fizioterapic. Tratamentul medicamentos: antiinflamatoarele nesteroidiene, glucocorticoizii. Principii de recuperare. Evoluția. Prognosticul.

8. Osteoartrita. Definiția. Epidemiologia. Etiologia: rolul vârstei, sexului, predispoziției genetice, stresului mecanic, modificărilor biochimice ale cartilajului. Patogenia: inflamație sinovială, degradarea cartilajului, reacția osului subcondral, formarea de osteofite, alterarea structurilor periarticulare. Tabloul clinic. Sindromul articular: simptomele și datele examenului fizic. Alterarea articulațiilor intervertebrale, coxofemorale, genunchi, articulațiilor interfalangie distale ale degetelor mâinii, trapezometacarpiană a policelui și metatarsofalangiană a halucelui. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, cercetările radiologice (gradele de afectare), ultrasonografia, scintigrafia, RMN și

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 19/66

tomografia. Analiza lichidului sinovial. Artroscopia. Diagnostic diferențial: artrita reumatoidă, guta, spondiloartropatiile seronegative, boala Forstner. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, fizioterapie, reabilitarea, tratament chirurgical, balneoclimateric. Tratamentul medicamentos: analgezice, antiinflamatoarele nesteroidiene, condroprotectoarele, glucocorticoizii (intraarticular), acid hialuronic(intraarticular). Tratament local. Evoluție. Prognostic.

Anul II

REUMATOLOGIA CLINICĂ

- 1. Lupusul eritematos sistemic.** Definiția, epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor genetici, hormonal, virali, imunologici și de mediu. Patogenia: rolul anomaliilor imune: hiperreactivitatea celulei B, deprimarea T supresor, autoanticorpii, leziunile imune. Modificările anatomopatologice: corpii hematoxilini, fibrinoidul, vasculita, modificările renale, afectarea splinei, ganglionilor limfatici, leziunile tegumentare, sinovialei, membranelor seroase, cordului, rinichiilor, pulmonilor, sistemului nervos central. Tabloul clinic: debutul, perioada de stare, semnele generale. Manifestările: osteo-articulare, musculare, cutaneo-mucoase, renale, cardiovasculare, pulmonare, neuropsihice, oculare, digestive; poliserozită, adenopatiile. Explorări paraclinice: cercetări hematologice, statusul imun, fenomenul celulei LE, anticorpii: antinucleari, antilimfocitari, antifosfolipidici; Ig G, Ig M, CIC, complementul. Diagnosticul - criteriile diagnostice. Lupusul indus medicamentos; sindromul antifosfolipidic. Diagnosticul diferențial: artrita reumatoidă, sclerodermia sistemică, boala mixtă de țesut conjunctiv, vasculitele sistemice, limfoame, leucemii, anemia hemolitică, trombocitopenia idiopatică, endocardita bacteriană, meningite de diferite etiologii, tuberculoză, sarcoidoză, SIDA. Clasificarea. Aprecierea activității bolii. Complicațiile. Tratamentul: general, medicamentos, metode extracorporale. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii, antiinflamatoarele nesteroidiene, antimalaricele, plazmafereza, tratament biologic, tratamentul complicațiilor. Evoluția. Prognosticul. Lupus și sarcina.
- 2. Sindromul antifosfolipidic.** Definiția, epidemiologia. Clasificarea. Etiologia: rolul factorilor imuni, genetici. Patogenia: mecanismele autoimune. Anatomia patologică. Tabloul clinic: debutul, perioada de stare. Manifestările generale. Leziunile: tegumentare, vasculare, aparatului locomotor, tractului digestiv, pleuropulmonare, cardiace, renale, nervoase, patologia sarcinii. Cercetări paraclinice: hematologice, indicii statusului imun: anticorpii antinucleari, autoanticorpi specifici, factorul reumatoid, complementul seric. Criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii, antiagreganții și anticoagulanții. Evoluția, prognosticul. Profilaxia trombozelor recurente și a pierderilor de sarcină.
- 3. Sclerodermia sistemică.** Definiția, epidemiologia. Etiologia: rolul factorilor genetici, imunologici, toxici, infecțioși, de mediu. Patogenia: alterările vasculare, fibroza, anomaliile imune. Anatomia patologică: alterarea tegumentelor, vaselor, tubului digestiv, leziunile pulmonare, renale, cardiace, aparatului locomotor. Tabloul clinic: debutul, perioada de stare. Sindromul Raynaud. Manifestările: tegumentare, musculare, pulmonare, afectarea articulațiilor, esofagului, stomacului, intestinului subțire și gros; cardiacă, renală, sistemului nervos. Explorări paraclinice: cercetări hematologice; indicii statusului imun: IgG, crioglobuline, anticorpii antinucleari. Arteriografia. Capilaroscopia. Biopsia. Clasificarea. Diagnosticul: criteriile diagnostice. Diagnosticul diferențial: lupusul eritematos sistemic; artrita reumatoidă; dermatomiozita; fasciita eozinofilică difuză, sclerodermia localizată; sindromul paraneoplazic sclerodermic, stări scloderma-like. Complicații. Tratamentul: tratamentul nonmedicamentos, medicamentos: preparatele antifibrotice, glucocorticoizii, imunosupresorii,

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 20/66

- vazodilatatoarele, terapia biologică, imunoablația cu transplantarea celulelor stem autologe, tratament simptomatic. Tratamentul local. Kinetoterapia, masajul, fizioterapia, tratamentul cu laser. Tratamentul complicațiilor. Tratamentul balneoclimateric. Evoluția. Prognosticul.
- 4. Sindromul Sjogren.** Definiția, epidemiologia. Clasificarea. Etiologia: rolul factorilor genetici, hormonal, imunologici, infecțioși. Patogenia: rolul mecanismelor imune mediate celulare și umorale. Anatomia patologică: infiltratul limfoplasmocitar. Tabloul clinic: debutul, alterarea secreției lacrimale și salivare. Afectarea mucoaselor: nazale, esofagiene, glandelor exocrine ale tractului gastrointestinal, modificările renale, pulmonare, vasculare, manifestări limfoproliferative, sindromul Raynaud. Explorări paraclinice: cercetări hematologice; indicii statusului imunitar: crioglobulinele, factor reumatoid, CIC, celulele LE, anticorpi antinucleari, cercetarea salivei, sialografia, scintigrafia salivară, biopsia glandei salivare. Diagnosticul: criteriile diagnostice. Complicații. Diagnosticul diferențial: infecțiile virale, limfoame, sarcoidoza, hiperlipoproteinemie, ciroză hepatică, amiloidoză. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii, antimalaricele de sinteză, imunosupresorii, Tratamentul biologic. Tratamentul local. Evoluția. Prognosticul.
 - 5. Miopatii inflamatorii idiopatice.** Definiția, epidemiologia. Clasificarea. Etiologia: rolul medicamentelor; infecțiilor bacteriene, parazitare și virale; factorii genetici. Patogenia: rolul autoanticorpilor, dereglărilor imune celulare, ischemiei. Anatomia patologică: inflamația, infiltrat, leziunile, necroza și atrofia. Tabloul clinic: manifestările generale; manifestările musculare, tegumentare, articulare, viscerele: digestive, pulmonare, cardiace. Explorări paraclinice: cercetări hematologice, enzimele musculare serice. Indicii statusului imunitar: autoanticorpii, CIC, factorul reumatoid. Explorarea electromiografică, biopsia musculară. Diagnosticul – criteriile diagnostice. Particularitățile clinice: polimiozitei idiopatice primare, dermatomiozitei idiopatice primare, dermatomiozita sau polimiozita copilului, polimiozita sau dermatomiozita asociată neoplaziei, miozita asociată cu alte boli de țesut conjunctiv, miozita cu corpi de incluziune. Complicații. Diagnosticul diferențial: miozita cu eozinofile, miozita osifiantă, miozitele infecțioase virale, miopatiile toxice, miopatiile endocrine, bolile neuromusculare, distrofiile musculare, bolile metabolice musculare, afectarea mușchilor în bolile difuze de colagen (LES, AR, sclerodermia, boala mixtă a țesutului conjunctiv, etc.). Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii; imunosupresorii; terapia biologică. Kinetoterapia. Tratament simptomatic și al complicațiilor. Evoluție. Tratamentul biologic. Prognostic.
 - 6. Maladia mixtă a țesutului conjunctiv.** Definiția, epidemiologia. Istoric. Etiologia: rolul factorilor imuni, genetici. Patogenia: mecanismele autoimune. Anatomia patologică. Tabloul clinic: debutul, perioada de stare. Manifestările generale. Sindromul Raynaud. Leziunile: tegumentare, vasculare, aparatului locomotor, tractului digestiv, pleuropulmonare, cardiace, renale, nervoase, limfadenopatia. Cercetări paraclinice: hematologice, indicii statusului imunitar: anticorpii antinucleari, autoanticorpi specifici, factorul reumatoid, CIC, complementul seric. Diagnosticul: criteriile diagnostice. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii. Tratamentul local. Kinetoterapia, masajul, fizioterapia. Evoluția, prognosticul.
 - 7. Overlap sindroame.** Definiția, epidemiologia. Clasificarea. Etiologia: rolul factorilor imuni, genetici. Patogenia: mecanismele autoimune. Anatomia patologică. Tabloul clinic: debutul, perioada de stare. Manifestările generale. Leziunile: tegumentare, vasculare, aparatului locomotor, tractului digestiv, pleuropulmonare, cardiace, renale, nervoase, limfadenopatia. Cercetări paraclinice: hematologice, indicii statusului imunitar: anticorpii antinucleari, autoanticorpi specifici, factorul reumatoid, CIC, complementul seric. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos. Tratamentul medicamentos: glucocorticoizii,

imunosupresorii. Tratamentul local. Kinetoterapia, masajul, fizioterapie. Evoluția, prognosticul.

Anul III

REUMATOLOGIA CLINICĂ

1. Vasculitele sistemice. Definiția. Clasificarea. Epidemiologia. Etiologia: rolul infecțiilor, factorilor genetici, dereglărilor imune, toxinelor, medicamentelor, factorilor de mediu. Patogenia: prin complexe imune, rolul anticorpilor anticelulă endotelială și anti citoplasma neutrofilelor. Disfuncția celulei endoteliale. Diagnosticul diferențial: sarcoidoza, tuberculoza, tumorile, SIDA și alte procese infecțioase. Metode de diagnostic. Principii de tratament.

Arterita Takaysu. Definiția, epidemiologia. Tabloul clinic: semnele generale, afectarea vaselor cu manifestările precoce și tardive, alterarea sistemului nervos, oculară, cardiacă, pulmonară, renală, aparatului locomotor. Examenul paraclinic: cercetări hematologice, indicii statusului imun. Arteriografia prin RMN, aortografia. Tomografia computerizată. Diagnostic: criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresori, terapia biologică. Evoluție. Prognosticul.

Arterita cu celule gigante (Boala Horton). Definiția. Epidemiologia. Tabloul clinic: semnele generale, manifestările vasculare. Asocierea cu polimialgia reumatică. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, biopsia arterei temporale. Diagnostic- criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul: glucocorticoizii, imunosupresorii, terapia biologică. Evoluție. Prognosticul.

Poliarterita nodoasă. Definiția, epidemiologia. Tabloul clinic. Debutul. Perioada de stare. Semnele generale. Afectarea: vasculară, aparatului locomotor, tegumentară, renală, sistemului nervos, cardiacă, tractului gastrointestinal, testiculelor, oculară. Cercetări paraclinice: cercetări hematologice, biochimice. Indicii statusului imun: complementul, marcherii virușilor hepatici, factorul reumatoid, factorul antinuclear. Biopsia vaselor medii și mici. Arteriografia. Electroneuromiografia. Diagnostic: criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii, tratament antiviral și biologic. Plasmafereza. Evoluție. Prognosticul.

Boala Kawasaki. Definiție, epidemiologia. Stadiile bolii. Tabloul clinic: semne generale, afectarea tegumentelor, mucoaselor, cordului, articulațiilor, adenopatia, manifestări urogenitale. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, ale marcherilor nespecifici ale inflamației, proteinograma, enzime cardiace și hepatice, ECG, EcoCG, angiografia prin RMN, coronarangiografia, tomografia. Diagnostic: criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos: acid acetylsalicilic, imunoglobulina intravenoasă, corticosterozi, terapie biologică, anticoagulantele directe și indirecte. Evoluția. Prognosticul.

Granulomatoza eozinofilică cu poliangiită (Boala Churg Strauss). Definiția, epidemiologie. Tabloul clinic. Etapele clinice. Alterarea: tractului respirator superior, pulmonară, tegumentară, articulară, tractului gastrointestinal, renală, cardiacă, sistemului nervos. Cercetările paraclinice: cercetări hematologice, IgE, indicii statusului imun: factorul reumatoid, activitatea hemolitică a complementului, anticorpi anticitoplasma neutrofilelor. Radiologia pulmonilor și sinusurilor. ECG, EcoCG. Electroneurografia. Biopsia vaselor mici și medii. Diagnostic – criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii, terapia biologică, plasmofereza. Evoluția. Prognosticul.

Granulomatoza cu poliangiită (Granulomatoza Wegener). Definiția, incidența. Tabloul clinic: semnele generale, afectarea tractului respirator superior, plămânilor, rinichilor, manifestările:

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 22/66

oculare, tegumentare, mucoaselor, nervoase, cardiace, aparatului locomotor. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, indicii statusului imun: anticorpi anticitoplasma neutrofilelor, factorul reumatoid, activitatea hemolitică a complementului. Radiologia pulmonilor și sinusurilor. ECG, EcoCG. Electroneurografia. Biopsia. Diagnostic – criteriile diagnostic. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos: imunosupresorii, rituximab, glucocorticoizii, plazmafereza. Evoluție. Prognosticul.

Poliangiita microscopică. Definiția, incidența. Tabloul clinic: semnele generale, afectarea tractului respirator superior, plămânilor, rinichilor, manifestările: oculare, tegumentare, mucoaselor, nervoase, cardiace, aparatului locomotor. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, indicii statusului imun: anticorpi anticitoplasma neutrofilelor, factorul reumatoid, activitatea hemolitică a complementului. Radiologia pulmonilor și sinusurilor. ECG, EcoCG. Electroneurografia. Biopsia. Diagnostic – criteriile diagnostic. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos și medicamentos: imunosupresorii, rituximab, glucocorticoizii, plazmafereza. Evoluție. Prognosticul.

Boala cu anticorpi antimembrana bazală glomerulară (sindromul Goodpasture). Definiția, epidemiologie. Etiologia: factori genetici, infecții, toxine, factori de mediu. Patogenia: mecanisme imune, formarea anticorpilor. Morfopatologia. Manifestările clinice: pulmonare, renale, cardiace, cutanate, mucoaselor, aparatului locomotor, afectările tractului gastrointestinal, semne constituționale. Diagnostic paraclinic: cercetările hematologice, reacții de fază acută, urinograma, testarea autoanticorpilor, CIC; instrumental – radiologia, tomografia, ultrasonografia, bronhoscopia, biopsia (rinichi, pulmoni). Criteriile de clasificare. Diagnosticul diferențial: alte vasculite, maladii autoimune: LES, sindromul Sjogren, sindromul antifosfolipidic; tuberculoza, pneumonii, limfom, mielom multiplu, alte afecțiuni maligne. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos: corticosteroizii, citostatice, terapia biologică, terapia simptomatică, plazmafereza. Evoluția. Prognosticul.

IgA vasculita. Definiția, epidemiologie. Etiopatogenia: factori de mediu, imuni, genetici. Tabloul clinic: afectările tegumentare, vasculare, aparatului locomotor, tractului gastro-intestinal, renale, pulmonare, sistemului nervos. Examenul paraclinic: indicii statusului imun, anticorpi antistreptococi, IgA, CIC, factorul reumatoid. Biopsia. Diagnostic: criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos: glucocorticoizii, imunosupresorii, terapia simptomatică, plazmafereza. Evoluția. Prognosticul.

Vasculita crioglobulinemică. Definiția, epidemiologie. Crioglobulinele, definiția, clasificarea. Etiologia: infecții, maladii autoimune, cancer, alte cauze. Patogenia: mecanisme lezionale, implicarea virusului hepatic C. Morfopatologie. Manifestările clinice: cutanate, mucoaselor, sindromul Raynaud, aparatului locomotor, sistemului nervos, afectările renale, hepatice, tractului gastrointestinal, pulmonar, cardiac, semne constituționale. Diagnostic paraclinic: cercetările hematologice, urinograma, testarea crioglobulinelor serice, marcherilor virusilor hepatici, autoanticorpilor, CIC; instrumental – radiologia, electroneuromiografia, tomografia, ultrasonografia, biopsia (piele, rinichi). Criteriile de clasificare. Diagnosticul diferențial: alte vasculite, maladii autoimune: LES, sindromul Sjogren, sindromul antifosfolipidic; limfom, mielom multiplu, alte afecțiuni maligne. Complicații. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos: antiviral, corticosteroizii, citostatice, terapia biologică, terapia simptomatică, plazmafereza. Evoluția. Prognosticul.

Vasculita urticariană hipocomplementemică. Definiție. Clasificare. Etiopatogenia: tipuri, mecanisme. Manifestările clinice: cutanate, pulmonare, ocular, cardiace, aparatului locomotor. Diagnosticul paraclinic: reacții de fază acută, fracțiile complementului, anticorpi C1q, biopsia renală, cutanată. Tratament: nonmedicamentos, medicamentos (corticosteroizi, antimalarice de sinteză, colhicina, dapsona, imunosupresorii), plazmafereza, terapia biologică. Evoluția. Prognosticul.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 23/66

Boala Behcet. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Etiopatogenia. Tabloul clinic: manifestările tegumentare și mucoase, patergia, afectarea oculară, urologică, sistemului nervos, venelor, aparatului locomotor, tractului gastrointestinal, manifestări rare. Examenul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea imunoglobulinelor și autoanticorpilor, biopsia. Diagnostic - criteriile diagnostice. Complicații. Tratamentul: glucocorticoizii, imunosupresorii, interferon, colhicina, terapia biologică. Evoluție. Prognosticul.

Sindromul Cogan. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Tabloul clinic: afectarea oculară, vestibuloauditivă, vasculară, alte manifestări. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea imunoglobulinelor și autoanticorpilor, angiografia, audiometria, PET, RMN. Diagnosticul diferențial: sifilis, alte infecții, maladii sistemice, sindromul Meniere, medicamentos indus. Complicații. Tratamentul: glucocorticoizii, imunosupresorii. Evoluție. Prognosticul.

Vasculite ale unui singur organ (angeita cutanată leucocitoclastică, vasculita cutanată, vasculita primitivă a sistemului nervos central). Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Tabloul clinic: afectarea cutanată, vasculară, sistemului nervos central, alte manifestări. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea imunoglobulinelor și autoanticorpilor, angiografia, PET, RMN, tomografia, biopsia. Diagnosticul diferențial: sifilis, alte infecții, maladii sistemice, medicamentos indus. Complicații. Tratamentul: glucocorticoizii, imunosupresorii. Evoluție. Prognosticul.

Vasculite asociate bolilor sistemice (vasculita lupică, vasculita reumatoidă, vasculita sarcoidotică). Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Tabloul clinic: afectarea cutanată, vasculară, sistemului nervos central, alte manifestări. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea imunoglobulinelor și autoanticorpilor, angiografia, PET, RMN, tomografia, biopsia. Diagnosticul diferențial: sifilis, alte infecții, maladii sistemice, medicamentos indus. Complicații. Tratamentul: glucocorticoizii, imunosupresorii. Evoluție. Prognosticul.

Vasculite asociate cu etiologii probabile (vasculita asociată hepatitei virale B, luesului; vasculite prin CIC postmedicamentoase, vasculite ANCA asociate postmedicamentoase, vasculite asociate bolilor neoplazice). Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Tabloul clinic: afectarea cutanată, vasculară, sistemului nervos central, alte manifestări. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea imunoglobulinelor și autoanticorpilor, angiografia, PET, RMN, tomografia, biopsia. Diagnosticul diferențial: sifilis, alte infecții, maladii sistemice, medicamentos indus. Complicații. Tratamentul: tratamentul etiologic, glucocorticoizii, imunosupresorii. Evoluție. Prognosticul.

2. **Polimialgia reumatică.** Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Tabloul clinic: manifestări generale și musculoscheletice. Criterii de diagnostic. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea autoanticorpilor, angiografia, PET, RMN, tomografia, ultrasonografia, biopsia. Diagnostic diferențial: amiloidoza inflamatorie, fibromialgia, depresia, hipotiroidismul, arterita cu celule gigant, mielomul multiplu, osteoartrita, polimiozita, artrita reumatoidă, sinovita, tendinita, bursita a umerilor, spondiloza cervicală. Complicații. Tratamentul: tratamentul etiologic, glucocorticoizii, imunosupresorii. Evoluție. Prognosticul.

3. **Maladii ale osului.** Definiție. Clasificare.

Osteoporoza. Definiția. Epidemiologia și impactul socio-economic. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia: remodelarea osoasă și reglarea sistemică a remodelării. Factorii de risc. Clasificarea. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnostic diferențial: excluderea osteoporozei secundare. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice (marcherii de

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 24/66

formare și resorbție osoasă, statutul hormonal și mineral), imagistice (radiografia, tomografia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Calcularea riscului de fracture osteoporotice. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos (bisfosfonați, terapia de substituție cu estrogeni, anticorpi anti-RANKL, teriparatida, inhibitori selectivi ai receptorilor estrogenici, calcitonina, ranelat de stronțiu), chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Osteomalacia și rahitismul. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: particularitățile la copii și adulți. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice (marcherii de formare și resorbție osoasă, statutul hormonal și mineral), imagistice (radiografia, tomografia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Osteodistrofia renală. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: osoase și extraosoase. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice (marcherii de formare și resorbție osoasă, statutul hormonal și mineral), imagistice (radiografia, tomografia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos (controlul fosforului seric, suplimentarea vitaminei D, prevenirea acidozei, blocanții resorbției osoase), chirurgical (paratiroidectomia). Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Osteonectoză aseptică. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: particularitățile la copii și adulți. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Boala Paget a osului. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia: itozeza inflamatorie, ereditară, traumatică, neoplazică. Manifestările clinice: generale, sindromul dureros, deformarea osoasă. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice (marcherii de formare și resorbție osoasă, statutul hormonal și mineral), imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Diagnostic diferențial: mielom multiplu, osteopetroza, metastaze osoase. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos (calcitonina, citotoxice, bisfosfonați, tratament simptomatic), chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Osteoartropatia hipertrofică. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: particularitățile conform formelor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Osteite, osteomielite, spondilodiscite. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: particularitățile conform formelor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Boli osoase rare (homocistinuria, osteogenesis imperfecta, hiperostoze, osteopetrozele, osteocondrodizplaziile). Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice: particularitățile conform formelor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia), densitometria osoasă, biopsia osoasă. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.

Policondrita recidivantă. Definiția. Epidemiologia. Morfopatologia. Etiopatogenia.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 25/66

- Manifestările clinice: generale, afectarea organelor ORL, aparatului locomotor, respirator, manifestări cardiace, vasculare, oculare, cutanate, alte afectări rare. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, reactanții de fază acută, testarea autoanticorpilor, crioglobulinelor; cercetări imagistice: tomografia, RMN, radiografia, ultrasonografia. Diagnostic diferențial: infecții, condrodermatita nodulară, condromalacia, condrita secundară, vasculite sistemice, neoplasme. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos (antiinflamator, corticosteroizi, imunosupresori, dapsona), chirurgical. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognosticul.
4. **Fibromialgia.** Definiția. Istoric. Incidența. Etiologia. Patogenia: leziuni locale, fenomene reflexe, factori psihogeni, tulburările somnului, perturbarea mecanismelor modulatorie ale durerii. Clasificarea. Manifestările clinice: generale, sindromul dureros. Diagnosticul paraclinic: excluderea originii secundare a bolii. Criteriile diagnostice. Diagnosticul diferențial: maladiile cu sindrom dureros difuz. Tratamentul: nonmedicamentos (psihoterapia, kimetoterapia, dietoterapia), medicamentos (analgezice, antidepresive, antiepileptice), fizioterapie, acupunctura, TENS. Evoluție. Prognosticul.
5. **Sindromul Raynaud.** Definiția. Istoric. Incidența. Etiologia. Patogenia. Clasificarea. Manifestările clinice conform fazelor. Complicații. Diagnosticul paraclinic: cercetări pentru excluderea originii secundare, capilaroscopia plicii unghiale. Diagnosticul diferențial: degerături, acrocianoză, eritromelalgia, sindromul durerii regionale. Tratamentul: nonmedicamentos (tehnici de încălzire, dietoterapia, kinetoterapia), medicamentos (vasodilatatori, tratamentul ulcerelor), chirurgical (simpatectomia), local, fizioterapeutic. Profilaxia primară și secundară. Evoluție. Prognostic.

Anul IV

REUMATOLOGIA CLINICĂ

1. **Maladii autoinflamatorii** (Boala Blau/Sarcoidoza Juvenilă, Sindroamele Periodice Asociate Criopirinei (Cryopyrin-Associated Periodic Syndromes = CAPS), Osteomielita/Osteită cronică Nebacteriană, Deficiența de Antagonist al Receptorului De IL-1 (DARI), Febra Mediteraneană Familială (FMF), Sindromul MAJEED, Sindromul PAPA, Deficitul de mevalonat kinaza (sau sindromul hiper IgD), Febra Periodică Asociată NLRP-12, Febra Periodică Asociată cu Stomatită Aftoasă, Faringită și Adenită (PFAPA), Sindromul Periodic Asociat cu Receptorul Factorului de Necroză Tumorală (TRAPS) Sau Febra Hiberniană Familială). Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenie. Manifestări clinice conform nozologiei. sindromul febril, manifestări cutanate, osteoarticulare, sistemice. Complicații. Diagnosticul paraclinic conform nozologiei: testările hematologice, urinare, genetice, bioptice, imagistice. Criterii diagnostice. Diagnosticul diferențial: cu maladii autoimune, infecțioase, neoplazice, hematologice, cu imunodeficiențe primare. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos (corticosteroizi, anticitokinice, colhicina, terapie simptomatică), chirurgical. Profilaxia amiloidozei secundare. Evoluție. Prognosticul.
2. **Sindrom paraneoplazic.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform formelor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, tomografia, RMN, scintigrafia, PET CT), bioptice. Diagnosticul diferențial: cu maladii autoimune reumatice și nonreumatice, maladii infecțioase, maladii autoinflamatorii. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.
3. **Manifestări reumatice în cadrul altor maladii.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. **Manifestări reumatismale în maladii dismetabolice** (alcaptonurie, dislipidemii, boala Fabry, boala Gaucher). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 26/66

Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în maladii infiltrative (sarcoidoza, amiloidoza, hemocromatoza, reticulohistiocitoza). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în maladii hematologice (leucemii acute, limfoame, boli mieloproliferative, hemoglobinopatii, hemofilie, gamapatii monoclonale). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în maladii endocrine (hiperparatiroidismul primar, pseudohipoparatiroidism, hipoparatiroidism, acromegalia, hipotiroidismul, tireotxicoza, sindromul Cushing, insuficiența corticosuprarenală cronică, diabetul zaharat, insuficiența ovariană). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în maladii neurologice (distrofia simpatică reflexă, polineuropatii, osteoartropatii nervoase). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în maladii renale (la pacienți dializați cronic). Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Manifestări reumatismale în infecția SARS Cov2. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

4. Reumatismul abarticular. Definiția. Epidemiologia. Clasificarea.

Boli reumatismale abarticulare difuze. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Boli reumatismale abarticulare localizate. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

5. Tumori în reumatologie. Definiția. Epidemiologia. Clasificarea.

Tumori osoase benigne. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice:

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 27/66

particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Tumori osoase maligne. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Metastaze osoase. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice: particularitățile conform nozologiilor. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

6. **Maladii congenitale în reumatologie.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea.

Sindromul Marfan. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Sindromul Ehles-Danlos. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Mucopolizaharidozele. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

Condrodisplazii și condrodistrofii. Etiologia. Mecanisme patogenetice. Manifestările clinice. Complicațiile. Diagnosticul paraclinic: cercetările hematologice, imunologice, imagistice (radiografia, ultrasonografia, tomografia, RMN, scintigrafia), bioptice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul: nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluție. Prognosticul.

DESCRIEREA DESFAȘURATĂ A MODULELOR CONEXE LA PROGRAMULUI DE INSTRUIRE.

Anul II

PNEUMOLOGIA

1. **Pneumonia comunitară.** Definiție, etiologie, patogenie, clasificare, particularități morfologice, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, tratamentul empiric. Caracteristica grupurilor principale de antimicrobiene utilizate în tratamentul pneumoniilor.
2. **Pneumonia nosocomială.** Definiție, etiologie, patogenie, clasificare, particularități morfologice, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, tratamentul empiric. Caracteristica grupurilor principale de antimicrobiene utilizate în tratamentul pneumoniilor.
3. **Pneumonia la gazda imunocompromisă.** Definiție, etiologie, patogenie, clasificare, particularități morfologice, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, tratamentul empiric. Caracteristica grupurilor principale de antimicrobiene utilizate în tratamentul pneumoniilor.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 28/66

- Bronhopneumopatia obstructivă cronică.** Definiție, etiologie, patogenie, manifestări clinice, diagnostic, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie.
- Astmul bronșic.** Definiție, epidemiologie, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice (inclusiv status asthmaticus), astmul bronșic în situații speciale, evoluție, tratament, profilaxie.
- Cancer bronho-pulmonar și tumori pulmonare metastatice.** Factori de risc, clasificare, tablou clinic (manifestări pulmonare, manifestări metastatice, manifestări paraneoplazice), diagnostic, diagnosticul diferențial, principii de tratament.
- Afectarea plămânilor, pleurei și a diafragmului în boli de sistem ale țesutului conjunctiv.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, evoluție, tratament.
- Afectarea pulmonară în vasculite.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, evoluție, tratament.
- Sarcoidoza.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, evoluție, tratament.
- Pneumopatiile interstițiale idiopatice.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, evoluție, tratament.
- Hipertensiunea pulmonară secundară.** Definiție, patogenie, clasificare, tablou clinic, explorări paraclinice, diagnostic diferențial, complicații, tratament.
- Supurațiile bronhopulmonare (bronșiectaziile, abcesul pulmonar, empiemul pleural).** Definiție, etiologie, patogenie, manifestări clinice, investigații paraclinice, diagnostic diferențial, complicații, evoluție, tratament, profilaxie.
- Eozinofiliile pulmonare.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic pozitiv, diagnostic diferențial, evoluție, tratament.
- Insuficiența respiratorie acută și cronică.** Definiție, clasificare, manifestări clinice, explorări paraclinice, complicații, tratament.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E - efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (3 săpt.) (Cantitatea/nivel de însușire)
Inspecția pacientului cu patologia organelor sistemului respirator	30/E
Percuția și palparea cutiei toracice	30/E
Auscultarea plămânilor	30/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, indicilor imunobiochimici, coagulogramei	40/I
Analiza generală a sputei	30/I
Sputocultura	30/I
PEF-metria	20/(E+I)
Spirometria	15/(A+I)

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 29/66

Pulsoximetria	20/ (E+I)
Gazele sângelui arterial și echilibrul acido-bazic	10/I
Testul de mers de 6 minute	10/(E+I)
Analiza lichidului pleural	5/I
Radiografia toracelui	20/I
Tomografia computerizată a toracelui	10/I
Bronhoscopia	5/A
Toracocenteza	5/A
Terapia cu nebulizer	10/E
Administrarea oxigenoterapiei	10/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Botnaru V. Pneumologie. Chișinău, 2018, 732 p.
2. Dumitraș T., Matcovschi S., Cotov T. Tusea cronică. Chișinău, 2015, 55 p.
3. Caproș N., Dumitraș T., Nichita S., Draguța N., Vlasov L., Corlăteanu O. Differential diagnosis in Internal Medicine. Chișinău, 2019, 447 p.
4. Protocoalele Clinice Naționale, la temele corespunzătoare (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).

FTIZIOLOGIA

1. Tuberculoza pulmonară. *Tuberculoza primară.* Complex tuberculos primar. Particularitățile generale ale tuberculozei primare. Patogenie. Primoinfecția tuberculoasă latentă. Morfopatologia complexului primar. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratamentul și prognosticul. *Tuberculoza ganglionilor limfatici intratoracici.* Patogenie. Morfopatologie. Forme clinice. Simptomatologie și evoluție. Complicații. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratament. Sechele primoinfecției tuberculoase. Semnificația epidemiologică a sechelelor posttuberculoase. *Tuberculoza pulmonară diseminată.* Patogenie. Formele clinice. Anatomia patologică. Tuberculoza miliară. Tuberculoza pulmonară diseminată subacută și cronică. Simptomatologie și evoluție. Semnele radiologice. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratament. *Tuberculoza pulmonară nodulară.* Patogenie. Simptomatologie, evoluție și prognostic. Aprecierea activității specifice a tuberculozei pulmonare nodulare. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratament. *Tuberculoza pulmonară infiltrativă.* Patogenie. Tipurile clinicoradiologice de infiltrate tuberculoase. Particularitățile de evoluție. Simptomatologie și prognostic. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Tratament. Pneumonie cazeoasă. *Tuberculoza pulmonară fibro-cavitară.* Patogenie. Factorii favorizanți. Caracterele clinico-radiologice. Evoluție și prognostic. Complicații. Diagnosticul diferențial. Tratament. Pleurizia tuberculoasă. Patogenie. Clasificare. Simptomatologie clinică și radiologică. Indicațiile și metoda toracocentezei. Examenul lichidului pleural. Diagnosticul diferențial. Evoluție și tratament. Empiemul tuberculos. *Tuberculoza bronhiilor.* Patogenie. Formele clinice și localizarea. Corelația cu localizațiile tuberculozei pulmonare. Clinica tuberculozei bronhiale. Clinica tuberculozei laringelui. Diagnosticul diferențial. Evoluție, tratament.

2. Complicațiile tuberculozei pulmonare. *Hemoragia pulmonară.* Patogenie. Clasificare. Simptomatologie. Diagnostic pozitiv și diferențial. Tratamentul medical terapeutic. Indicații pentru intervenții chirurgicale. *Pneumotoraxul spontan.* Patogenie. Tabloul clinic și radiologic. Evoluție. Diagnostic pozitiv și diferențial. Complicații. Tratamentul terapeutic. Tratamentul chirurgical.

3. Tuberculoza extrapulmonară. Definiție, clasificare, manifestări clinice, explorări paraclinice, complicații, tratament.

4. Afectarea aparatului locomotor în tuberculoză. Definiție, clasificare, manifestări clinice, explorări paraclinice, complicații, tratament.

5. Tuberculoza la gazda imunocompromisă. Factori de risc. Particularitățile clinice, diagnostice

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 30/66

și de tratament. Profilaxia. Evoluția. Prognostic.

6. Infecția tuberculoasă latentă. Definiție, clasificare, manifestări clinice, explorări paraclinice, complicații, tratament.

7. Boli micobacteriene non-tuberculoase. Definiție, clasificare, manifestări clinice, explorări paraclinice, complicații, tratament.

8. Particularitățile tratamentului antituberculos la pacienții reumatici. *Chimioterapie.* Scopurile tratamentului. Principii generale de tratament. Regimuri terapeutice. Tratamentul TB în cadrul strategiei DOTS: principii de bază, scheme, regimuri. Categoriile de bolnavi supuse chimioterapiei conform DOTS. Monitorizarea tratamentului și evaluarea rezultatelor tratamentului TB. Tratamentul tuberculozei rezistente. Tratamentul tuberculozei multidrogrezistente (TB MDR): Regim standardizat și individual. Tratamentul cazurilor de tuberculoză mono- și polirezistentă. Conduita pacientului cu TB XDR.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E - efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (2 săptăm) (Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local al pacienților	20/E
Inspecția pacientului cu tuberculoză pulmonară și extrapulmonară	20/E
Percuția și palparea cutiei toracice	20/E
Ausculatrea pulmonilor	20/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, sputei, indicilor imunobiochimici, echilibrului acidobazic, coagulogramei	20/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei tuberculoase)	20/I
Analiza sputei la BAAR	10/I
Cercetări microbiologice pentru determinarea infecției micobacteriene	20/I
Radiografia pulmonară	10/I
Tomografia computerizată a pulmonilor și mediastinului	10/I
Ultrasonografia organelor interne	10/I
Alte cercetări imagistice pentru tuberculoza extrapulmonară	5/I
Terapii medicamentoase antituberculoase, inclusiv la pacienții reumatici	10/A

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Ghid Ftiziologie. Chișinău, 2011.
2. Tuberculoza la adult. Protocol clinic național. Chișinău, 2012.
3. Nadia Ait-Khaled, Donald A. Enarson. Tuberculosis. A Manual for Medical Students. WHO, 2003.
4. Перельман М.И., Богадельникова И.В. Фтизиатрия. Москва, 2010.
5. Jose A. Caminero Luna. A Tuberculosis Guide for Specialist Physicians. International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (IUATLD). Paris, 2004.
6. Juan Carlos Palomino, Sylvia Cardoso Leão, Viviana Ritacco. Tuberculosis 2007. From

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 31/66

basic science to patient care. www.TuberculosisTextbook.com.

7. Self-Study Modules on Tuberculosis. Centers for Disease Control and Prevention. Atlanta, Georgia, 2013.
8. Core Curriculum on Tuberculosis: What the Clinician Should Know. CDC. Sixth Edition. 2013.

CARDIOLOGIA

- 1. Endocardita infecțioasă.** Definiții. Clasificare. Etiologie. Patogenie. Criterii majore și minore Duke. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul antimicrobian. Tratamentul chirurgical. Profilaxia. Prognosticul.
- 2. Bolile necoronariene ale miocardului. Miocardite. Cardiomiopatii.** Miocarditele. Definiții. Clasificare. Etiologie. Patogenie. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Pronosticul. Cardiomiopatiile. Definiții. Clasificare. Cardiomiopatia dilatativă. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Cardiomiopatia hipertrofică. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Cardiomiopatia restrictivă. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Cardiomiopatia aritmogenă de ventricul drept. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul.
- 3. Valvulopatiile dobândite.** Valvulopatii. Definiție. Clasificare. Insuficiența pulmonară. Alegerea valvei artificiale și supravegherea bolnavului protezat. Stenoza mitrală. Hemodinamica. Tabloul clinic. Investigații paraclinice. Complicații posibile în stenoza mitrală. Diagnosticul diferențial. Tratamentul stenozei mitrale. Tratamentul chirurgical. Insuficiența mitrală. Hemodinamica. Tabloul clinic. Investigații paraclinice. Complicații posibile în insuficiența mitrală. Diagnosticul diferențial. Tratamentul insuficienței mitrale. Tratamentul chirurgical al insuficienței mitrale. Boala mitrală. Prolapsul valvular mitral. Stenoza aortică. Hemodinamica. Tabloul clinic. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Complicațiile stenozei aortice. Tratamentul stenozei aortice. Tratamentul chirurgical. Insuficiența aortică. Hemodinamica. Tabloul clinic. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Complicațiile Tratamentul conservative și chirurgical al insuficienței aortice. Stenoza și insuficiența tricuspidiană.
- 4. Cardiopatia ischemică (Angina pectorală. Sindromul coronarian acut. Infarctul miocardic acut. Moartea subită. Resuscitarea cardiopulmonară și cerebrală. Moartea subită cardiacă).** Definiții. Clasificare. Structura leziunilor aterosclerotice. Patogenia aterosclerozei. Mecanismele clinice ale cardiopatiei ischemice. Factorii de risc și profilaxia. Angina pectorală stabilă. Sindromul coronarian acut. Angina pectorală instabilă. Angina vasospastică. Angina microvasculară. Tratamentul anginei pectorale. Revascularizarea în angina pectorală. Infarctul miocardic acut fără supradenivelare a segmentului ST. Infarctul miocardic acut asociat cu supradenivelare de segment ST. Tabloul clinic. Investigațiile paraclinice. Complicațiile precoce. Complicațiile tardive. Tratamentul IMA. Tratamentul de reperfuție. Metode suplimentare de tratament. Tratamentul IMA fără supradenivelare ST. Tratamentul postinfarct miocardic. Moartea subită. Resuscitarea cardiopulmonară și cerebrală Criteriile de restabilire ai indicilor vitali. Transportarea și spitalizarea pacientului resuscitat. Managementul sindromului postresuscitar.
- 5. Tulburări de ritm și de conducere.** Aritmiile cardiace. Mecanismele electrofiziologice de aritmogeneză. Tahicardia sinusală. Bradicardia sinusală. Aritmia sinusală. Extrasistolele atriale, jonctonale, ventriculare. Tahicardia paroxistică supraventriculară. Jugularea și profilaxia paroxismelor de tahicardie supraventriculară. Tahicardia cu reintrare nodală atrioventriculară. Tahicardii atriale. Flutterul atrial. Tratamentul flutterului atrial paroxistic. Fibrilația atrială. Tratamentul fibrilației atriale. Tahicardia ventriculară. Flutterul și fibrilația ventriculară. Tulburările de conducere. Blocurile sinoatriale și atrioventriculare. Tulburările de conducere intraventriculare. Blocul de ramură dreaptă. Blocul de ramură stângă. Sindromul de preexcitație ventriculară. Agenții antiaritmici. Sincope reflexe mediate nervos. Sincope cardiogene.
- 6. Patologia pericardului.** Sindroamele pericardice. Definiții. Clasificare. Etiopatogenie. Pericardita acută. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Pericardita acută uscată. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 32/66

- Tratamentul. Pericardita acută exudativă. Definiții. Clasificare. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Tamponada cardiacă. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Tratamentul. Pericardita cronică. Pericardita constrictivă.
- 7. Edemul pulmonar.** Definiții. Clasificare. Etiologie. Patogenie. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul farmacologic. Tratamentul chirurgical. Profilaxia. Prognosticul.
 - 8. Insuficiența cardiacă.** Cauzele insuficienței cardiace. Fiziopatologia insuficienței cardiace. Factorii favorizanți și precipitanți ai insuficienței cardiace. Tabloul clinic al insuficienței cardiace. IC stângă și dreaptă. Insuficiența ventriculară stângă acută. Insuficiența ventriculară dreaptă acută. Insuficiența cardiacă globală. Insuficiența cardiacă hipodiastolică. Clasificarea insuficienței cardiace cronice. Complicațiile insuficienței cardiace. Tratamentul insuficienței cardiace. Tratamentul nemedicamentos. Tratamentul medicamentos. Diureticele. Inhibitorii enzimei de conversie a angiotensinei. Antagoniștii receptorilor de angiotensină II. Digitalicele. Vasodilatatoarele. β -adrenoblocantele. Medicația inotropică nedigitalică. Tratamentul anticoagulant. Antiagregantele. Medicația antiaritmică. Alte metode de tratament adjuvant. Tratamentul insuficienței cardiace diastolice. Tratamentul insuficienței cardiace acute.
 - 9. Hipertensiunea arterială esențială și secundară.** Definiția HTA. Clasificarea HTA. Patogenia HTA. Examenul clinic în HTA. Explorări paraclinice la pacienții cu HTA. Manifestările subclinice a afectării organelor țintă în HTA. Urgențe hipertensive. Urgență hipertensivă (UH) comună (relativă) și extremă (cu risc vital major). HTA accelerat-malignă cu edem papilar. Insuficiența ventriculară stângă acută hipertensivă. UH asociată cu encefalopatia hipertensivă, infarctul miocardic acut sau cu angină instabilă, disecția acută de aortă, hemoragia subarahnoidiană sau cu AVC. Preeclampsia, eclampsia. HTA perioperatorie. UH în criza acută de feocromocitom, în caz de utilizare a drogurilor, în IR acută sau cronică.
 - 10. Ateroscleroza.** Dislipidemiile. Definiții. Lipidele sanguine. Acizii grași. Trigliceridele. Fosfolipidele. Colesterolul. Apoproteinele. Lipoproteinele. Enzimele implicate în metabolismul lipidic. Receptorii pentru lipoproteine. Metabolismul lipoproteinelor. Dislipidemia ca factor de risc pentru cardiopatia ischemică. Dislipidemiile și ateroscleroza. Etiopatogenia dislipidemiilor. Clasificarea hiperlipoproteinemiilor. Diagnosticul, tratamentul și profilaxia hiperlipoproteinemiilor. Tratamentul nemedicamentos și medicamentos.
 - 11. Arteriopatii periferice.** Definiții. Clasificare. Etiologie. Patogenie. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul farmacologic. Tratamentul chirurgical. Profilaxia. Prognosticul.
 - 12. Boala tromboembolică.** Definiții. Clasificare. Etiologie. Patogenie. Tabloul clinic. Semne obiective. Investigații paraclinice. Diagnosticul diferențial. Tratamentul farmacologic. Tratamentul chirurgical. Profilaxia. Prognosticul.
 - 13. Riscul cardiovascular la pacienții reumatici.** Factorii de risc lipidici și non-lipidici, clasici și noi. Estimarea riscului cardiovascular la pacienții reumatici (calculatoare SCORE, RFG, GRACE; TIMI; EUROSCORE II etc.). Profilaxia primară și secundară.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (4 săptăm) (Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local în patologia organelor cardiovasculare	40/E
Inspecția pacientului cu patologia organelor cardiovasculare	40/E

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 33/66

Percuția și palparea inimii și vaselor periferice	40/E
Ausculatarea inimii și vaselor periferice	40/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, indicilor imunobiochimici, echilibrului acidobazic, coagulogramei	40/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei cardiovasculare)	40/I
Electrocardiografia	10/E și 40/I
Ecocardiografia	40/I
Procedee de medicină nucleară în cardiologie	10/I
Cateterismul arterei pulmonare (evaluare hemodinamică invazivă)	5/I
Coronarografia	10/I
Testele cu efort fizic	10/I
Calculatoare SCORE, RFG, GRACE; TIMI; EUROSCORE II etc.	40/E
Terapie medicamentoasă pacientului cu patologie cardiovasculară	40/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Constantin Babiuc, Vlada-Tatiana Dumbrava, Aurel Grosu et.al. Medicina internă. Ediție revizuită. Vol. 1, Tipografia Centrală, Chișinău, 2009, 704 pag.
2. Victor Botnaru. Bolile Cardiovasculare. Ediție revizuită. F.E.-P. „Tipografia Centrală”, Chișinău, 2008, 524 pag.
3. Dale Dubin. Interpretarea rapidă a EKG-urilor: curs interactiv, ediția a 6-a, MD-București: Editura Medicală, 2008.
4. Gherasim L. Medicina internă. Boli cardiovasculare și metabolice. București: Editura Medicală, Vol. 2, Partea I-II, 2004, 1824 pag.
5. Gingină C. Mic tratat de cardiologie. București, Editura Academiei, 2010
6. Grejdieru Alexandra, Liviu Grib, Minodora Mazur, Elena Samohvalov ș.a. „Endocardita infecțioasă”. Elaborare metodică. Centrul Editorial - Poligrafic „Medicina”. Chișinău, 2014, p.71.
7. Vetrilă S., Grib L. „Angina pectorala stabila”. Elaborare metodică. Tipografia Foxtrot. Chișinău, 2014, 107 p.
8. Samohvalov Elena, Grib Liviu, Grejdieru Alexandra. „Factorii de risc cardiovascular”. Elaborare metodică, Tipografia „Lexicon”. Chișinău 2017, p.140.
9. Soroceanu Ala, Grib Liviu, et al. „Sincopa”. Elaborare metodică. Tipografia IM Print Star. Chișinău, 2016, 66 pag
10. Tcaciuc Angela, Grib Liviu. "Hipertensiunea arterială (etiopatogenie, diagnostic și tratament)". Elaborare metodică. Chișinău 2017, 64 pagini
11. Mazur-Nicorici Lucia. „Valvulopatiile”. Elaborare metodică. Tipografia „Impresio”. Chișinău 2017, p. 72.
12. Tcaciuc Angela. „Tratamentul hipertensiunii arteriale în situații speciale și în urgențe hipertensive”. Chișinău 2017, 40 pagini. Î. S. Firma Editorial - Poligrafică "Tipografia Centrală".
13. Marcel Abraș, Elena Samohvalov, Liviu Grib. „Semnificația factorilor de risc în bolile cardiovasculare”. Chișinău 2017, CEP Medicina, 116 p.
14. Braunwald's heart disease: a textbook of cardiovascular medicine: [in 2 vol.], 7th edition, 8th edition: D.P. Zipes, P. Libby, R.O. Bonow, E. Braunwald, Vol 1-2, 2005, 2008.
15. Oxford American Handbook of Cardiology Book, 2010.
16. Dale Dubin. Rapid Interpretation of EKG. 2010.
17. Jeremy Brown, Jay Mazel, Saul Myerson, Robin Choudhury. Cardiology Emergencies. 2010.
18. Elena Samohvalov, Marcel Abraș, Livi Grib. „Significance of the risk factor în cardiovascular disease”. Chișinău 2018, CEP Medicina., 96 p.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 34/66

19. Protocoalele Clinice Naționale, la temele corespunzătoare
(<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocols/>).

GASTROENTEROLOGIA ȘI HEPATOLOGIA

- 1. Boala de reflux gastroesofagian.** Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, tratamentul, profilaxia, prognoza. Esofagita eozinofilică. Esofagul Barret. Dereglări de motilitate (Spasm esofagian. Acalasia cardiacă). Diagnosticul diferențial.
- 2. Ulcer gastric și duodenal** (definiția, etiologie, factorii de agresiune, de apărare, clinica. AINS și ulcerul. Complicațiile. Diagnostic diferențial. Tratamentul medicamentos și nemedicamentos. Profilaxia. Prognoza.
- 3. Gastritele acute și cronice.** Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, tratamentul, profilaxia, prognoza.
- 4. Patologia sistemului biliar.** Colangitele primare și secundare. Colangitele cronice. Definiția, clasificarea, etiologia, patogenia, clinica, diagnostic pozitiv și diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognosticul. Colecistita cronică. Definiția, clasificarea, etiologia, patogenia, manifestările clinice, diagnostic pozitiv și diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognosticul. Pancreatitele cronice. Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognoza.
- 5. Icterul și hiperbilirubinemia.** Diagnostic clinico-paraclinic și diagnostic diferențial.
- 6. Hepatitele cronice virale B, C, D.** Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognoza. Tratamentul hepatitelor cronice virale B, C, D. Hepatita autoimună. Aspecte etiopatogenetice, clinico-evolutive, de diagnostic și tratament. Particularitățile hepatitei autoimune în sarcină.
- 7. Ficatul și medicamentele.** Abordare de diagnostic și terapeutică. Profilaxie.
- 8. Hepatita autoimună.** Aspecte etiopatogenetice, clinico-evolutive, de diagnostic și tratament. Particularitățile hepatitei autoimune în sarcină.
- 9. Cirozele hepatice.** Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognoza. Tratamentul cirozelor hepatice. Complicațiile cirozei hepatice: ascită refractară, peritonită bacteriană spontană, sindromul hepato-renal, sindromul hepato-pulmonar, encefalopatia hepatică.
- 10. Bolile hepatice metabolice:** Hemocromatoză. Boala Wilson. Deficit de alfa₁-antitripsină. Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognoza.
- 11. Ficatul gras non-alcoolic.** Definiția. Forme clinice, etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, diagnostic diferențial, tratamentul, profilaxia, prognoza.
- 12. Patologia intestinului subțire.** Diareea. Constipația. Sindrom de malabsorbție. Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, tratamentul, profilaxia, prognoza. Diagnosticul diferențial. Metode de investigație a intestinului subțire.
- 13. Boala Crohn.** Colită ulceroasă. Definiția. etiologia, patogenia, diagnosticul, clinica, tratamentul, profilaxia, prognoza.

DESCRIERERE DE PRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Anul II

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 35/66**

Denumirea deprinderilor practice	(3 săpt) (Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local în patologia organelor digestive	30/E
Inspecția pacientului cu patologia organelor digestive	30/E
Palparea abdomenului (superficială, profundă glisantă după Obrazțov-Strajesco)	30/E
Percuția și palparea ficatului. Aprecierea dimensiunilor ficatului după Curlov	30/E
Percuția și palparea splinei	30/E
Palparea pancreasului după Grott	30/E
Punctele și zonele dureroase, depistate în pancreatita cronică	30/E
Punctele și zonele dureroase, depistate în colecistita cronică	30/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, indicilor imunobiochimici, echilibrului acidobazic, coagulogramei.	30/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei digestive) sânge biochimic, urină, mase fecale, conținutul gastric și duodenal.	30/I
Interpretarea rezultatelor examinării funcționale a esofagului, stomacului, ficatului, colecistului, căilor biliare, pancreasului, intestinului subțire și gros.	20/I
Interpretarea rezultatelor pH-metriei esofagiene și gastrice.	10/I
Interpretarea rezultatelor examenului histopatologic (esofag, stomac, ficat, intestin).	10/I
Interpretarea rezultatelor examenului radiologic al tractului esofago-gastrointestinal, și sistemului hepato-biliar.	10/I
Interpretarea rezultatelor esofago-gastro-duodenoscopiei și colonoscopiei, rectomanoscopiei, colangiopancreatografiei retrograde endoscopice, laparoscopiei.	10/I
Interpretarea rezultatelor examenului ecografic organelor cavității abdominale.	20/I
Interpretarea rezultatelor scintigrafiei, tomografiei computerizate, tomografiei computerizate în regim colangiografic, tomografiei prin rezonanță magnetică nucleară a organelor cavității abdominale;	30/E
Metodele de diagnostic al infecției cu Helicobacter Pylori	10/I
Colectarea conținutului gastric și duodenal, cercetarea secreției gastrice prin sondaj gastric cu aplicarea diversilor stimulatori	10/E
Sondaj duodenal	10/E
Paracenteză	10/I
Efectuarea clisterului evacuator	10/E
Tușeu rectal	10/E
Rectomanoscopie	10/E
Determinarea grupei sangvine	10/E
USG organelor abdominale și a spațiului retroperitoneal	10/I
Ecografia cu doppler a sistemului portal	10/I
Fibroesofagogastroduodenoscopia (FEGDS)	10/I
Radiografia abdominală panoramică pe gol (laterografie în poziție verticală)	10/I
Radiografia și radiosopia esofagului baritată cu pasaj pe intestin	10/I
Irigoscopia	10/I
Tomografia computerizată abdominală simplă sau spiralată	10/I
Colangiopancreatografia retrogradă endoscopică	5/I

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 36/66

Rezonanța magnetică nucleară a abdomenului, standart.	10/I
TC prin RMN în regim colangiografic	5/I
Angiografia vaselor abdominale	5/I
Angiografia selectivă a pancreasului	1/I
Scintigrafia hepatică	10/I
Fibroscanarea hepatică	10/I
Elastografia	10/I

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Babiuc, Constantin. Medicina interna. Vol. 2, Gastroenterologie, hepatologie, reumatologie; / C. Babiuc, V.-T. Dumbrava ; colab.: L. Groppa, M. Mazur, V. Balan; Ministerul Sanatatii al Republicii Moldova ; Universitatea de Stat de Medicina si Farmacie "Nicolae Testemi. - Ed. 2. - Chisinau : Medicina, 2008. - 748 p.: il. - Bibliogr.
2. Grigorescu, Mircea. Tratat de gastroenterologie. Vol. 1 și 2 / M. Grigorescu ; sub red. M. Grigorescu. - București: Editura Medicala Nationala, 2001. - 820 p. 768 p - (Tratate medicale). (nr ex. 10).
3. Grigorescu, Mircea Tratat de hepatologie / M. Grigorescu . - București: Editura Medicală Națională, 2004. 1258 p.
4. Harrison's principles of internal medicine : trad. select. pentru examenul de rezidentiat / D. L. Kasper, A. S. Fauci, D. L. Longo; Ministerul Sanatatii, Centrul National de Perfectionare in Domeniul Sanitar. 16th ed. - București: Editura Medicală, 2005. 96 p.
5. Oliviu Pascu. Esențialul în gastroenterologie și hepatologie. 2009, Editura Națională, Pagini – 544.
4. Циммерман, Яков Саулович. Гастроэнтерология / Я. С. Циммерман. - Москва: ЭОТАРМедиа, 2015.
6. Гастроэнтерология национальное руководство : краткое издание под ред. В. Т. Ивашкина, Т. Л. Лапиной. – М., 2014 г. Cursul de lecții.
7. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocols/>).

NEFROLOGIA

1. **Sindroamele renale.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Abordarea pacientului cu sindrom nefritic acut. Tratamentul etiologic, patogenetic și simptomatic. Evoluția. Prognosticul.
2. **Nefropatii glomerulare.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic (hematologic, imunologic, urinar, bioptic, imagistic). Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
3. **Nefropatii tubulointerstițiale.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic (hematologic, imunologic, urinar, microbiologic, bioptic, imagistic). Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
4. **Nefropatii medicamentoase.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
5. **Litiază renală.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos, medicamentos, chirurgical. Evoluția. Prognosticul.
6. **Insuficiența renală acută.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 37/66

- 7. Boala cronică renală.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
- 8. Complicații reumatice la pacienții dializați.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
- 9. Afectarea renală în cadrul maladiilor reumatice.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
- 10. Manifestări reumatice la pacienții renali.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (4 săpt) (Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local în patologia organelor sistemului urinar	40/E
Inspecția pacientului cu patologia organelor sistemului urinar	40/E
Palparea rinichiilor	40/E
Auscultarea arterei renale	40/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, indicilor imunobiochimici, echilibrului acidobazic, coagulogramei	40/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei sistemului urinar)	40/I
Probe funcționale renale	40/I
Cercetarea microbiologică a urinei	20/I
Cercetări serologice în patologia renală	10/I
Cercetări imunologice în patologia renală	10/I
Ultrasonografia rinichiilor, vezicii urinare	20/I
Scintigrafia renală	10/I
Biopsia renală	10/I
Radiografia în patologia renală și uroexcretorie	10/I
Tomografia computerizată, rezonanța magnetică în patologia sistemului urinar	10/I
Terapii medicamentoase în patologia sistemului urinar	40/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

- Brenner and Rector's. The Kidney, 10th edition, edited by Karl Skorecki, Glenn M. Chertow, Philip A. Marsden, Maarten W. Taal, Alan S.L. Yu, Philadelphia, 2016, 3341 p.
- Robert W. Schrier. Manual of Nephrology, 8th edition, 2014, 456 p.
- Nefrologie clinică. Sub redacția C. Babiuc, Chișinău, 2013.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 38/66

4. Manual de nefrologie. Adrian Covic, Polirom, 2011.
5. Groppa Liliana, Agachi Svetlana, Pascari-Negrescu Ala. Vasculitele sistemice. Chișinău, 2018, 174p.
6. Reumatologia și Nefrologia, sub redacția Groppa Liliana. Chișinău, 2018.
7. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).

ENDOCRINOLOGIA

1. Diabetul zaharat: clasificare, etiopatogenie, manifestări clinice, paraclinice, complicațiile.

Modificări osteoarticulare în diabetul zaharat.

Diabetul zaharat: definiția, clasificarea, incidența, prevalența, etiopatogenia, insuficiența insulinară absolută și relativă, semnele clinice majore și minore. Depistarea precoce a diabetului zaharat: testul oral de toleranță la glucoză, hemoglobina glicată, peptidul C. Prediabetul, alterarea toleranței la glucoză, diabetul zaharat manifest. Diabetul zaharat de tip 1 și 2 – diagnosticul diferențial. Complicațiile cronice ale diabetului zaharat: definiție, clasificare, mecanisme etiopatogenice ale complicațiilor microvasculare și macrovasculare. Sindromul Mauriac. Retinopatia diabetică: definiție, clasificare, manifestări clinice, diagnostic, tratament. Afectarea globului ocular și anexelor în cadrul diabetului zaharat. Nefropatia diabetică: definiție, clasificare, manifestări clinice. Screening, diagnostic și tratament a nefropatiei diabetice. Modificări osteoarticulare în diabetul zaharat. Osteoartropatia Sharcot. Piciorul diabetic: definiție, etiologie, patogenie. Formele clinice: neuropată, ischemică, neuroischemică. Manifestările clinice. Diagnosticul pozitiv și diferențial. Principii de tratament. Manifestările cutanate și musculare la manifestări clinice.

2. Tratamentul diabetului zaharat.

Dieta la pacienții cu diabet zaharat de tip 1 și tip 2. Principiile alimentației sănătoase. Sistema unităților de pâine. Calcularea necesităților calorice. Insulinoterapia: preparate de insulină, clasificarea, curba de acțiune, indicații, contraindicații, reacții adverse. Scheme de administrare a insulinelor. Complicațiile insulinoterapiei. Autocontrolul și metode de corecție a dozelor de insulină. Școlarizarea diabeticilor. Tratamentul diabetului zaharat cu antidiabetice orale. Grupe de medicamente, indicații, mecanisme de acțiune, particularități de tratament.

3. Complicațiile acute ale diabetului zaharat: coma cetoacidotică, hiperosmolară, lactacidotică. Hipoglicemiile și coma hipoglicemică.

Coma diabetică – definiție, particularități de etiologie, patogenie, manifestări clinice, diagnostic pozitiv și diferențial, tratamentul. Hipoglicemiile: definiție, clasificare, manifestări clinice. Diagnosticul pozitiv, diferențial al hipoglicemiilor exogene, hiperinsulinismului organic, hipoglicemiilor de foame. Tratamentul. Coma hipoglicemică superficială și profundă: etiopatogenie, diagnostic, tratament.

4. Bolile hipotalamo-hipofizare: cauze, manifestări clinice, inclusiv osteoarticulare și paraclinice, diagnostic diferențial, tratament.

Tumorile hipofizare - definiția, clasificarea, etiologia, patogenia, manifestările clinice, diagnostic și tratament. Sindrom de sa vidă. Sindromul de sa izolată. Craniofaringiomul. Acromegalia: definiția, etiopatogenie, diagnostic clinic, paraclinic, modificări osteoarticulare. Complicațiile. Diagnostic diferențial. Tratamentul chirurgical, medicamentos și radioterapeutic. Creșterea normală și patologic modificată. Gigantismul: definiție, etiopatogenie, diagnostic, modificări osteoarticulare, diagnostic diferențial, tratament. Nanismul hipofizar: definiția, clasificarea, etiopatogenia, manifestări clinice, ospase. Diagnostic diferențial. Diagnostic paraclinic. Aprecierea vârstei osoase. Tratamentul nanismului hipofizar. Sindromul hiperprolactinic: definiția, etiopatogenia, tabloul clinic,

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 39/66

diagnostic paraclinic, diferențial. Ginecomastia aspecte de diagnostic și tratament. Insuficiența adenohipofizară: definiția, clasificarea, etiopatogenia. Diagnostic clinic, modificări osoase, paraclinice, diagnostic diferențial. Tratamentul, prognosticul. Boala Cushing: etiopatogenie, diagnostic clinic, diferențial, tratament. Secreția ectopică de ACTH. Diabetul insipid: definiția, clasificarea, etiopatogenia, diagnostic, tratament.

5. Bolile tiroidei: clasificare. Tireotxicozele și hipotiroiziile. Modificări osteoarticulare.

Clasificarea patologiilor tiroidiene. Tireotxicozele: clasificare, cauze. Gușa difuză toxică: definiție, etiopatogenie, clinică, gradele de mărire a tiroidei, gradele tireotxicozei, diagnosticul pozitiv, diferențial. Modificări osteoarticulare. Tratamentul. Oftalmopatia endocrină - definiția, etiopatogenia, manifestările clinice, clasificări. Semnele oculare. Diagnostic de laborator și instrumental. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Hipotiroidia: definiție, clasificarea, manifestările clinice, inclusiv modificări osteoarticulare, diagnostic paraclinic și diferențial. Principii și metode de tratament. Hipotiroidia congenitală: definiția, etiopatogenia, manifestările clinice, inclusiv osteoarticulare, diagnosticul paraclinic și diferențial. Particularități de tratament.

6. Gușa endemică. Tiroiditele. Gușile nodulare. Cancerul tiroidian. Modificări osteoarticulare.

Patologia ioddeficitară, Gușa endemică: definiția, clasificarea, etiologia, patogenia, manifestările clinice, inclusiv osteoarticulare, diagnosticul pozitiv, tratamentul, profilaxia. Tiroiditele acută, subacută, autoimună, postpartum, fibroasă: definiția, etiologia, patogenia, manifestările clinice, inclusiv osteoarticulare, diagnosticul pozitiv și tratament. Gușile uni- și polinodulare: definiția, clasificare, diagnostic clinic și paraclinic: USG și elastografia, scintigrafia glandei tiroide, puncția aspirativă. Diagnosticul diferențial. Cancerul tiroidian: definiție, predispoziția, clasificări, diagnosticul pozitiv. Diagnostic diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Stările de urgență în patologia tiroidiană: criza tireotoxică, coma hipotiroidiană - definiția, etiopatogenia, manifestările clinice, diagnosticul pozitiv și diferențial, tratament.

7. Bolile suprarenale: clasificare, etiopatogenii, diagnostic, afectări osteoarticulare, tratament.

Hiperaldosteronismul primar: definiție, clasificare, etiopatogenie, diagnostic clinic și paraclinic. Diagnostic diferențial. Tratamentul. Tumori suprarenaliene hormonal inactive: definiție, clasificare, etiologie, patogenie, manifestări clinice, managementul terapeutic. Tumori suprarenaliene hormonal active (glucosteromul, corticoestromul, androsteromul): definiție, diagnostic clinic și paraclinic, modificări osteoarticulare, management terapeutic. Sindromul Cushing: definiție, etiopatogenie, diagnostic clinic și diferențial, modificări osteoarticulare, tratament. Hipocorticismul (Boala Addison): definiție, clasificare, etiopatogenie, manifestări clinice, modificări osteoarticulare. Diagnostic paraclinic, diferențial. Tratamentul. Insuficiența corticosuprarenală acută: definiție, factori de risc, etiologie, patogenie, manifestări clinice, diagnostic diferențial. Tratamentul. Hiperplasia congenitală a suprarenalelor: definiție, etiologie, patogenie, clasificare. Manifestările clinice inclusiv osteoarticulare, în funcție de forma clinică. Diagnosticul și tratamentul.

8. Bolile gonadelor: clasificare, diagnostic, modificări osteoarticulare, tratament.

Maturizarea sexuală precoce și tardivă: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, diagnostic paraclinic și diferențial. Tratamentul. Hipogonadismul masculin: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, diagnostic diferențial. Hipogonadismul congenital și dobândit. Tratamentul. Hipogonadismul feminin: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, diagnostic diferențial. Hipogonadismul congenital și dobândit. Tratamentul. Disgineziile gonadale: cauze, diagnostic, tratament. Hermafroditismul veritabil și fals: cauze, diagnostic diferențial, tratament. Sindromul ovarului polichistic: definiție,

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 40/66

etiopatogenie, diagnostic, tratament. Amenoreia: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, diagnostic paraclinic și diferențial. Tratamentul. Tumorile ovariene și testiculare: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, diagnostic paraclinic și diferențial. Tratamentul.

9. Obezitatea și subnutriția: cauze, clasificări, diagnostic, defecte osteoarticulare, tratament.

Obezitatea: definiție, etiologie, patogenie, clasificare, manifestări clinice, inclusiv osteoarticulare. Sindromul Pickwick. Tratamentul – dietoterapia, efortul fizic, tratamentul medicamentos și chirurgical. Subnutriția: cauze, diagnostic pozitiv și diferențial, profilaxie, tratament.

10. Aspectul exterior al pacienților cu diverse boli endocrine. Osteoporoza endocrină.

Importanța diagnostică primordială a modificărilor de aspect exterior și aparat osteoarticular în depistarea precoce, monitorizarea evoluției și a tratamentului pacienților endocrine. Modificări de creștere, proporționalitate de dezvoltare a părților corpului, de modificări cutanate, de aspect al feței, gâtului, membrilor, toracelui, articulațiilor, abdomenului, organelor genitale, virilizării, vocii, comportamentului în diverse patologii a glandelor endocrine.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

- Pacienți endocrini examinați: 60 (E/A/I);
- Confirmarea și tratamentul cetoacidozelor și hipoglicemiilor: 10 (A/I);
- Confirmarea și tratamentul precomelor și comelor diabetice: 4 (A/I);
- Confirmarea și tratamentul modificărilor osteoarticulare la pacienți endocrine: 30 A/I;
- Determinarea glicemiei: 20 (E/A/I);
- Dozarea serică a hemoglobinei glicate și a peptidului C: câte 10 (A/I);
- Testul oral de toleranță la glucoză (TOTG): 5 (A/I);
- Dozările hormonilor hipofizari: 10 (/A/I);
- Investigații imagistice hipotalamo-hipofizare: 8 (A/I);
- Palparea tiroidei cu specificarea modificărilor tiroidiene: 40 (E/A/I);
- USG și scintigrafia tiroidei: 10 (A/I);
- Dozările hormonilor tiroidieni: 20 (A/I);
- Dozările hormonilor suprarenali: 8 (A/I);
- Investigații imagistice a suprarenalelor: 4 (A/I);
- Dozările hormonilor gonadali: 8 (A/I);
- Testul de inhibiție cu Dexametazon: 2 (A/I);
- Testul cu restrictive hidrică: 2 (A/I).

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Anestiadi Z. (sub red.), L. Zota, L. Alexeev, Gh. Caradja, L. Vudu, Endocrinologie clinică. Curs de prelegeri. Chișinău, 2004.
2. Jameson Larry J. Harrison's Endocrinology, 4th ed. New York, 2017.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 41/66

- Poiană C., Fica S. Endocrinologie pentru studenți și rezidenți. Editura Universitară Carol Davila, 2015.
- Dumitrache C. – Endocrinologie, București, 2015.
- Georgescu C. Îndreptar practic de Endocrinologie. Editura Medicală Universitară Iuliu Hațieganu. Cluj Napoca 2013.
- Lichiardopol R. – Manual de diabetologie pentru studenți și rezidenți. Editura „ILEX”. București, 2011.
- Lichiardopol R. – Manual de diabetologie pentru studenți și rezidenți. Editura „ILEX”. București, 2011.
- Zbranca E. - Endocrinologie. Ghid de diagnostic și tratament în bolile endocrine. Iași, 2008.
- Protocoale clinice naționale. Patologia endocrinologică. www.ms.md

HEMATOLOGIA

- Anemii.** Clasificarea anemiilor. Simptomatologia generală a anemiilor. Conduita de diagnostic a anemiilor. Planul general de investigație a anemiilor. Anemiile fierodeficitare. Etiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Profilaxia deficitului de fier a anemiilor fierodeficitare la adulți, la copii și gravide. Prognosticul. Anemiile sideroblastice. Anemiile prin tulburarea sintezei de ADN (anemiile megaloblastice). Anemiile B₁₂-deficitare. Patogenie. Sindroamele clinice principale (anemic, gastroenterologic, neurologic). Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Profilaxia recidivelor. Prognosticul. Anemiile prin deficit de acid folic. Etiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Sindroamele clinice de bază. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Profilaxia. Prognosticul. Anemiile aplastice. Clasificarea. Anemiile aplastice congenitale. Etiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Tratamentul. Prognosticul. Anemiile aplastice dobândite (idiopatice și secundare). Etiologie. Patogenie. Sindroamele clinice principale. Datele de laborator. Importanța trepanobiopsiei. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Profilaxia. Prognosticul. Anemiile metaplastice. Etiologie. Patogenie. Tabloul clinic. Metodele de diagnostic. Tratamentul. Anemiile renale. Etiologie. Patogenie. Diagnosticul. Tratamentul. Anemiile inflamatorii (în bolile cronice). Patogenie. Datele de laborator. Tratamentul. Prognosticul. Anemiile hemolitice. Mecanismele principale de dezvoltare a hemolizei. Principiile de clasificare a anemiilor hemolitice. Sindroamele clinice ale hemolizei. Datele de laborator ale sindromului de hemoliză. Diagnosticul diferențial al anemiilor hemolitice cu icterul mecanic, parenchimos și cu bilirubinopatiile funcționale. Anemiile hemolitice ereditare. Membranopatiile (microsferocitoza, ovalocitoza, stomatocitoza, acantocitoza). Etiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Enzimopeniile (fermentopatiile). Deficitul fermenților care participă în glicoliză. Deficitul glucozo-6-fosfatdehidrogenazei. Patogenie. Manifestările clinice. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Hemoglobinopatiile. Hemoglobinopatiile prin dereglări de sinteză a lanțurilor de acizi aminici în structura globinei (hemoglobinopatii „cantitative”). Talasemia. Patogenie. Tabloul clinic. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Anemiile hemolitice dobândite. Anemiile hemolitice imune (izoimune, autoimune, heteroimune, transimune). Anemiile hemolitice autoimune. Etiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Eritroblastopenia. Particularitățile clinice. Datele de laborator.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 42/66

Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Hemoglobinuria paroxistică nocturnă cu hemosiderinurie permanentă (maladia Marchiafava-Micheli). Etiopatogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Anemiile hemolitice ca rezultat al distrucției mecanice a eritrocitelor. Patogenie. Particularitățile clinice. Diagnosticul pozitiv.

- 2. Leucemii și limfoame.** Hemoblastozele. Clasificarea. Etiologie. Patogenie. Epidemiologia hemoblastozelor. Leucemiile acute. Definiție. Morbiditatea. Patogenie. Sindroamele clinice principale. Neuroleucemia. Datele de laborator. Variantele morfologice ale leucemiei acute. Clasificarea FAB. Particularitățile clinice ale diferitor variante morfologice ale leucemiei acute. Complicațiile. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Leucemia granulocitară cronică (mieloleucoza cronică). Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Mielofibroza idiopatică. Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Importanța trepanobiopsiei. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Eritremia. Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial cu eritrocitozele simptomatice. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Trombocitemia esențială. Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Leucemia limfocitară cronică (limfoleucoza cronică). Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Variantele clinico-hematologice. Complicațiile. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Triholeucemia. Definiție. Epidemiologie. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Hemoblastozele paraproteinemice. Clasificarea. Mielom multiplu. Definiție. Epidemiologie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Prognosticul. Dispensarizarea. Maladia Waldenstrom. Definiție. Patogenie. Manifestările clinice. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Limfoamele maligne. Clasificarea. Limfom Hodgkin. Etiopatogenie. Manifestările clinice. Clasificarea clinică internațională. Clasificarea morfologică internațională. Metoda de confirmare a diagnosticului. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Limfoamele non-Hodgkin. Patogenie. Clasificarea morfologică Internațională (2008). Manifestările clinice. Clasificarea clinică internațională. Datele de laborator. Diagnosticul pozitiv confirmat prin imunocitochimie. Diagnosticul diferențial. Tratamentul. Prognosticul. Dispensarizarea. Histiocitozele. Clasificarea. Histiocitozele X. Histiocitoza malignă.
- 3. Sindromul paraneoplasic.** Definiția. Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
- 4. Afectări reumatice la pacienții hematologici.** Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.
- 5. Afectări hematologice la pacienții reumatici.** Epidemiologia. Clasificarea. Etiopatogenia. Manifestările clinice. Diagnosticul paraclinic. Diagnosticul diferențial. Tratamentul nonmedicamentos și medicamentos. Evoluția. Prognosticul.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 43/66

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (1 săptăm) (Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local în patologia hematologică	20/E
Inspecția pacientului cu patologia hematologică	20/E
Determinarea modificărilor hemogramei, urinei, indicilor imunobiochimici, echilibrului acidobazic, coagulogramei	20/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei hematologice)	40/I
Metode imagistice specifice patologiei hematologice	10/I
Puncția sternală și trepanbiopsia la pacient hematologic	10/I
Terapii medicamentoase la pacient hematologic	10/I

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Hoffbrand A.V., Higgs D.R., Keeling D.M., Mehta A.B. Postgraduate Haematology, 7th Edition. Wiley Blackwell, 2016: 934 p.
2. Kaushansky K., Lichtman M., Beutler E. et al. Williams Hematology, 8th Edition. The McGraw-Hill Companies, Inc., 2010.
3. Lupu A.R., Vladareanu A.M., Coriu D. Hematologie clinică. Editura: Universitatea Carol Davila, București, 2017: 212 p.
4. Musteață L., Robu M., Musteață V., Buruiană S., Popescu M., Sporîș N. Culegere de teste la Hematologie, 2017 (la disciplină).
5. Păun Radu. Tratat de medicină internă. Hematologie, vol 1, 2. București, 1997, 2000.
6. Pillot Giancarlo, Chantler Marcia, Magiera Holly et al. The Washington Manual. Hematology and Oncology Subspecialty Consult. Lippincott, Williams & Wilkins, 2004: 279 p.
7. Williams M.E., Kahn M.J. American Society of Hematology Self-Assessment Program. Blackwell Publishing, 2005: 451 p.
8. Воробьев А.И. и соавт. Руководство по гематологии. Том 1, 2, 3. М.: «Ньюдиамед», 2003.
9. <https://www.ashacademy.org/Product/Index/139365916>
10. www.ash-sap.org
11. <https://ehaweb.org/education/online-learning/>
12. https://npngo.ru/biblioteka/klinicheskie_rekomendatsii__2019_god_
13. <http://srh.org.ro/hematologie-online/>
14. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).

Anul III

MEDICINA FIZICĂ ȘI RECUPERAREA

1. **Noțiuni de bază ale medicinei fizice și de reabilitare.** Noțiuni generale. Reabilitarea medicală-știință, disciplină medicală, activitate practică. Istoric. Reabilitarea medicală și Medicina fizică, Definirea concepției de reabilitare conform Modelului Reabilitării OMS-2005. Reabilitare – Evaluare – Apreciere. Scale – noțiuni fundamentale. Elaborarea întrebărilor unei scale. Formularea

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 44/66

întrebărilor. Codarea. Culegerea datelor. Caracteristicile scalelor. Exactitatea și reproductibilitatea. Noțiune și definiția de reabilitare, evaluare și apreciere. Scopurile unei scări. Părțile componente ale scalei. Aplicarea practică a scalei. Tipurile de întrebări din scală: deschise, semideschise și închise. Coordonarea cuvintelor din scală cu vocabularul de bază al limbii. Etapele culegerii datelor. Aspectele validității.

- 2. Organizarea și practica serviciului de reabilitare medicală în sistemul de sănătate.** Echipa multidisciplinară de reabilitare.
- 3. Bazele teoretice și principiile generale de aplicare a factorilor fizici. Noțiuni de electroterapie, termoterapie, fototerapie, aerosoloterapie, hidroterapie. Aplicarea în reumatologie.** În bolile aparatului locomotor – afecțiuni musculo-ocleo-articulare: osteoartroze – gonartroză, coxartroză, artroză scapulo-humerală, periartrite, miozite, sindroame mio-fasciale, celulite, tendinite, ligamentite, spondilodiscopatii și (osteocondroză, spondiloză, spondilodiscoză/dicită, artroză vertebrală, etc.), spondilita anchilopoietică, boala scoliotică, cifo-scoliotică, tubspondilită și alte afecțiuni. Indicații, contraindicații. *Hidrokinetoterapia*. Mecanismele de acțiune în hidrokinetoterapie. Principiile și condiții de aplicare. Indicații și contraindicații. Extensii uscate și subacvatice. *Electroterapie*. Curenți de frecvență joasă, medie și înaltă, ultrasonoterapia, magnetoterapia, laser -terapia, fototerapia, termoterapia. Terapia cu inhalatii și aerosoli. Principii de asociere și combinare a factorilor fizici. Rolul factorilor fizici în reabilitare și în profilaxia bolilor. *Terapia cu inhalatii și aerosoli*. Definiția. Caracterizarea generală a aerosolilor. Acțiunea fiziologică și curativă a aerosolului. Aparatura pentru inhalare. Tipurile de inhalatii (cu aburi, umede-încălzite, umede, uleioase, uscate, aeriene, ultrasonore). Reguli de inhalatii, indicații, contraindicații. Haloterapia. Definiție. Acțiunea fiziologică și curativă a haloterapiei. Aparatura, tehnica de lucru și metodica de aplicare a haloterapiei. Indicații, contraindicații. Aerofitoterapia. Acțiunea biologică a uleiurilor eterice. Indicații, contraindicații.
- 4. Obiective terapeutice în kinetoterapie. Mijloacele fundamentale ale kinetoterapiei. Tehnici de bază în kinetoterapie. Aplicarea în reumatologie.** Forme, tehnici și metode kinetice Mecanismele de acțiune ale kinetoterapiei. Efecte biologice și terapeutice. Metodologii de aplicare. Organizarea programelor de kinetoterapie în tratamentul integral de reabilitare. Forme și tehnici în kinetoterapie: tehnici active, pasive, anakinetice. Teste funcționale kinetoterapeutice în reabilitarea medicală. Indicații, contraindicații, complicații.
- 5. Balneoterapia.** Organizarea serviciului balneologic în Republica Moldova. Climatologia medicală. Spelioterapia. Talasoterapia. Aplicarea în reumatologie.
- 6. Evaluarea clinico-funcțională a sistemului osteoarticular și muscular.** Evaluarea aparatului locomotor. Motivația evaluării pacientului cu patologie a aparatului locomotor pentru reabilitarea medicală complexă. Componentele evaluării. Examenul clinic general (inspecția, palparea, percuția). Examenul analitic al aparatului locomotor (bilanțul articular, flexibilitatea, forța musculară, rezistența musculară, examenul global și funcțional, rezistența la efort, prehensiunea, bipedalismul și mersul) . Evaluarea clinică a pacientului cu patologie a aparatului locomotor. 62 Anamneza: elementele corelate cu suferința osoasă, cu suferința musculară, cu suferința reumatismală. Principalele simptome generale și locale. Examenul clinic obiectiv al pacientului cu patologie a aparatului locomotor. Examenul clinic general. Obiectivele și scopul inspecției, palpării. Elementele definiției ale forței musculare. Etepele conduitei corecte la examenul clinic general. Elementele evaluării clinice a sistemului mio- artrokinetic. Sindromul monoarticular. Sindromul poliarticular. Evaluarea paraclinică a aparatului locomotor. Explorările paraclinice ale patologiei osoase. Principalele explorări paraclinice în patologia mușchilor scheletici. Principalele explorări paraclinice în suferințele articulare (reumatismale). Evaluarea clinică a coloanei vertebrale. Componentele principale ale anamnezei. Inspecția coloanei vertebrale cervicale (CVC). Inspecția coloanei vertebrale dorso-lombare (CVD-L). Entitățile patologice ale coloanei. Evaluarea amplitudinii de mișcare și a flexibilității. Considerentele importante pentru evaluarea

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 45/66

amplitudinii de mișcare. Parametrii de evaluare ai aparatului locomotor. Teste pentru aprecierea amplitudei de mișcare și a flexibilității. Aspectele fundamentale ale evaluării mobilității. Evaluarea forței musculare. Evaluarea rezistenței musculare. Teste pentru capacitatea de ridicare. Criteriile de justificare pentru determinarea forței musculare în reabilitarea medicală. Examenul obiectiv și măsurarea forțelor musculare la nivelul membrelor. Categoriile sistemelor de evaluare a forței și rezistenței musculare: psihofizice, pentru evaluarea izoinerțială progresivă, izotonice, izokinetice. Evaluarea clinico – funcțională a mersului. Elemente complexe ale evaluării mersului. Elementele ale evaluării mersului. Clasificarea timpilor mersului după Marey (în plan sagital, frontal și orizontal) și după Ducroquet. Aprecierea vizuală a mersului. Factorii determinanți și variabilele schemei de mers: parametrii și aspectele definitorii. Perturbarea schemei de mers și cauzele probabile. Principalele tipuri de mers patologic. Evaluarea prehensiunii. Tipuri de prehensiune, descrierea lor și musculatura efectoare. Exemple și tipuri de prehensiune. Testul de determinare a amplitudinii opoziției (după Cl. Baci) Evaluarea capacității de efort aerobe. Evaluarea capacității funcționale globale. Testele pentru aprecierea capacității aerobe a trenului superior. Rezistența generală (anduranța) – nivelele în raport cu diferite grupe de vârstă. 63 Evaluarea calității vieții. Complexitatea scalelor de evaluare în bolile reumatismale. Scala HAQ. Evaluarea calității vieții la pacienții cu afecțiunilor coloanei vertebrale. Scala LBP – Module, chestionarul Oswestry, scala Dallas. Importanța evaluării calității vieții. Necesitatea scalelor pentru aprecierea calității vieții. Dimensiunile structurale ale scalei Health Assessment Questionnaire - HAQ. Aplicarea scalei Low-Back-Pain Module pentru aprecierea calității vieții la pacienții cu afecțiunile dolore ale coloanei vertebrale. Utilizarea chestionarului Oswestry în aprecierea calității vieții la pacienții cu disfuncționalitate determinată de durerea lombară joasă. Aplicarea scalei Dallas în evaluarea durerii vertebrale cronice. Aprecierea statusului clinico – funcțional și a calității vieții la pacienții cu spondilită anchilopoietică. Aplicarea scalei sau indexului de activitate BATH (BASDAI) în evaluarea statusului clinico – funcțional și a calității vieții la pacienții cu spondilită anchilopoietică. Chestionarul HAQ pentru pacientul spondilitic. Aprecierea statusului clinico – funcțional și a calității vieții la pacienții cu boala artozică. Aplicarea saclei Western Ontario MacMaster University (WOMAC) pentru aprecierea statusului clinico – funcțional și a calității vieții la pacienții cu boala artozică. Utilizarea indexului funcțional Dreisser și LEQUESNE. Aspecte kinetice de reabilitare ale parametrilor aparatului locomotor: amplitudinea de mișcare, forța musculară, rezistența musculară. Modalități kinetice pentru refacerea amplitudinii de mișcare: strechin-gul, inhibiția activă, mobilizări, manipulări. Modalități de refacere a forței musculare perturbate. Modul de prescriere a exercițiului fizic pentru refacerea forței și rezistenței musculare.

- 7. Reabilitarea medicală în afecțiunile inflamatorii articulare.** Etiopatogenia, manifestările clinice, particularitățile de evoluție. Diagnosticul clinic ortopedic, kineto-funcțional, biologic, imunologic, biochimic, imagistic, scintigrafia osoasă. Diagnosticul specific manual. Indicații, contraindicații pentru tratamentul manual. Particularitățile de selectare a metodelor și tehnicilor de terapie manuală. Pre-cauțiile terapiei manuale. Algoritme de programe terapeutice manuale. Asocierea terapiei manuale cu alte metode de tratament. Terapia manuală în recuperarea și profilaxia afecțiunilor articulare. Kinetoterapia, hidrokinetoterapia în afecțiunile articulare.
- 8. Reabilitarea medicală în patologia degenerativă articulară.** Etiopatogenia, manifestările clinice, particularitățile de evoluție. Diagnosticul clinic ortopedic, kineto-funcțional, biologic, imunologic, biochimic, imagistic, scintigrafia osoasă. Diagnosticul specific manual. Indicații, contraindicații pentru tratamentul manual. Particularitățile de selectare a metodelor și tehnicilor de terapie manuală. Pre-cauțiile terapiei manuale. Algoritme de programe terapeutice manuale. Asocierea terapiei manuale cu alte metode de tratament. Terapia manuală în recuperarea și profilaxia afecțiunilor articulare. Kinetoterapia, hidrokinetoterapia în afecțiunile articulare.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 46/66

9. Reabilitarea medicală în afecțiunile țesuturilor moi abarticulare. Etiopatogenia, manifestările clinice, particularitățile de evoluție. Diagnosticul clinic ortopedic, kineto-funcțional, biologic, imunologic, biochimic, imagistic, scintigrafia osoasă. Diagnosticul specific manual. Indicații, contraindicații pentru tratamentul manual. Particularitățile de selectare a metodelor și tehnicilor de terapie manuală. Pre-cauțiile terapiei manuale. Algoritme de programe terapeutice manuale. Asocierea terapiei manuale cu alte metode de tratament. Terapia manuală în recuperarea și profilaxia afecțiunilor ale țesuturilor moi. Kinetoterapia, hidrokinetoterapia în afecțiunile articulare.

10. Managementul reabilitării medicale pentru pacienții cu afecțiuni reumatologice. Organizarea serviciului în Republica Moldova.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul III (4 săptăm) (Cantitatea/nivel de însușire)
Aplicarea tehnicilor anakinetice (posturări, imobilizări).	10A/E
Aplicarea tehnicilor de stretching (active, pasive, rapide, de durată)	10A/E
Aplicarea curentului galvanic: galvanizarea simplă, băile galvanice și ionoforezei.	10/E
Aplicarea curenților pulsativi, curenților sinusoidali modulați, curenților diadinamici.	10/E
Aplicarea magnetoterapiei.	10/E
Aplicarea metodelor de crioterapie și termoterapie.	10/E
Aplicarea băilor și dușurilor terapeutice	10A/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Randall L. Braddom. Medicina Fizică și de Reabilitare, Ediția a IV-a, București, 2015.
2. Ioan S. Stratulat. Manualul pentru rezidenți și specialiști în domeniu ” Mijloace fizice utilizate în medicina fizică și de reabilitare, Editura ”Gr.T.Popa” UMF, Iași, 2019, 2 volume.
3. I.S.Stratulat, O.Pascal, V.Chihai, A.Tăbîrță, Manualul pentru rezidenți și specialiști în domeniu, Balneoclimatologia în România și Republica Moldova: istoric și perspective europene, Editura Academie Române, 2018.
4. I.Kiss, Fiziokinetoterapia și recuperarea medicală în afecțiunile aparatului locomotor, Editura Medicală, București, 2012.
5. Walter R. Frontera, Julie K. Silver, et al. Essentials of Physical Medicine and Rehabilitation E-Book: Musculoskeletal Disorders, Pain, and Rehabilitation. Elsevier 2019.
6. Melnnes Ian B.,Esla Vieira-Sausa, Joa Eurica Fonseca, EULAR , Textbook of Rheumatic Diseases, first edition ;2012
7. Vliet Vlieland T., Rehabilitation of people with rheumatoid arthritis.*Best Practice & Research Clinical Rheumatolog*,; 2005; vol. 17; Issue 5..
8. Г.Н. Пономаренко, Частная физиотерапия Москва, 2005.
10. В. М. Боголюбова, Медицинская реабилитация (Руководство в 3-х том.) Москва, 2007.
9. Protocolele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocols/>).

IMAGISTICA MUSCULO-SCHELETALĂ

- 1. Generalități despre ecografie.** Bazele fizice ale ecografiei: undele ultrasonore (caracteristici descriptive, viteză, intensitate); impedanța acustică și proprietățile tisulare care o determină; frecvența de transmisie și calitatea imaginii; principiile fenomenului piezoelectric, frecvența de rezonanță a elementului piezoelectric. Principiile emisiei ultrasonice continue și pulsate; focalizarea și divergența fasciculului ultrasonor; modurile A, B, TM; rezoluția spațială și temporală a imaginilor ecografice, implicații în formarea imaginilor. Efectul Doppler; definirea direcției de curgere și angularea fasciculului; emisia Doppler pulsată și continuă; analiza spectrului ultrasonor Doppler; Doppler color și power. Transductoare: descriere, recunoaștere, utilizare în relație cu organul examinat; valoarea relativă a ecografiei transcutanate față de ecografia endoluminală; componentele unui echipament de diagnostic ecografic. 26. Obținerea unei imagini ecografice optime: criterii de recunoaștere, modalități de realizare; aspectul ecografic al organelor normale și al principalelor entități patologice. Artefactele în ecografia în scară gri și ecografia Doppler: cauze, descriere, modalități de eliminare. Efectele termice și mecanice ale ultrasunetelor în biologie; fenomenul de cavitație. Valoarea relativă a examinării ecografice; indicațiile pentru diverse organe și sisteme; indicațiile de utilizare a substanțelor de contrast ecografic; tehnici ecografice speciale: armonici, tridimensional, elastografie.
- 2. Anatomia ecografică a aparatului locomotor.** Anatomia descriptivă și topografică a articulațiilor periferice, țesuturilor periarticulare. Variantele anatomice și diferențierea lor de patologie.
- 3. Ecografia în reumatologie.** Indicații ale examinării ecografice în reumatologie. Hidartroze și colecții lichidiene tenosinoviale. Examenul ecografic în sindroamele canelare (carpian, tarsian etc.). Examenul ecografic al articulațiilor mâinii, piciorului, umărului, genunchiului și alte. Leziunile și rupturile tendinoase. Leziunile ecografice ale părților moi la sportivi și bolnavi reumatologici. Particularitățile ecografiei asociate cu Power Dopplerografie.
- 4. Tumori și pseudotumori ale aparatului locomotor.** Diagnosticul radioimagic al tumorilor formatoare de os, inclusiv osteomul și insulele osoase, osteomul osteoid, osteoblastomul și osteosarcomul (și variante tipice). Diagnosticul radioimagic al tumorilor formatoare de cartilaj, incluzând ostecondromul, encondromul, condroblastomul, fibromul condromixoid și condrosarcomul (central și periferic). Diagnosticul radioimagic al tumorilor cu origine fibroasă, incluzând defectul fibros cortical și fibromul ne-osifiant, displazia fibroasă, fibrosarcomul și histiocitomul fibros malign. Diagnosticul radioimagic al tumorilor hematopoietice și reticuloendoteliale, incluzând tumora cu celule gigante, histiocitoza cu celule Langerhans, tumorile maligne cu celule rotunde (sarcomul Ewing, limfomul și leucemia), mielomul/plasmocitomul. Diagnosticul radioimagic al leziunilor osoase pseudotumorale (chistul osos simplu și chistele osoase anevrismale). Diagnosticul radioimagic al metastazelor osoase și ale țesuturilor moi. Recunoașterea leziunilor care trebuie ignorate (don't touch lesions): posttraumatice, variante normale și leziuni evident benigne. Diagnosticul radioimagic al tumorilor cu origine: lipomatoasă, incluzând lipomul și liposarcomul; neuronală, incluzând neurofibromul și schwanomul; vasculară, incluzând hemangiomul. Diagnosticul radioimagic al altor tumori ale aparatului locomotor: chordomul, adamantinomul, sarcoamele de țesuturi moi.
- 5. Noțiuni de imagistică intervențională.** Indicațiile pentru tratamentul endovascular al bolii aterosclerotice; evaluarea coagulării preprocedurale și modul de corectare al anomaliilor; tehnica angioplastiei transluminale percutane cu balon (PTA) și mecanismul de acțiune al angioplastiei percutane; tehnica angioplastiei transluminale cu balon farmacologic activ (DEB-

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 48/66

PTA) și mecanismul de acțiune al acesteia; abordarea intervențională a stenozelor arteriale intracraniene. Complicațiile și rezultatele angioplastiei transluminale percutane; medicamentele/dozele folosite în timpul angioplastiei transluminale percutane; procedurile uzuale de angioplastie transluminală percutană periferică (membre superioare/inferioare, carotidiene, subclavie, renale, trunchi celiac, mezenterica superioară / inferioară). Tehnica implantării stentului și materialele utilizate pentru fabricarea stentului; indicațiile pentru implantarea de stent comparativ cu angioplastia percutană; indicațiile stentării per-primam și ale stentării după predilatate; îngrijirile post-procedurale după stentare arterială; complicațiile uzuale și rezultatele stentării arteriale periferice. Cateterle centrale introduse periferic (PICC), cateterle Hickman, cateterle și porturile pentru dializă; indicațiile de utilizare a cateterelor cu abord venos; tehnica de abord percutană a venelor jugulară și subclavie; tehnica pentru intervențiile de hemodializă; tehnicile de venoplastie și stentare venoasă; indicațiile, posibilele riscuri și complicațiile venoplastilor și stentărilor; îngrijirile post-procedurale după venoplastie și stentare. Indicațiile și tehnica pentru introducerea filtrului de venă cavă; tipurile de filtre temporare / permanente de venă cavă; procentele de succes și complicațiile introducerii filtrului de venă cavă; îngrijirile postprocedurale după introducerea filtrului de venă cavă. *Biopsie*. Diferențele existente între tehnicile imagistice folosite pentru ghidajul biopsiei, inclusiv CT și ecografie; acele folosite pentru procedurile de biopsie, inclusiv acele fine /acele cu calibrul mare; căile de abord sigure pentru diferitele leziuni ce urmează să fie biopsiate; complicațiile asociate cu biopsia individuală de organ; indicațiile pentru biopsia cu ac fin comparativ cu acele cu calibrul larg sau biopsia cu pistol ("core biopsy"); îngrijirile post-procedurale după punctiile-bioptice toracice/abdominale; etapele pentru tratamentul complicațiilor mai frecvente, cum ar fi pneumotoraxul și hemoragia. *Aspirație de fluide și drenajul pe cale percutană*. Tuburi de dren toracice și cateterle de drenaj percutan pentru abcese; indicațiile pentru drenajul toracic, aspirația lichidiană și drenajul abceselor pe cale percutană; tehnicile imagistice folosite pentru ghidaj în aspirația lichidiană și drenajul abceselor. Metodele de plasare ale drenului/sistemele de drenaj; agenții fibrinolitici utilizați la pacienții cu empiem localizat sau complex; căile de abord pentru drenajul percutan al abceselor; tratamentul antibiotic folosit înaintea drenajului abceselor pe cale percutană și îngrijirea postprocedurală. Tehnica trocarului și tehnica Seldinger pentru introducerea cateterului; situațiile în care este necesar mai mult de un cateter; metodele pentru drenajul percutan al abceselor; îngrijirile post-procedurale, inclusiv toaleta cateterului, momentul scoaterii cateterului și urmărirea pacientului.

- 6. Radiografia convențională în diagnosticul bolilor reumatologice (articulații periferice, sacroiliace, coloana vertebrală).** Bazele fizice de formare a imaginii în radiologia convențională; radiația X: proprietăți; factorii care influențează calitatea imaginii și doza de iradiere în radiodiagnostic. Interacțiunea dintre radiația X și materie, rolul acesteia în obținerea și calitatea imaginii; componentele unui echipament de radiologie convențională; mecanisme de producere a radiației X și a imaginilor; structura, rolul și funcționarea filtrelor și colimatorilor. Principiile achiziției imaginilor radiografice; rolul filmului, al ecranelor (în radiografia analogică), al grilelor antidifuzoare și influența acestora în calitatea imaginii obținute și în timpul de expunere; principiile achiziției imaginilor digitale în radiologia digitală; factorii care afectează calitatea imaginii în radiologia convențională și digitală. Principiile radioscopiei; indicațiile radioscopiei; optimizarea protocoalelor de explorare radioscopică; tehnici de îmbunătățire a calității imaginii și de reducere a radiației în radioscopie. Principiile și particularitățile radiografiilor de țesuturi moi (exemplu: mamografia); principiile radiografiei pieselor anatomo-patologice. Dozimetrie; Kerma, doza de energie absorbită (Gray), doza efectivă (Sievert) - definire și explicare; biologia radiațiilor - iradiere, efecte biologice; efectul asupra dozei și calității imaginii pe care îl are modificarea kV și mA; raportul dintre calitatea diagnostică a imaginii și minimizarea dozei efective. Valoarea relativă și indicațiile pentru

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 49/66

examinările radioimagistice ale diverselor organe și sisteme; indicațiile pentru folosirea substanțelor de contrast radioimagistice. Diagnosticul radioimagistic al bolilor degenerative ale articulațiilor periferice. Diagnosticul radioimagistic al bolilor inflamatorii articulare, inclusiv artrita reumatoidă, artrita reumatoidă juvenilă, spondilita anchilozantă, artrita psoriazică, artropatiile enteropatice, artritele infecțioase (piocianică și tuberculoasă). Diagnosticul radioimagistic al artropatiilor cristaloiide, incluzând artropatia cu pirofosfat, depozitele de hidroxiapatită, guta. Diagnosticul radioimagistic al leziunilor nodulare articulare incluzând ganglionii, condromatoza sinovială, sinovita pigmentară; diagnosticul radioimagistic al neuroartropatiilor, incluzând piciorul diabetic, articulațiile Charcot, pseudo-Charcot (induse de steroizi). Diagnosticul radioimagistic al complicațiilor protezării de șold și genunchi. Diagnosticul radioimagistic al: bolii Paget; sarcoidozei; osteoartropatiei hipertrofice; osteoporozei regionale migratorii; osteonecrozei aseptice, incluzând boala Legg-Calvé-Perthes și boala Scheuermann. Diagnosticul radioimagistic al calcificărilor/osificărilor de țesut moale.

7. **Cuantificarea și stadializarea semnelor radiografice în monitorizarea bolilor reumatologice (scoring).** Cuantificarea semnelor radiografice (scorul Sharp, stadializarea sacroiliitei și spondilitei radiologice etc.)
8. **Afecțiuni metabolice, endocrine și toxice ale aparatului locomotor.** Diagnosticul radioimagistic al osteomalaciei. Diagnosticul radioimagistic al hiperparatiroidismului primar și secundar (incluzând insuficiența renală cronică). Diagnosticul radioimagistic al osteoporozei (inclusiv concepte de bază despre măsurarea densității osoase) și fluorozei.
9. **Aportul tomografiei computerizate în reumatologie.** Bazele fizice de formare a imaginilor CT; fizica CT-spiral, CT-multidetector și CT sursa - duală; componentele unui echipament CT; artefacte în CT - surse, recunoaștere. Scara unităților Hounsfield, principiul de centru al ferestrei și de lărgime a ferestrei; setările optime de centru și lărgime de fereastră pentru diverse organe și țesuturi; nivele de atenuare în UH pentru diverse organe normale și procese patologice. Principiile imagisticii CT de perfuzie; principiile și protocoalele de angioCT, inclusiv modalitatea de utilizare a substanțelor de contrast și a tehnicilor de reconstrucție. Protocoale de examinare CT pentru diverse organe și procese patologice; optimizarea protocoalelor pentru variate tipuri de tomografe; principiile algoritmilor și kernel-urilor (filtrelor) de reconstrucție; dozimetria CT. Valoarea relativă și indicațiile examinării CT a diverselor organe și sisteme; indicațiile de utilizare a substanțelor de contrast CT pentru diverse organe și sisteme.
10. **Rezonanța magnetică în reumatologie.** Bazele fizice ale IRM; formarea imaginii în IRM; principiile principalelor secvențe de puls (spin-eco și eco de gradient) și a timpilor de relaxare; componentele unui echipament IRM. Principiile de realizare și principalele aplicații diagnostice pentru secvențele IRM convenționale (T2, T1, STIR, FLAIR, alte secvențe de inversiune-recuperare, T2 star (T2*) și susceptibilitate); aspectul țesuturilor, organelor și a proceselor patologice în aceste secvențe. Tehnologia secvențelor de angio-RM (TOF și angio-RM cu contrast); deosebiri dintre TOF, contrast de fază și contrast intravenos în angiografia RM; avantajele și dezavantajele mediilor de contrast folosite în angiografia RM; avantajele și dezavantajele angiografiei RM, comparativ cu alte tehnici; principiile contrastului RM dinamic. Principiile imagisticii de difuzie și a imagisticii de difuzie tensorială. Principiile rezonanței magnetice funcționale (fMRI) prin folosirea contrastului BOLD (dependent de nivelul de oxigen sanguin). Principiile spectroscopiei RM utilizând ¹H, ³¹P, ¹³C. Artefactele în examinarea IRM: descriere, cauze. Indicațiile de folosire a substanțelor de contrast RM în studiul diverselor organe și sisteme; contraindicațiile absolute în IRM; modalități de examinare a pacienților cu contraindicații relative; noțiuni de siguranță în relație cu mediul RM în ceea ce privește pacienții și personalul medical. Valoarea relativă și indicațiile examinării RM pentru diverse organe și sisteme

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 50/66

- 11. Scintigrafia scheletului în reumatologie.** Tehnica, principiile, indicațiile și contraindicațiile ale scintigrafiei scheletului. Utilitatea în diagnosticul diferențial al maladiilor reumatice.
- 12. Angiografia în reumatologie.** Anatomia descriptivă și radioimagică a zonei inghinale (inclusiv poziția ligamentului inghinal, a nervului femural, arterei și venei femurale); anatomia arterială și venoasă, precum și variațiile anatomice ale arterelor periferice. Tehnica Seldinger de puncție arterială și venoasă; tehnicile de inserție în zona inghinală a ghidului, tecii și cateterului; hemostaza la locul de puncție, inclusiv compresia manuală și dispozitivele mecanice de închidere; ghidurile, tecile și cateterele folosite în procedurile uzuale angiografice de diagnostic; abordul alternativ de puncție arterială, cum ar fi cea brahială, axilară sau radială. Tehnicile de angiografie cu substrație digitală, tehnicile de urmărire în bolus, de poziționare și recunoașterea locației și tehnicile de pixel-shift pentru îmbunătățirea calității imaginii. Principiile angiografiei vaselor periferice: membre superioare/inferioare, carotide, vertebrale și subclavie. Principiile angiografiei viscerale: mezenterice, celiace (hepatice, splenice, gastro-duodenala) și renale. Principiile aortografiei globale toracice, abdominale. Principiile flebografiei membrului superior/inferior. Angiografia diagnostică a bolii aterosclerotice, vasculitei, bolii anevrismale, trombozei, emboliei. Tipurile/rata de complicații pentru procedurile de diagnostic angiografic uzuale, precum și tratarea lor; modalitățile de îngrijire post-procedurale pentru procedurile de diagnostic vascular standard și tratamentul medicamentos asociat.
- 13. PET CT în reumatologie.** Tehnica, principiile, indicațiile și contraindicațiile ale scintigrafiei scheletului. Utilitatea în diagnosticul pozitiv și diferențial al maladiilor reumatice.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul III (6 săptăm) (Cantitatea/nivel de însușire)
Tehnica de examinare ecografică a membrului superior	30/A
Tehnica de examinare ecografică a membrului inferior	30/A
Tehnica de examinare ecografică a toracelui și trunchiului	10/A
Examinarea ecografică a principalelor boli reumatologice	60/I
Ecografie intervențională	20/A
Interpretarea unei radiografii osteoarticulare (osoase, articulare, vertebrale etc.)	30/I
Cuantificarea semnelor radiografice (scorul Sharp, stadializarea sacroiliitei și spondilitei radiologice etc.)	30/I
Interpretarea unui buletin de densitometrie sau ultrasonometrie osoasa	20/I
Interpretarea rezultatelor de tomografie computerizată și rezonanță magnetică	20/I
Scintigrafia scheletului	20/I
Angiografia	10/I
PET CT	5/I

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Badea R., Ducea S., Mircea P., Stamatian F. Tratat de ultrasonografie clinică. Vol.1, ed.Medicală București, 2000.
2. Buruiian M. Tratat de tomografie computerizată. Ed. University press, 2006.
3. Georgescu Ș. Radiologia și imagistica medicală. Manual. București, 2009.
4. Malîga O., Rotaru N., Obadă A. Imagistica medicală în tabele și algoritme. Recomandări metodice. Chișinău, 2013.
5. Societatea de Radiologie si Imagistica Medicala din Romania - (sub red) Ducea Sorin M. - Radiologie Imagistica Medicala. Indrumator de studiu pentru pregatirea in specialitate -Vol I , Vol II, Ed. Medicala Bucuresti, 2015, 1271 pag, ISBN: 978-973-39-0797-8.

DERMATOLOGIA

1. **Dermatozele proliferative de etiologie neprecizată: psoriazisul, lichenul plan.**
Psoriazisul: psoriazisul vulgar: incidență, noțiuni de etiopatogenie, forme clinice, diagnostic diferențial, particularități evolutive, prognostic; psoriazis exudativ: eritrodermia psoriazică, psoriasis pustulos, psoriasis artropatic; psoriazis la copii; tratament și profilaxie.
Lichen plan: incidență, manifestări clinice, diagnostic diferențial, evoluție și prognostic, tratament.
2. **Manifestările cutanate ale maladiilor reumatice.** Manifestări cutanate în maladiile difuze ale țesutului conjunctiv, în vasculite sistemice, în spondiloartropatiile seronegative, în febra reumatismală acută: diagnostic diferențial și de laborator, manifestări clinice, tratament.
3. **Manifestările ale lupusului eritematos cutanat.** Lupusul eritematos: clasificare (LECD, LES), etiopatogenie, forme clinice, manifestări clinice, diagnostic diferențial și de laborator, histopatologie, tratament.
4. **Forme cutanate ale sclerodermiei localizate.** sclerodermia: generalizată, circumscrisă, stări sclerodermiforme; etiopatogenie, diagnostic diferențial și de laborator, manifestări clinice, tratament.
5. **Angeiite cutanate, eritem nodular, Dermatozele buloase majore: pemfigusurile.**
Dermatoze buloase majore: pemfigusuri: autoimune profunde (vulgar, vegetant Neumann), superficiale (foliaceu, eritematos), forme particulare de pemfigus (herpetiform, spongioza cu eozinofilie, pemfigusul iatrogen), pemfigusuri neimune (pemfigus cronic benign familial Hailey-Hailey, dermatoză acantolică tranzitorie Grover); *maladiile buloase subepidermice:* dermatita herpetiformă Dühring-Brocq (etiopatogenie, diagnostic, manifestări clinice, tratament), pemfigus bulos Lever (etiopatogenie, evoluție, manifestări clinice, tratament), herpes gestations (patogenie, histopatologie, manifestări clinice, diagnostic, tratament).
6. **Infecțiile ale pielii la pacienții reumatici.** *Infecții bacteriene* – piodermitele: flora tegumentului normal; patogenia infecțiilor microbiene cutanate; diagnosticul bacteriologic al infecțiilor microbiene cutanate; piodermitele: epidemiologie, bacteriologie, simptomatologie; stafilocociile: stafilococi pilosebacee, infecții cu stafilococi ale glandelor sudoripare, infecții cu stafilococi ale unghiilor, infecții cu stafilococi ale pielii glabre; streptocociile: infecții cutanate superficiale cu streptococi, infecții cutanate profunde cu streptococi; alte infecții piococice: erizipelul Rozenbach, gangrenele cutanate microbiene, etc. considerații generale privind tratamentul (general, topic) și profilaxia piodermitelor.
Viroze cutanate- date generale despre viruși și sistematica lor, caracterele morfologice ale

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 52/66

virusilor, principalii viruși cu implicații cutaneo-mucoase la om, patogenia infecțiilor virotice, efectul teratogen al virusilor, rezistența și imunitatea antivirotică, diagnosticul de laborator, clasificarea infecțiilor virotice cutanate; epidermo-neuroviroze: herpes simplex (etiologie, patogenie, epidemiologie, aspecte clinice, diagnostic, tratament), zona Zoster (etiologie, patogenie, epidemiologie, simptomatologie, forme clinice, complicații, tratament), dermatoze cu etiologie virotică probabilă: pitiriazis rozat Gilbert - incidență, epidemiologie, etiologie, simptomatologie, evoluție, histopatologie, diagnostic diferențial, tratament. *Infecții micobacteriene*: a) tuberculoze cutanate: bacteriologie: patogenitate experimentală, fenomenul Koch, structura antigenică și factorii de patogenitate, reacția la tuberculină; clasificare; tuberculoze cutanate tipice; tuberculoze cutanate atipice sau tuberculidele: lichen scrofulosorum, tuberculide nodulare dermice (papulonecrotice), lupoida miliare diseminate ale feței, ulceroase Pautrier, hipodermice (eritem indurat Bazin); tratamentul tuberculozelor cutanate: tratament chimioterapie și antibiotic; profilaxia tuberculozelor cutanate. b) lepra: bacteriologia bacilului Hansen; reactivitatea imunologică în cursul leprei; clasificarea formelor clinice; lepra tuberculoidă; lepra lepromatoasă; lepra nedeterminată; reacții leproase (de tip I, II); tratamentul leprei, complicațiile tratamentului; profilaxia. *Micozele cutaneo-mucoase*: biologia și patologia fungilor patogeni; diagnosticul de laborator al micozelor cutaneo-mucoase; clasificarea; keratomicoze: pitiriazis verzicolor, dermatofitii: epidermofitia, rubromicoza (etiologie, epidemiologie, patogenie, forme clinice, manifestări clinice, complicații, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie), microsporia antropofilă și zooantropofilă (etiologie, epidemiologie, patogenie, manifestări clinice, diagnostic, tratament, profilaxie), trichofitia antropofilă și zooantropofilă (etiologie, epidemiologie, patogenie, manifestări clinice, complicații, diagnostic, tratament, profilaxie), favus (etiologie, epidemiologie, patogenie, manifestări clinice, diagnostic, tratament, profilaxie); candidoze cutaneo-mucoase: etiologie, epidemiologie, patogenie, manifestări clinice (candidoze ale mucoaselor, cutanate, muco-cutanate cronice, viscerale și sistemice), diagnostic, tratament, profilaxie; micoze cutanate profunde: micetomul, sporotricoză; pseudomicoze: eritrasma, actinomicoză.

7. **Afecțiunile imuno-alergice cutanate: urticaria și angioedemul Quincke, eczemele, eritemul polimorf, vascularitele alergice. Manifestări cutanate postmedicamentoase, sindromul Stevens-Johnson și Lyell.** *Afecțiunile imuno-alergice cutanate*: urticaria și angioedemul Quincke: etiopatogenie, manifestări clinice, diagnosticul, tratamentul; *eczemele*: etiopatogenie, forme etiopatogenetice, manifestări și forme clinice, diagnostic diferențial, tratament; *eczematide*: pitiriaziforme, psoriaziforme, figurate, placarde de parakeratoză infecțioasă; *dermatita atopică*: considerații etiopatogenetice, aspecte clinice, complicații, manifestări cutanate alergice asociate, alte manifestări asociate, investigații, modificări a personalității, modificări biologice, tratament și profilaxie; *eritemul exudativ polimorf*, forma minoră: considerații etiopatogenetice, aspect clinice, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie; vascularitele alergice: clasificarea (superficiale; profunde; purpurile), etiopatogenie, manifestări clinice, diagnostic diferențial, tratament. *Manifestări alergice cutanate postmedicamentoase*: prin supradozare, la pacienții normali, reacții adverse ce survin la pacienții susceptibili cu intoleranță și idiosincrazie; afecțiuni autoimune induse de medicamente; manifestări iatrogene nealergice; tratamentul reacțiilor adverse la medicamente; *sindromul Stevens-Johnson și sindromul Lyell*: considerații etiopatogenetice, aspecte clinice, diagnostic diferențial, tratament, profilaxie.
8. **Infecțiile transmisibile sexual: sifilisul, gonoreea, infecțiile neogonococice. Manifestări cutaneo-mucoase în HIV/SIDA.** *Sifilisul*: etiologie, epidemiologie, imunitate și alergii, natura imunității în sifilis, patologia generală a sifilisului, aspecte clinice; sifilisul primar: sifilomul primar (complicațiile, diagnosticul), adenopatia satelită;

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 53/66

- sifilisul secundar: manifestări secundare cutanate (rozeola, papula, pigmentară, pustuloasă, veziculoasă) pe mucoase, atingerile fanerelor, manifestări generale și viscerale; sifilisul terțiar: cutanat (tuberculi, gome), manifestări ale mucoaselor, osteo-mioarticulare, manifestări viscerale; sifilisul latent; sifilisul congenital: patologia generală, clinica (sifilisul congenital precoce, tardiv); diagnosticul serologic al sifilisului: testele serologice actuale în sifilis; tratamentul sifilisului; sifilisul serorezistent; incidente și accidente ale penicilino-terapiei în sifilis. *Infecția gonococică*, bacteriologie, patogenie, epidemiologie, manifestări clinice: infecția gonococică la bărbați, complicațiile; infecția gonococică la femei, infecția gonococică acută, cronică, complicațiile gonoreei la femei; uretro-vulvo-vaginita gonococică la fete; gonocociile extragenitale: a mucoaselor, cutanate, a organelor interne; diagnosticul de laborator; tratamentul infecției gonococice. *Infecții ne-gonococice*: date de chlamidii: etiologie, epidemiologie; clinică, diagnostic, tratament; - sindromul Reiter: clinică, diagnostic, tratament; limfogranulomatoza veneriană: clinica, diagnosticul, tratamentul; infecții provocate de *Ureaplasma urealyticum* și *Mycoplasma hominis*; infecții provocate de *Haemophilus Ducrey*; trichomonioza urogenitală: etiologie, clinică, diagnostic, tratament; candidoze uro-genitale; *HIV-infecție*: etiologie, epidemiologie, manifestări cutanate asociate sindromului SIDA. Combaterea și prevenirea bolilor transmisibile pe cale sexuală.

9. **Afecțiunile cutanate precanceroase și tumorile cutanate.** *Tumori cutanate benigne*: - tumori benigne epiteliale: prin hiperplazia epidermică (tumori epiteliale virotice, nevil verucos circumscris, acantomul cu celule clare, keratoacantomul), diagnostic diferențial, tratament; tumori benigne hiperplazice anexiale: tumori pilare (trichoepiteliom, trichofoliculom, trichilemom, pilomatrixon, nevil comedonian, keratoza pilară inversată), prin hiperplazie glandulară (boala Fordyce, adenoame sebacee simetrice ale feței, adenoame sebacee asimetrice, adenomul sebaceu senil, nevil sebaceu Jadasson, rinofima); - tumori benigne sudoripare prin hiperplazie glandulară: hidradenomul sudoripar nodular, siringoamele, poromul ecrin, cilindromul dermic; tumori benigne epiteliale prin retenție (chistări): chisturile epidermice, sebacee, sindromul Gardner; tumori conjunctive benigne: fibroame cutanate, xantoame, tumori musculare, tumori nervoase benigne ale pielii, tumori benigne ale țesutului adipos (lipoame), chisturi mucoide ale pielii, mixoame, nodulul dureros al urechii, osteoame cutanate, tumora glomică Masson; angioame: angioame cutaneo-mucoase (manifestări clinice, tratament). Nevii: epiteliali (nevil epidermic verucos, nevil sebaceu Jadasson, nevil comedonian), dermici (nevil conjunctiv, nevil lipomatos superficial) nevocelulari, nevi displastici (pigmentari, pigmentar maculos, pigmentar papilomatos, tuberos, melanomul juvenil, nevil pigmentar gigant), evoluție, conduită terapeutică; diagnostic, histopatologie, tratament; *Precancere cutanate*: epidemiologie, clasificare; keratozele actinice: histopatologie, tratament; cornul cutanat: histopatologie, tratament; keratozele arsenicale; radiodermitele; cheilitele cronice; - cheilita keratozică exfoliativă: diagnostic, histopatologie; cheilitele glandulare: evoluție, tratament; xeroderma pigmentosum: evoluție, tratament; boala Bowen: histopatologie, tratament; boala Paget a sânului: evoluție, histopatologie, microscopie electronică, diagnostic diferențial, tratament; boala Paget extramamară: manifestări clinice, histopatologie, tratament; eritroplazia Queyrat: diagnostic, tratament; leucoplaziile: forme clinice, histopatologie, tratament. *Tumori cutanate maligne*: carcinoame cutanate bazocelulare, spinocelulare: frecvența, factorii de risc în apariție, sistemul imunocompetent și carcinogeneza (epitelioame bazocelulare, spinocelulare – forme clinice, histopatologie, diagnostic, citodiagnostic, evoluție, tratament și prognostic, profilaxie); melanomul malign: forme clinice, microscopia electronică, explorări fizice și biologice, diagnostic diferențial, evoluție în stadii, pronostic, imunopatologie, profilaxie, tratament.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 54/66

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A – asistat

I – interpretat

E – efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul III (3 săpt) (Cantitatea/nivel de însușire)
Completarea fișei medicale de staționar a bolnavului dermatologic, fișei medicale de ambulator, fișei medicale de ambulator a bolnavului cu boală venerică, fișei de declarare a bolnavului cu scabie și micoză cutanată, fișei de anchetă epidemiologică a bolnavului cu boală venerică, fișei de dispensarizare a bolnavului, certificatului medical.	30/E
Examinarea pacienților cu lampa Wood pentru depistarea fluorescenței caracteristice în microsporie, pitiriazis versicolor, eritasmă, favus, porfirie cutanată tardivă, afecțiuni provocate de Pseudomonas, afecțiuni discromice	30/E
Provocarea și estimarea dermografismului la bolnavii cu dermatoze alergice	10/E
Metodele de provocare pentru controlul vindecării la bolnavii cu uretrite	10/E
Cercetări microbiologice la pacient dermatologic	10/I
Interpretarea rezultatelor examenului de laborator (specifice patologiei dermatologice)	10/I
Cercetări microscopice ale pielii	10/E
Biopsia și cercetări morfologice ale leziunilor cutanate	10/I
Administrarea tratamentului topic: modalitatea corectă de aplicare a compreselor umede, mixturilor, loțiunilor, coloranților anilnici, suspensiilor uleioase, sprayurilor, gelurilor, pastelor, cremelor, pomezilor, pansamentelor ocluzive	10/E
Prescrierea rețetelor uzuale bolnavilor cu dermatoze	20/I
Metode de dezinfecție a încălțăminteii la bolnavii cu dermatomicoze. Metode de dezinfecție în epizoonoze. Dezinfecția mâinilor și instrumentelor după examinarea bolnavilor cu maladii sexual transmisibile.	30/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Bucur Gh., Giurcăneanu C. Boli transmise pe cale sexuală, 2000.
2. Bucur Gh. și col. Implicațiile infecțiilor veneriene în patologia generală, 2002.
3. Bețiu M. și col. Dermatovenerologia în teste, 2004.
4. Bucur Gh., Opreș D.-A. Boli Dermatovenerice, Enciclopedie, ediția a II-a, 2002.
5. Botnaru V. Medicină internă, Breviar, 2011.
6. Clifford M. Lawrence și col. Physical signs in Dermatology, 2002.
7. Diaconu D.-J. și colab. TRATAT de terapeutică Dermato-Venerologică, 2002.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 55/66

8. Essential Immunology, 12th Edition, (Eds. DELVERS P., MARTIN S., et al.), Wiley-Blackwell, 2011.
9. Macovei Ortansa, Macovei Ioan. Dermato-venerologie, vademecum pentru examene și concursuri, ed. a II-a, 2006.
10. Onu Vera. Imunitatea și alergia, 2007.
11. Stoicescu I. și col., Dermato-histopatologie, 2002.
12. Stoicescu I. Infecții cu transmitere sexuală, curs, 2004.
13. Sturza V. Manifestări corelative între patologia cutanată și cea gastro-intestinală, 2003.
14. Țolea I. și col. Dermatovenerologie clinică, 2000.
15. Ghid de diagnostic și tratament al infecțiilor cu transmitere sexuală. Asociația medicilor „Dermato-Cosmed” din Republica Moldova, 2005.
16. Аковбян В.А., Прохоренков В.И., Соколовский В.Е. Инфекции, передаваемые половым путем, 2007.
17. Дмитриев Г.А., Доля О.В., Василенко Т.И. Сифилис: феномен, эволюция, новации, 2011.
18. Иванов М.А. Клиническая дерматология и венерология, 2005.
19. Змушко Е.И., Белозеров Е.С. ВИЧ-инфекция, 2000.
20. Кей Шу-Мей Кэйн, Питер А.Лио, Александр Дж. Стратигос, Ричард Аллен Джонсон. Детская Дерматология, 2011.
21. Кубанова А.А., Кисина В.И. Рациональная фармакотерапия заболеваний кожи и инфекций передаваемых половым путем, 2005.
22. Скрипкин Ю.К. и др. Кожные и венерические болезни, Руководство, том I-IV, 1996, 2000.

CARDIOCHIRURGIA

1. **Istoria chirurgiei cardiovasculare. Metodele de diagnostic neinvaziv și invaziv în chirurgia cardiovasculară.** Actualitatea chirurgiei cardiovasculare – etapele istorice ale chirurgiei cardiace internaționale și autohtone. Istoricul chirurgiei coronariene. Chirurgia cardiacă premergătoare circulației extracorporeale (CEC). Introducerea și dezvoltarea CEC și a mijloacelor de protecție miocardică. Chirurgia cardiacă post CEC. Chirurgia cardiacă în etapa actuală. Rolul echipei în chirurgia cardiace. Importanța metodelor de diagnostic neinvaziv și invaziv în chirurgia cardiovasculară. Radiografia toracică. ECG, Testele la efort, Ecocardiografia cardiacă – transtoracică și transesofagiană, angio computer tomografia, rezonanța magnetică nucleară, angiografia, coronarografia, pulmonografia, cateterismul cardiac. Fiziologia hemodinamicii cordului: anatomia funcțională, vasele magistrale, stratificarea riscului și comorbiditatea în chirurgia cardiacă. Căile de acces chirurgical la cord, vasele magistrale și interpretarea lor de către medicul de familie.
2. **Cardiopatia ischemică. Tratamentul chirurgical în angina pectorală. Complicațiile infarctului miocardic.** Definiție, clasificarea, în special în funcție de tipul leziunilor coronariene, de fluxul coronarian angiografic, clasificarea anginei instabile și silențioase, clasificarea clinică, epidemiologie, etiologie, fiziopatologie, tabloul clinic și investigațiile necesare, istoria naturală, tratamentul: farmacologic, de revascularizare miocardică: intervențional vs chirurgical, factorii care influențează opțiunea de revascularizare, indicațiile pentru revascularizarea miocardică, strategiile de revascularizare miocardică în afecțiunile multivasculare, aspectele de strategie chirurgicală, aspecte de tactică operatorie, tendințe actuale în bypass-ul aortocoronarian, rezultatele tratamentului chirurgical în CI. Indicațiile chirurgicale pentru bypass-ul coronarian, eșecul tratamentului medicamentos, stenoza de trunchi principal al arteri coronariene stângi, afectarea

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 56/66

trivasculară cu funcția ventriculului stâng deprimată, angina instabilă, angina precoce postinfarct, infarctul acut de miocard cu șoc cardiogen, eșecul angioplastiei percutanate transluminale (PTCA), reoperațiile, leziunile coronariene asociate afectării valvulare cardiace. Grefoanele utilizate în bypass-ul coronarian. Chirurgia coronariană pe cord bătând. Bypass-ul coronarian direct minim invaziv. Endarterectomie coronariană. Cauzele leziunilor neurologice în timpul bypassului aorto-coronarian. Rezultatele tratamentului chirurgical. Forme clinice de ruptură ventriculară. Diagnosticul: clinic, paraclinic. Tratamentul chirurgical: pregătire preoperatorie, principii chirurgicale, tehnica chirurgicală. Definiția insuficienței mitrale ischemice. Incidență. Fiziopatologi insuficienței mitrale ischemice. Istoria naturală. Insuficiența valvei mitrale ischemice acute și cronice. Diagnosticul și diagnosticul diferențiat. Tratamentul chirurgical. Perspectivele. Definiția anevrismului ventricular. Incidența anevrismului ventricular la pacienții cu infarct miocardic. Morfologia anevrismelor ventriculare: fibroelastice și trombotice. Diagnosticul anevrismelor ventriculare. Tratamentul chirurgical. Pronosticul. Rezultate. Pseudoanevrismul ventriculului stâng. particularități, diagnostic clinic și paraclinic, istoriei naturală, evoluție, complicații.

- 3. Patologia aortei și vaselor mari.** Aneurismul aortei ascendente. Aneurismul arcului aortic. Aneurismul aortei toracice. Aneurismele toraco-abdominale. Disecția aortică acută și cronică. Trombembolia pulmonară acută. Trombembolia pulmonară cronică. Traumatismul vaselor mari ai cordului. Definiție, terminologie și nosologie, epidemiologie și incidență, etiologie, anatomia chirurgicală a aortei, particularități, diagnostic clinic și paraclinic, istoria naturală, evoluție, complicații, tratament, rezultate. Sindromul hemoragic-hipovolemic-anemic, sindromul compresiv: hemopericard, hemotorax, hemomediastin, morfologie, traumatismele cardiopericardice nepenetrante, leziunile miocardului, traumatismele vaselor mari intratoracice. Managementul postoperator de lungă durată și rezultate.
- 4. Vicii cardiace dobândite –patologiile valvulare.** Definiție. Etiologie. Patogeneză. Clasificare. Algoritm-protocol de diagnostic. Diagnosticul diferențial. Complicațiile. Algoritm-protocol de tratament. Evaluarea primară a bolnavului critic la etapa de prespital. Supravegherea și monitorizarea bolnavului. Evaluarea clinică al bolnavilor cu diferite valvulopatii cardiace dobândite: aortică, mitrală, tricuspida și combinate. Metodele chirurgicale în tratamentul valvulopatiilor. Complicațiile trombotice. Metodele tratamentului intensiv pre și postoperator în malformațiile cardiace dobândite: conduita bolnavului cu malformații cardiace dobândite în secțiile de reanimare și terapie intensivă. Conduita postoperatorie și de lungă durată la bolnavii operați la valvele cardiace – plastie, protezare cu valve biologice, protezare cu valve mecanice.
- 5. Managementul valvulopatiilor în timpul chirurgiei noncardiace.** Determinarea riscului operational și managementul medicamentos preoperational.
- 6. Managementul valvulopatiilor în timpul sarcinii.** Managementul preconcepțional. Monitorizarea pe parcursul sarcinii. Tratamentul anticoagulant pe parcursul sarcinii. Tratamentul medicamentos.
- 7. Prevenția endocarditei infecțioase la pacienții cu valvulopatii.** Incidența. Factorii de risc. Indicații, modalități, durata prevenției endocarditei infecțioase la pacienții cu valvulopatii.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E - efectuat

Denumirea deprinderilor practice

Anul II
(2 săptăm)

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 57/66

	(Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local al pacienților cu patologie cardiovasculară	20/E
Ecocardiografia	20/A și 20/I
Cateterismul cardiac	5/A și 5/I
Corecția chirurgicală a valvulopatiilor	5/A
Determinarea riscului trombotic	20/E
Indicarea tratamentului anticoagulant	20/E
Monitorizarea tratamentului anticoagulant	20/E
Indicarea prevenției endocarditei infecțioase	20/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

A. Obligatorie:

1. Vahanian A. et al. Guidelines on the management of valvular heart disease (version 2012).
2. The Joint Task Force on the Management of Valvular Heart Disease of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS). In: European Heart Journal (2012) 33, 2451–2496; doi:10.1093/eurheartj/ehs109.
3. Rick A. Nishimura et al. 2014 AHA/ACC Guideline for the Management of Patients With Valvular Heart Disease A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines In: Journal of the American College of Cardiology, 2014 , Vol. 63, No. 22. 3. Carmen Ginghină. Mic tratat de Cardiologie, București, 2010, 894p.
4. Loscalzo J. Harrison. Medicina Cardiovasculara. Editura ALL HYPEROFERTA, 2015, p. 784.
5. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).
6. Ion Socoteanu, Tratat de patologie chirurgicală cardiovasculară. Volumele I și II.
7. A. Ciubotaru, Malformații cardiace congenitale cu șuntare intracardiacă. Aspecte chirurgicale. Chișinău 2010.
8. A. Ciubotaru. Optimizarea tratamentului chirurgical al malformațiilor cardiace congenitale cu șuntare intracardiacă și prognozarea complicațiilor. Autoreferat. 2006
9. T. Kouchoukos, Eugene H. Blackstone, Frank L. Hanley, James K. Kirklin "Kirklin/Barratt-Boyes "Cardiac Surgery", 4th edition, 01 Nov 2012, Elsevier - Health Sciences Division, Philadelphia, United States.

B. Suplimentară:

1. David D. Yuh, MD, Luca A. Vricella, MD, FACS, Stephen C. Yang, MD, John R. Doty, MD, "Johns Hopkins Textbook of Cardiothoracic Surgery", TSBN: 978-0-07-166350-2, MHID: 0-07-166350-9, Copyright© 2014, 2007 by McGraw-Hill Education.
2. D. Berdajs, M.I. Turina, "Operative Anatomy of the Heart", ISBN 978-3-540-69227-0e, ISBN 978-3-540-69229-4, DOI 10.1007/978-3-540-69229-4, Springer-Verlag Heidelberg Dordrecht London New York
3. Роберт Г. Андерсон, Дайана Е. Спайсер, Энтони М. Хлавачек, Эндрю К. Кук, Карл Л. Бейкер, „Хирургическая анатомия сердца по Уилкоксу”, Москва Логосфера 2015.

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 58/66

- 1. Introducere în Bioetică.** Morala, etica, etica medicală - definire, delimitarea obiectului de studiu. Contextul apariției bioeticii. Definirea bioeticii. Delimitarea domeniului de studiu al bioeticii. Teorii și metode în bioetică. Conceptele de sănătate, boală, suferință prin prisma bioeticii. Definirea conceptelor de sănătate, boală, suferință. Conceptele de sănătate, boală și suferință în contextul evoluției medicinei și științelor vieții. Rolul credințelor și valorilor personale sau de grup în conturarea conceptelor de sănătate, boală și suferință (percepții particulare funcție de credință religioasă, etnie, etc).
- 2. Relația medic-pacient.** Valori ale relației medic-pacient. Paternalism versus autonomie. Modele ale relației medic-pacient. Dreptatea, echitatea și accesul pacienților la îngrijirile de sănătate. Consimțământul informat. Confidențialitatea în relația medic-pacient. Relația medic-pacient minor. Acte normative care reglementează relația medic-pacient.
- 3. Greșeli și erori în practica medicală.** Definirea noțiunilor de greșeală și eroare. Culpă medicală - definire, forme, implicații juridice și deontologice. Managementul greșelii și erorii medicale în practica medicală.
- 4. Probleme etice: la finalul vieții:** Definirea morții în era noilor tehnologii în medicină. Probleme etice în stările terminale. Tratamente inutile în practica medicală. Eutanasia și suicidul asistat. Îngrijirile paliative. **Probleme etice în transplantul de țesuturi și organe umane:** Donarea de organe de la cadavru Donarea de organe de la persoana vie Etica alocării de resurse în transplant. **Probleme etice în genetică și genomică:** Eugenia și discriminarea pe baza geneticii Proiectul genomului uman - probleme etice, redefinirea noțiunii de boală prin prisma cunoașterii genomului uman. Etică și testarea genetică prenatală, neonatală și postnatală. Statutul moral al embrionului uman; cercetarea pe embrioni. Terapie genică. Posibilitatea îmbunătățirii rasei umane prin intervenții genetice.
- 5. Etica cercetării pe subiecți umani.** Principii etice în cercetarea pe subiecți umani. Protecția participanților într-o cercetare biomedicală- discutarea principalelor coduri de etică și convenții internaționale în cercetare, a cadrului legislativ în care se derulează cercetarea pe subiecți umani. Populații vulnerabile în contextul cercetării pe subiecți umani. Aspecte etice în cercetările multicentrice, multinaționale. Comitetele de etică a cercetării. Comportamentul științific neadecvat, conflictul de interese în cercetarea științifică.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E - efectuat

Denumirea deprinderilor practice	Anul II (1 săptămână) (Cantitatea/nivel de însușire)
Ilustrarea prin cazuri particulare a teoriilor și principiilor în bioetică	10/E
Reglementarea practicii medicale prin coduri de etică	10/I
Jurământul lui Hippocrate - comentarea formei inițiale a jurământului lui Hippocrate și evaluarea gradului de aplicabilitate a percepțiilor acestuia în condițiile medicinei actuale	10/I
Ilustrarea valorilor etice ale relației medic-pacient prin cazuri practice	10/E
Exemplificarea noțiunilor de greșeală și eroare în medicină prin cazuri concrete	10/E
Discutarea problemelor etice la începutul vieții pe baza unor cazuri concrete	10/E

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 59/66

Discutarea problemelor etice la finalul vieții pe baza unor cazuri concrete	10/E
Discutarea problemelor etice în transplantul de țesuturi și organe pe baza unor cazuri concrete	10/E
Discutarea problemelor etice în genetică și genomică pe baza unor cazuri concrete	10/E
Discutarea problemelor etice în cercetarea pe subiecți umani prin prisma unor cazuri concrete	10/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Dicționar de Filosofie și Bioetică. Chișinău: Medicina, 2004.
2. Ojovanu V. (coord.). Comunicare și comportament în medicină (cu elemente de bioetică): Suport de curs. Chișinău: CEP Medicina, 2016.
3. Ojovanu V. (coord.). Filosofia medicinei (cu elemente de bioetică medicală): Suport de curs. Chișinău: CEP Medicina, 2017.
4. Țirdea Teodor N. Bioetică: curs de bază. Manual. Chișinău: Medicina, 2017.
5. Țirdea Teodor. Bioetică: origini, dileme, tendințe. Suport de curs. Chișinău: Medicina, 2005.
6. Steinbock Bonnie. The Oxford handbook of bioethics. Oxford: Oxford University Press, 2013.
7. Harris John (ed.). Bioethics. New York: Cambridge University Press, 2004.
8. Ives Jonathan, Dunn Michael, Cribb Alan (ed.). Empirical bioethics: theoretical and practical perspectives. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
9. Talbot Marianne. Bioethics: an introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.
10. Aristotel. Morala către Eudem. În: Bagdasar N., Virgil Bogdan, Narly C. Antologie filosofică. București: Editura Uniunii Scriitorilor, 1996.
11. Astărăstoae V., Sana Loue, Ioan B-G. Etica cercetării pe subiecți umani. Iași: Ed. U.M.F. „Gr. Popa”, 2009.
12. Beauchamp T., Childress J. Principles of Biomedical Ethics. Oxford: Oxford University Press, 2001.
13. Eșanu Anatol, Berlinschi Petru. Aspectul bioetic al experimentelor biomedicale. În: Teodor N. Țirdea. Elemente de bioetică. Ch.: Univers Pedagogic, 2005, p.100-118.
14. Gramma Rodica, Paladi Adriana, Aspecte etice în organizarea asistenței pacientului moribund - asistența paliativă. În: Etica sănătății publice. Chișinău: Tipogr., ”T-Par”. S. n, 2016, p.329-345.
15. Paladi A. Etica cercetării biomedicale. Îndrumar didactico- metodic. Chișinău: Centrul Editorial - Poligrafic Medicina, 2014.
16. Paladi Adriana, Euthanasia de la teorie în practica social actuală. În: Etica sănătății publice. Chișinău: Tipogr., ”T-Par”. S. n, 2016, p.302-319.

Anul IV

CARDIOCHIRURGIA

1. **Malformații cardiace congenitale cianogene.** Hipoplazia inimii stangi. Trunchiul arterial comun. Anomalia Ebstein. Tetralogia Fallot. Transpoziția vaselor magistrale. Coarctatia aortica tip infantil sau intreruperea arcului aortic. Retur venos pulmonar anormal. Definiție. Etiologie. Patogeneză. Clasificare. Algoritm-protocol de diagnostic. Diagnosticul diferențial. Complicațiile. Algoritm-protocol de tratament. Tactica de tratament urgent in malformațiile cardiace congenitale cianogene. Metodele interventionale in tratamentul malformațiilor cardiace congenitale cianogene. Metodele chirurgicale in tratamentul malformațiilor cardiace congenitale cianogene. Metodele tratamentului intensiv pre si postoperator in malformațiile cardiace congenitale cianogene. Conduita postoperatorie la bolnavii cu malformatii cardiace congenitale cianogene: evoluția postchirurgicală – particularitățile plăgilor chirurgicale, conduita medicamentoasă, complicațiile, evaluarea primară a bolnavului critic operat la cord la etapa de

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 60/66

- prespital. Supravegherea și monitorizarea bolnavului operat la cord. Particularități în managementul postoperator.
- Malformații cardiace congenitale necianogene.** Canalul atrioventricular. Stenoza aortica congenitală. Stenoza valvei arterei pulmonare. Canalul arterial permeabil. Coarctatia aortica tip matur (infra sau juxtaductala). Defectele septale ventriculare. Defectele septale atriale. Definiție. Etiologie. Patogeneză. Clasificare. Algoritm-protocol de diagnostic. Diagnosticul diferențial. Complicațiile. Algoritm-protocol de tratament. Tactica de tratament urgent în malformațiile cardiace congenitale necianogene. Metodele chirurgicale în tratamentul malformațiilor cardiace congenitale necianogene. Metodele tratamentului intensiv pre și postoperator în malformațiile cardiace congenitale necianogene. Monitorizarea postoperatorie și rezultate.
 - Malformații cardiace congenitale la adulți.** Impactul malformațiilor cardiace congenitale la adulți în patologii chirurgicale generale. Definiție. Etiologie. Patogeneză. Clasificare. Algoritm-protocol de diagnostic. Diagnosticul diferențial. Complicațiile. Fiziologia hemodinamicii cordului: anatomia funcțională, presiunile în cavitățile inimii, vasele magistrale. Algoritm-protocol de tratament. Conduita chirurgicală. Metode de tratament extracorporal în chirurgia cardiacă. Conduita postoperatorie la bolnavii cu malformații cardiace congenitale: evoluția postchirurgicală – particularitățile plăgilor chirurgicale, conduita medicamentoasă, complicațiile, evaluarea primară a bolnavului critic operat la cord la etapa de prespital. Supravegherea și monitorizarea bolnavului operat la cord.
 - Anatomia chirurgicală a sistemului vascular arterial. Metodele specifice de diagnostic instrumental al pacienților cu patologie vasculară. Ischemia acută arterială. Arteriopatii cronice obstructive.** Anatomia chirurgicală a sistemului vascular arterial. Metodele specifice de diagnostic instrumental al pacienților cu patologie vasculară. Ischemia acută arterială. Arteriopatii cronice obstructive. Embolii și tromboze arteriale. Ischemia acută arterială a membrilor superioare și inferioare. Infarctul mezenteric. Ateroscleroza obliterantă. Obstrucție/stenoză arterelor carotide. Obstrucție/stenoză arterelor membrilor toracice și pelvine. Sindrom Leriche. Ischemie mezenterică cronică. Endarterita obliterantă. Trombangiita obliterantă. Aneurisme arteriale. Aneurismele arterelor periferice. Malformații arteriovenoase congenitale. Etiologie. Diagnostic. Tabloul clinic. Tratament chirurgical deschis, endovascular. Chirurgia endovasculară și intervențiile hibrid. Monitorizarea și evaluarea în dinamică a bolnavilor arteriopați.
 - Patologia chirurgicală vasculară venoasă. Leziunile vasculare limfatice.** Anatomia și funcția sistemului venos periferic: Boala varicoasă. Tromboza venoasă profundă Tromboflebita superficială: Sindroamele de compresiune venoasă. Tumorile venei cave inferioare. Insuficiența venoasă acută. Insuficiența venoasă cronică. Manifestările clinice și tratamentul Limforagiei. Chilotoraxul. Chilopericardul: Seromul decolant Morel-Lavalle, Limfedemul: Nosologie, definiții, clasificare, fiziopatologie, manifestările clinice, istoria naturală, diagnostic, tratament, complicații, evoluție postoperatorie, monitorizarea și evaluarea în dinamică a bolnavilor cu patologie venoasă și sistemului limfatic.

DESCRIERERE DEPRINDERILOR PRACTICE

Volumul asistenței medicale și limitele de competență

Nivel de însușire

A - asistat

I - interpretat

E - efectuat

Denumirea deprinderilor practice

Anul II
(2 săptăm)

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 61/66

	(Cantitatea/nivel de însușire)
Examenul obiectiv general și local al pacienților cu patologie cardiacă și vasculară	20/E
Managementul malformațiilor cardiace	5/E
Supravegherea și monitorizarea bolnavului operat la cord	20/E
Chirurgia endovasculară și intervențiile hibrid	10/A
Monitorizarea și evaluarea în dinamică a bolnavilor arteriopați	20/E
Monitorizarea și evaluarea în dinamică a bolnavilor cu patologie venoasă și sistemului limfatic	20/E

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

A. Obligatorie:

1. Vahanian A. et al. Guidelines on the management of valvular heart disease (version 2012).
2. The Joint Task Force on the Management of Valvular Heart Disease of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Association for Cardio-Thoracic Surgery (EACTS). In: European Heart Journal (2012) 33, 2451–2496; doi:10.1093/eurheartj/ehs109.
3. Rick A. Nishimura et al. 2014 AHA/ACC Guideline for the Management of Patients With Valvular Heart Disease A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines In: Journal of the American College of Cardiology, 2014 , Vol. 63, No. 22. 3. Carmen Ginghină. Mic tratat de Cardiologie, București, 2010, 894p.
4. Loscalzo J. Harrison. Medicina Cardiovasculara. Editura ALL HYPEROFERTA, 2015, p. 784.
5. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).
6. Ion Socoteanu, Tratat de patologie chirurgicală cardiovasculară. Volumele I și II.
7. A. Ciubotaru, Malformații cardiace congenitale cu șuntare intracardiacă. Aspecte chirurgicale. Chișinău 2010.
8. A. Ciubotaru. Optimizarea tratamentului chirurgical al malformațiilor cardiace congenitale cu șuntare intracardiacă și prognozarea complicațiilor. Autoreferat. 2006
9. T. Kouchoukos, Eugene H. Blackstone, Frank L. Hanley, James K. Kirklin "Kirklin/Barratt-Boyes "Cardiac Surgery", 4th edition, 01 Nov 2012, Elsevier - Health Sciences Division, Philadelphia, United States.

B. Suplimentară:

1. David D. Yuh, MD, Luca A. Vricella, MD, FACS, Stephen C. Yang, MD, John R. Doty, MD, "Johns Hopkins Textbook of Cardiothoracic Surgery", TSBN: 978-0-07-166350-2, MHID: 0-07-166350-9, Copyright© 2014, 2007 by McGraw-Hill Education.
2. D. Berdajs, M.I. Turina, "Operative Anatomy of the Heart", ISBN 978-3-540-69227-0e, ISBN 978-3-540-69229-4, DOI 10.1007/978-3-540-69229-4, Springer-Verlag Heidelberg Dordrecht London New York
3. Роберт Г. Андерсон, Дайана Е. Спайсер, Энтони М. Хлавачек, Эндрю К. Кук, Карл Л. Бейкер, „Хирургическая анатомия сердца по Уилкоксу”, Москва Логосфера 2015.

PROGRAMUL STAGIULUI PRACTIC

Anul III

STAGIULUI PRACTIC RAIONAL (durata– 12 săptămâni)

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 62/66

Locația îndeplinirii stagiului practic – Spitalele Raionale ale Republicii.

Conținutul stagiului practic – lucrul diagnostic, curativ, profilactic cu pacienții internați în spitalele raionale sau cu pacienții din secțiile consultative.

Volumul competențelor - conform anului de studiu.

Raportul final al stagiului practic raional (cu indicarea volumului de asistență medicală executată) este obligator pentru fiecare rezident.

Anul IV

STAGIULUI PRACTIC RAIONAL (*durata – 12 săptămâni*)

Locația îndeplinirii stagiului practic – Spitalele Raionale ale Republicii.

Conținutul stagiului practic – lucrul diagnostic, curativ, profilactic cu pacienții internați în spitalele raionale sau cu pacienții din secțiile consultative.

Volumul competențelor - conform anului de studiu.

Raportul final al stagiului practic raional (cu indicarea volumului de asistență medicală executată) este obligator pentru fiecare rezident.

VOLUMUL DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ (VAM)

Descrierea deprinderilor practice, a volumul și a nivelului de însușire (A/E/I)

Notă:

E – efectuarea de sinestătător a deprinderilor practice;

A – asistarea și consultarea cu medicul în problema dată;

I – interpretarea problemei date.

Denumirea deprinderilor practice	Anul I (45 săpt.) (Cantitatea/ nivel de însușire)	Anul II (19 săpt.) (Cantitatea/ nivel de însușire)	Anul III (30 săpt.) (Cantitatea/ nivel de însușire)	Anul IV (45 săpt.) (Cantitatea/ nivel de însușire)	Total
Examenul general al pacientului	200/E	100/E	150/E	250/E	700
Examenul aparatului locomotor	200/E	100/E	150/E	250/E	700
Perfectarea actelor medicale	500/E	300/E	500/E	700/E	2000
Prezentare cazuri clinice	3/E	2/E	2/E	3/E	10
Determinarea activității maladiilor reumatice (Scorul DAS28, SLEDAI etc.)	100/A	50/E	100/E	150/E	400
Determinarea capacității funcționale la pacienții reumatici (clasa funcțională, BASFI etc.)	100/A	100/E	100/E	200/E	500
Hemoleucograma	250/I	150/I	200/I	400/I	1000
Reactanți de fază acută	250/I	150/I	200/I	400/I	1000

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT**Redacție: 08****Data: 21.02.2020****Pag. 63/66**

Cercetarea biochimică a serului	250/I	150/I	200/I	400/I	1000
Complementul seric	20/I	10/I	30/I	40/I	100
Urograma	250/I	100/I	150/I	250/I	700
Probele funcționale renale	50/I	20/I	80/I	100/I	200
Pierderea nocturmală a proteinelor	50/I	20/I	80/I	100/I	200
Cercetări serologice (anticorpi antiinfecțioși, antiparazitari, antivirali)	100/I	30/I	70/I	100/I	300
Cercetări microbiologice (sînge, urină, secret faringian, spută, lichid sinovial)	100/I	30/I	70/I	100/I	300
Cercetări imunologice (ANA, ANCA, Factorul reumatoid, antiCCP, anti-ADN dc etc.)	100/I	30/I	170/I	200/I	500
PCR (Polymerase chain reaction) (ADN agenților patogeni în ser, raclaj urogenital, urină)	50/I	30/I	50/I	70/I	200
Cercetări genetice (HLA)	1/I	1/I	3/I	5/I	10
Marcherii de formare și rezorbție osoasă	2/I	2/I	3/I	3/I	10
Biopsie (piele, mușchi, vase, pulmoni, rinichi etc)	0	10/I	10/I	20/I	40
Artrocenteza (puncție articulară cu/fără introducerea medicamentului)	20/A	20/A	20/E	40/E	100
Analiza lichidului sinovial	10/I	10/I	10/I	20/I	50
Electrocardiografia	200/I	100/I	150/I	250/I	700
Ecocardiografia	50/I	30/I	50/I	170/I	300
Spirometria	10/I	10/I	30/I	50/I	100
Radiografia cutiei toracice	50/I	30/I	50/I	170/I	300
Radiografia osteoarticulară (osoase, articulare, vertebrale, etc.)	50/I	30/I	50/I	170/I	300
Cuantificarea semnelor radiografice (scorul Sharp, stadializarea sacroileitei, artritei etc.)	50/I	30/I	50/I	170/I	300
Densitometrie sau ultrasonometrie osoasă	50/I	30/I	50/I	70/I	200
Ultrasonografia aparatului locomotor (+/- Power Doppler)	0	10/I	40/I	150/I	200
Ultrasonografia organelor interne	50/I	30/I	50/I	170/I	300
Fibroesofagogastroduodenoscopia	10/I	10/I	30/I	50/I	100
Cercetarea bariatată ale tractului digestiv	5/I	5/I	10/I	20/I	40

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 64/66

Tomografie computerizată, rezonanță magnetică a aparatului locomotor	0	10/I	30/I	60/I	100
Tomografie computerizată, rezonanță magnetică (+/- angiografie) a organelor interne și a vaselor	0	10/I	30/I	60/I	100
Scintigrafia scheletului	10/I	10/I	20/I	60/I	100
Indicarea și monitorizarea tratamentului nonfarmacologic (regim, dietă, recuperare, etc)	200/E	100/E	150/E	250/E	700
Indicarea și monitorizarea tratamentului simptomatic (analgezice, AINS, miorelaxante)	200/E	100/E	150/E	250/E	700
Indicarea și monitorizarea tratamentului antibacterian	10/E	10/E	10/E	20/E	50
Indicarea și monitorizarea tratamentului cu corticosteroizi	10/A	10/E	10/E	20/E	50
Indicarea și monitorizarea tratamentului cu imunosupresori citotoxici	50/A	10/E	20/E	50/E	130
Indicarea și monitorizarea tratamentului biologic	1/A	1/A	1/E	2/E	5
Indicarea și monitorizarea tratamentului antiosteoporotic	10/A	10/E	20/E	30/E	70
Indicarea și monitorizarea tratamentului hipouricemiant	10/A	10/E	10/E	20/E	50
Indicarea și monitorizarea tratamentului condroprotector	50/E	30/E	30/E	70/E	200
Indicarea și monitorizarea tratamentului anticoagulant, dezagregant	10/A	10/E	10/E	20/E	50
Indicarea și monitorizarea tratamentului extracorporeal (plasmaferază, etc.)	1/A	1 (A)	3/E	5/E	10

IV. METODE DE PREDARE ȘI INSTRUIRE UTILIZATE

Metode de predare:

- Prezentarea cursurilor/ prelegerilor în Power Point cu demonstrarea cazurilor clinice.
- Rezolvarea la seminare a testelor în variante multiple cu comentarea răspunsurilor.
- Demonstrarea și comentarea schemelor și tehnicilor tradiționale și speciale de diagnostic și tratament.
- Instruire sub aspectul supervizării tehnicilor de exameninare, diagnosticare și de tratament ai pacientului efectuate de către rezident.

Metode de instruire în echipă (în grup 2-3 persoane) **și colectivă** (în grup 5-6 persoane):

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 65/66

- a) Dialog profesor – echipă, grupă (față în față).
- b) Dialog profesor – echipă, grupă sub formă de întrebări și răspunsuri (interactiv).
- c) Folosirea metodei „asaltului de idei” – se folosesc ideile tuturor participanților la discuție pentru a găsi cea mai adecvată soluție în rezolvarea unei probleme.
- d) Metoda problematizării – la problemele de situație propuse de profesor, rezidenții elaborează modalități de soluționare.

Metode de activitate individuală:

- a) Studiarea de sinestătătoare a literaturii de specialitate.
- b) Îndeplinirea caietelor de stagiu practic al medicului rezident.

V. METODE DE EVALUARE

Formele de evaluare a cunoștințelor

1. Examen de promovare după fiecare an de studii la reumatologie (examen practice – demonstrarea deprinderilor practice prevăzute de programă).
2. Colocviu diferențiat (prin interviu oral sau teste grilă) la:
 - a) boli interne (pneumologie, fiziologie, cardiologie, gastroenterologie și hepatologie, nefrologie, endocrinologie)
 - b) hematologie
 - c) dermatologie
 - d) imagistică musculo-scheletală
 - e) recuperare, medicină fizică și balneologie
 - f) bioetică

Decizia fiind exprimată printr-o notă conform sistemului de apreciere de 10 puncte. Neprezentarea la colocviu fără motive întemeiate se înregistrează ca “absent” și se echivalează cu calificativul 0 (zero). Rezidentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale colocviului nepromovat.

3. Opțional - evaluarea lucrului științific al rezidentului (participarea în studiu prospectiv sau retrospectiv organizat în cadrul clinicii, participarea în calitate de coautor al articolului privind cercetare clinică sau revista literaturii, participarea în calitate de raportor la conferințe științifice).

EXAMENUL DE ABSOVIRE se desfășoară conform Regulamentului.

VI. LIMBA DE PREDARE:

Română, rusă, engleză, franceză.

VII. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ LA SPECIALITATE:

A. Obligatorie:

1. Bălănescu A. Mecanisme imune în reumatologie. Editura: Medicala, 2019, 400 p.
2. Groppa Liliana, Agachi Svetlana, Pascari-Negrescu Ala. Vasculitele sistemice. Chișinău, 2018, 174p.
3. Ionescu Ruxanda. Reumatologie (curs universitar). Editura: Universitatea Carol Davila, 2017.
4. Reumatologia și Nefrologia, sub redacția Groppa Liliana. Chișinău, 2018.
5. Protocoalele Clinice Naționale (<http://old.ms.gov.md/public/info/Ghid/protocolls/>).
6. Steen VD. Rheumatology, edited by Marc C. Hochberg, 6th edition, Mosby-Elsevier, 2015.
7. EULAR Recommendations: Recommendations for management.
https://www.eular.org/recommendations_management.cfm

B. Suplimentară:

PR 8.5.1 PROGRAM DE REZIDENȚIAT

Redacție: 08

Data: 21.02.2020

Pag. 66/66

1. Current Diagnosis and Treatment in Rheumatology, 3rd edition by McGraw Hill Education, 2013, 643p.
 2. Oxford Textbook of Rheumatology, 4th edition, 2013, 1553p.
 3. Gary S. Firestein, Ralph C. Budd, Sherine E Gabriel, Iain B McInnes, James R. O'Dell. Kelley and Firestein's Textbook of Rheumatology, 10th Edition, 2016.
 4. Adam Greenspan M.D., FACR, M. Eric Gershwin MD. Imaging in Rheumatology: A Clinical Approach. 2017.
- *Îndeplinirea zilnică a caietului de stagiu al medicului rezident este obligatoriu pentru susținerea examenelor de promovare pe parcursul studiilor.*
 - *În caz de nerealizare a baremului indicat în caietul de stagiu rezidentul poate fi exclus de la examenul de absolvire de medic/ farmacist specialist.*
 - *Nerespectarea acestui program determină retragerea medicului/farmacistului rezident din instituția medico-sanitară respectivă, cât exmatricularea de la studii de rezidențiat.*